

รายงานการวิจัย

เรื่อง

กฎหมายและระเบียบข้อบังคับที่เป็นอุปสรรค
ต่อการพัฒนาศักยภาพการจัดการศึกษาของเอกชน

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา

กระทรวงศึกษาธิการ

2548

344.07 สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา
ส691ร รายงานการวิจัย เรื่อง กฎหมายและระเบียบข้อบังคับที่เป็นอุปสรรคต่อ
การพัฒนาศักยภาพการจัดการศึกษาของเอกชน/กรุงเทพฯ : สกศ., 2548
113 หน้า
ISBN. 974-559-834-8
1. กฎหมายการศึกษา 2. การจัดการศึกษาเอกชน -- กฎหมาย
II ชื่อเรื่อง

รายงานการวิจัย เรื่อง กฎหมายและระเบียบข้อบังคับที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาศักยภาพ
การจัดการศึกษาของเอกชน

สิ่งพิมพ์ สกศ. ลำดับที่ 1/2549
ISBN 974-559-834-8
พิมพ์ครั้งที่ 1 พฤศจิกายน 2548
จำนวน 3,000 เล่ม
ผู้จัดพิมพ์ สำนักพัฒนากฎหมายการศึกษา
สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ
ถนนสุขุวิทัย เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300
โทร. 0 2668 7123 ต่อ 1114, 1115, 1214
โทรสาร 0 2243 2775
Website :- <http://www.onec.go.th>
ผู้พิมพ์ บริษัท พริกหวานกราฟฟิค จำกัด
90/6 ซ.จรัญสนิทวงศ์ 34/1 ถนนจรัญสนิทวงศ์
แขวงอรุณอมรินทร์ เขตบางกอกน้อย กรุงเทพฯ 10700
โทร. 0-2424-3249, 0-2424-3252
โทรสาร 0-2424-3249, 0-2424-3252

คำนำ

ปัจจุบันประเทศไทยมีความจำเป็นต้องพัฒนาคุณภาพของประชากรอย่างรวดเร็วและต้องเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันกับประเทศอื่น ๆ เพราะระบบเศรษฐกิจโลกเป็นระบบเศรษฐกิจฐานความรู้ ราคาสินค้าและบริการต้องลดลงแต่คุณภาพต้องดีขึ้น รวมทั้งมีความร่วมมือและประกอบการเป็นบริษัทข้ามชาติ (Multinational Corporation) มากขึ้น ประชาสังคมมีความเข้มแข็ง เอกชนและองค์กรเอกชนมีบทบาทมากขึ้น มีความรู้ใหม่เกิดขึ้นอย่างมหาศาล และเป็นยุคของอุปกรณ์และเครื่องมือดิจิทัลทำให้ภาครัฐและภาคเอกชนต้องร่วมมือกันตัดสินใจ และมีการวางแผนร่วมกันเพื่อพัฒนาศักยภาพของประชากรในประเทศ

ในด้านการศึกษา ประเทศไทยกำลังเร่งดำเนินการปฏิรูปการศึกษาโดยให้ภาคเอกชน องค์กรเอกชน และชุมชนเข้ามามีบทบาทในการบริการและจัดการศึกษาของประเทศให้มากขึ้น และเป้าหมายคือให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการศึกษาในภูมิภาค โดยรัฐสนับสนุนให้ภาคเอกชนซึ่งมีการบริหารจัดการที่เป็นอิสระและคล่องตัวกว่าภาครัฐ เป็นผู้นำในการส่งออกทางการศึกษา โดยมีรัฐเป็นผู้เจรจาต่อรองและสนับสนุน และเพื่อให้ศักยภาพการบริหารและจัดการศึกษาของภาคเอกชนเป็นไปอย่างมีคุณภาพ กฎหมายเป็นปัจจัยสำคัญในการส่งเสริมความเป็นอิสระและความคล่องตัวของภาคเอกชน

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาจึงเห็นควรให้มีการวิจัยสาระของกฎหมาย และระเบียบข้อบังคับที่เกี่ยวกับการจัดการศึกษาเอกชน เพื่อนำข้อค้นพบที่ได้จากการศึกษามาเป็นแนวทางในการจัดทำนโยบายในการปรับปรุงแก้ไขกฎหมาย และระเบียบข้อบังคับที่เกี่ยวกับการศึกษาของเอกชน

ในนามของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ขอขอบคุณ รองศาสตราจารย์ ศรีราชา เจริญพานิช รองศาสตราจารย์ ดร. ชนิตา รัชพลเมือง และคณะ ที่ได้สละเวลาอันมีค่าจัดทำรายงานการวิจัยฉบับนี้ และหวังเป็นอย่างยิ่งว่ารายงานวิจัยฉบับนี้จะ เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาศักยภาพการจัดการศึกษาของเอกชน และการพัฒนา กฎหมายการศึกษาของชาติต่อไป

(นายอำรุง จันทวานิช)

เลขาธิการสภาการศึกษา

กิตติกรรมประกาศ

รายงานการวิจัยเรื่อง "กฎหมายและระเบียบข้อบังคับที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาศักยภาพการจัดการศึกษาของเอกชน" เป็นการสำรวจความคิดเห็นของผู้บริหารและครูโรงเรียนเอกชน และการวิเคราะห์สาระของกฎหมาย กฎ ระเบียบ และประกาศ ที่เป็นปัญหา/อุปสรรคต่อการจัดการศึกษาเอกชนในด้านการบริหารจัดการ การอุดหนุนสวัสดิการ การเงินและภาษี การกำกับ ดูแล และมาตรฐานการศึกษา เพื่อนำข้อค้นพบที่ได้รับจากการศึกษามาเป็นแนวทางในการจัดทำข้อเสนอแนะนโยบายด้านกฎหมายที่เกี่ยวกับการบริหารและการจัดการศึกษาในมิติของเอกชน เพื่อให้ภาคเอกชนสามารถบริหารและจัดการศึกษาได้อย่างอิสระ คล่องตัว เต็มตามศักยภาพและสามารถที่จะแข่งขันกับต่างประเทศ

คณะผู้วิจัยขอขอบคุณสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาที่ได้ให้ทุนสนับสนุนโครงการวิจัยและให้คำปรึกษาจนกระทั่งงานวิจัยสำเร็จลุล่วงเป็นอย่างดี

รองศาสตราจารย์ ศรีราชา เจริญพานิช หัวหน้าโครงการวิจัย
รองศาสตราจารย์ ดร. ชนิตา รัชต์พลเมือง
นายธีระพันธุ์ พุทธิสวัสดิ์
นางอรุณศรี เจริญพานิช

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	
กิตติกรรมประกาศ	
บทที่ 1 บทนำ	1
บทที่ 2 สภาพการจัดการศึกษาเอกชนในประเทศไทย	9
บทที่ 3 กฎหมายและระเบียบข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับการบริหารและการจัดการศึกษาเอกชนในประเทศไทย	18
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคของกฎหมายและระเบียบข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับการบริหารการจัดการศึกษาของเอกชน	28
บทที่ 5 ผลการสำรวจปัญหาและอุปสรรคทางด้านกฎหมายและระเบียบในการบริหารการจัดการศึกษาของเอกชน	42
บทที่ 6 สรุปและเสนอแนะแนวทางการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการบริหารการจัดการศึกษาของเอกชน	79
บรรณานุกรม	87
ภาคผนวก	89

บทที่ 1

บทนำ

1. ความนำ

เพื่อคุ้มครองสิทธิการได้รับการศึกษาของประชาชนอย่างทั่วถึง มีคุณภาพและทันต่อการเปลี่ยนแปลงอันรวดเร็วและซับซ้อนของสังคม เศรษฐกิจ การค้าขาย การบริการและเทคโนโลยี รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 จึงได้กำหนดไว้ในมาตรา 43 ว่าบุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่า 12 ปี ที่รัฐจะต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย และมาตรา 81 ว่าในการจัดการศึกษาอบรมของรัฐต้องคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของเอกชน รัฐต้องสนับสนุนให้เอกชนจัดการศึกษาให้เกิดความรู้คู่คุณธรรม และในมาตรา 87 กำหนดให้รัฐกำกับดูแลให้มีการแข่งขันอย่างเป็นธรรม และต้องไม่ประกอบกิจการแข่งขันกับเอกชน เว้นแต่มีความจำเป็นเพื่อประโยชน์ในการรักษาความมั่นคงของรัฐและรักษาผลประโยชน์ส่วนรวม ประกอบกับหลักการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 8 (2) ที่ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา มาตรา 43 บัญญัติว่า การบริหารและการจัดการศึกษาของเอกชนให้มีความเป็นอิสระ โดยรัฐเป็นผู้กำกับ ติดตาม ประเมินคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา มาตรา 45 บัญญัติให้รัฐต้องกำหนดนโยบายและมาตรการที่ชัดเจนเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของเอกชนในด้านการศึกษา และในมาตรา 46 บัญญัติให้รัฐต้องให้การสนับสนุนด้านเงินอุดหนุน การลดหย่อนหรือการยกเว้นภาษี และสิทธิประโยชน์อย่างอื่นที่เป็นประโยชน์ในทางการศึกษาแก่สถานศึกษาเอกชนตามความเหมาะสม รวมทั้งส่งเสริมสนับสนุนด้านวิชาการให้สถานศึกษาเอกชนมีมาตรฐานและสามารถพึ่งตนเองได้

ปัจจุบันประเทศไทยมีความจำเป็นต้องพัฒนาคุณภาพของประชากรอย่างรวดเร็ว และต้องเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันกับประเทศอื่น ๆ เพราะระบบเศรษฐกิจโลกเป็นระบบเศรษฐกิจฐานความรู้ ราคาสินค้าและบริการต้องลดลงแต่คุณภาพต้องดีขึ้น รวมทั้งมีความร่วมมือและประกอบกิจการเป็นบริษัทข้ามชาติ (Multinational Corporation) มากขึ้น ประชาสังคมมีความเข้มแข็ง เอกชนและองค์กรเอกชนมีบทบาทมากขึ้น มีความรู้ใหม่เกิดขึ้นอย่างมหาศาล เป็นยุคของอุปกรณ์และเครื่องมือดิจิทัล ทำให้ภาครัฐและภาคเอกชนต้องร่วมมือกันตัดสินใจ และมีการวางแผนร่วมกันเพื่อพัฒนาศักยภาพของประชากรในประเทศ ดังนั้นการบริหารบ้านเมืองในยุคใหม่ซึ่งรวมถึงการบริหารจัดการศึกษาด้วย จึงเน้นให้ภาครัฐต้องปรับเปลี่ยนบทบาทจากการดำเนินการเองมาเป็นฝ่าย

ส่งเสริมสนับสนุนให้เอกชน ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และประชาชนเข้ามาร่วมจัดการศึกษา

ขณะเดียวกันรัฐบาลกำลังเร่งดำเนินการปฏิรูปการศึกษาโดยยึดหลัก “การศึกษาสร้างชาติ สร้างคน และสร้างงาน” เน้นคุณภาพ ประสิทธิภาพ และความเที่ยงธรรมในการบริหารจัดการศึกษาทุกประเภทและทุกระดับตั้งแต่ระดับปฐมวัยจนถึงระดับอุดมศึกษาและสนับสนุนให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการศึกษาในกลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน¹

สำหรับภาคเอกชน บทบาทของเอกชนในด้านการจัดการศึกษามีประวัติความเป็นมาอันยาวนานทั้งด้านการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย อาจกล่าวได้ว่าการศึกษาเอกชนมีมาก่อนการศึกษาของรัฐและเป็นผู้นำในบางด้านให้กับโรงเรียนของรัฐ อย่างไรก็ตาม ที่ผ่านมามีบางช่วงบางเวลาการศึกษาเอกชนก็เฟื่องฟูเพราะรัฐให้การสนับสนุน แต่บางช่วงก็ซบเซาไป โดยเฉพาะหลัง พ.ศ. 2518 เมื่อรัฐมีนโยบายที่จะเป็นผู้จัดการศึกษาภาคบังคับเองทั้งหมด จึงมีผลทำให้ดูเหมือนโรงเรียนเอกชนเป็นคู่แข่งขั้นกับโรงเรียนของรัฐมากกว่าเป็นผู้มีส่วนช่วยแบ่งเบาภาระในการจัดการศึกษาของรัฐ ซึ่งหากมองในแง่ของการลงทุนแล้วโรงเรียนเอกชนสามารถช่วยประหยัดงบประมาณทางด้านการจัดการศึกษาของรัฐได้ปีละมากกว่าสามหมื่นล้านบาท

ในระยะเวลาที่ผ่านมาภาคเอกชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานน้อย และมีแนวโน้มลดลงเรื่อยๆ จากสถิติปี 2545 ภาคเอกชนมีส่วนร่วมจัดการศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานเพียงร้อยละ 13 โดยคงสัดส่วนดังกล่าวตลอดช่วงระยะ 10 ปีที่ผ่านมา เมื่อจำแนกตามระดับการศึกษาพบว่าเอกชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาร้อยละ 15 ระดับประถมศึกษาร้อยละ 26 สำหรับระดับมัธยมศึกษา สัดส่วนการจัดการศึกษาของเอกชนต่ำกว่าระดับอื่น คือประมาณร้อยละ 7 ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ประมาณร้อยละ 5 ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายสายสามัญ และเป็นที่น่าสังเกตว่าในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายสายอาชีพ สัดส่วนร่วมกันรับภาระการจัดการศึกษาของภาคเอกชนได้ลดลงอย่างมากจากร้อยละ 50 ในปี 2534 เหลือเพียงร้อยละ 30 ในปี 2545 ขณะที่การมีส่วนร่วมจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษา (สถาบันประเภทจำกัดรับ) ของภาคเอกชนมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น คือ เพิ่มจากร้อยละ 36 ในปี 2534 เป็นร้อยละ 42 ในปี 2545

การที่ภาคเอกชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานน้อยลงนั้นอาจมีสาเหตุเนื่องจากการขยายตัวของภาครัฐที่เป็นไปอย่างต่อเนื่องบนพื้นฐานแนวคิดที่ว่ารัฐควร

¹ คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี, 2544

ดำเนินการจัดการศึกษาเอง จึงขาดมาตรการส่งเสริมภาคเอกชนอย่างแท้จริง รวมถึงการที่ภาคเอกชนไม่มีส่วนร่วมในกระบวนการกำหนดนโยบาย และการบัญญัติกฎหมาย ทำให้กฎหมาย ระเบียบและแนวปฏิบัติต่างๆ มีลักษณะของการกำกับ ควบคุมมากกว่าการส่งเสริม สนับสนุน และมีผลทำให้เกิดความไม่เสมอภาคและไม่เป็นธรรมในการสนับสนุนการจัดการศึกษาของเอกชน เช่น การพัฒนาครู ซึ่งโรงเรียนเอกชนต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่ายเอง เป็นส่วนใหญ่ การเสียภาษีในอัตราที่สูง ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของภาษีที่ดิน โรงเรือน อาคาร สถานที่ และอุปกรณ์การเรียนการสอน ตลอดจนการคำนวณการอุดหนุนค่าใช้จ่ายรายบุคคลสำหรับผู้เรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ไม่เท่าเทียมกับผู้เรียนของรัฐ เป็นต้น แม้ว่าขณะนี้กระทรวงศึกษาธิการได้เริ่มดำเนินการแก้ไขไปบ้างแล้วในบางส่วน แต่ยังไม่เกิดผลให้เห็นเป็นรูปธรรม โดยเฉพาะจากการสำรวจในเมืองต้นพบว่า ภาคเอกชนยังมีความเห็นว่าการกฎหมายและระเบียบข้อบังคับที่เกี่ยวกับการจัดการศึกษาของเอกชนยังมีความเข้มงวดและอยู่ในลักษณะของการควบคุมมากกว่าการส่งเสริม สนับสนุนให้ภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพ และเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาศักยภาพของการจัดการศึกษาเอกชน และไม่สามารถแข่งขันกับการจัดการศึกษาของต่างประเทศ

ดังนั้น จึงเห็นควรให้มีการวิจัยกฎหมายและระเบียบข้อบังคับที่เกี่ยวกับการจัดการศึกษาเอกชน เพื่อนำข้อค้นพบที่ได้จากการศึกษามาเป็นแนวทางในการจัดทำนโยบาย ในการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายและระเบียบข้อบังคับต่อไป

2. วัตถุประสงค์

2.1 เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรคในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาเอกชนอันเนื่องมาจากกฎหมาย และระเบียบข้อบังคับ

2.2 เพื่อศึกษาสาระของกฎหมาย และระเบียบข้อบังคับที่สำคัญเกี่ยวกับการจัดการศึกษาของเอกชนที่เป็นอุปสรรคต่อการจัดการศึกษาเอกชน

2.3 เพื่อนำข้อค้นพบที่ได้รับจากการศึกษามาเป็นแนวทางในการจัดทำข้อเสนอแนะนโยบายด้านกฎหมายที่เกี่ยวกับการบริหารและการจัดการศึกษาในมิติของเอกชน เพื่อให้ภาคเอกชนสามารถบริหารและจัดการศึกษาได้อย่างอิสระ คล่องตัว เต็มตามศักยภาพ และสามารถที่จะแข่งขันกับต่างประเทศ

3. ขอบเขตของการวิจัย

3.1 การศึกษาปัญหา อุปสรรคในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาเอกชนอันเนื่องมาจากกฎหมายและระเบียบข้อบังคับ เป็นการศึกษาปัญหา อุปสรรคตามการรับรู้ของผู้บริหารและครูโรงเรียนเอกชน

3.2 การศึกษาสาระของกฎหมายเกี่ยวกับการจัดการศึกษาของเอกชนเป็นการวิเคราะห์เฉพาะกฎหมาย กฎกระทรวง และระเบียบข้อบังคับที่สำคัญ โดยเน้นกฎหมายหลัก ได้แก่ พระราชบัญญัติการศึกษาเอกชน พ.ศ. 2525 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545

3.3 กฎหมายและระเบียบข้อบังคับที่เกี่ยวกับการจัดการศึกษาเอกชนในการวิจัยครั้งนี้แบ่งออกเป็น

- 1) กฎหมาย และระเบียบข้อบังคับเกี่ยวกับการบริหารจัดการ เช่น การเป็นนิติบุคคล ความคล่องตัวในการบริหาร ความสัมพันธ์ของโรงเรียนกับหน่วยงานต้นสังกัดและเขตพื้นที่การศึกษา ฯลฯ
- 2) กฎหมาย และระเบียบข้อบังคับเกี่ยวกับการอุดหนุน เช่น นโยบายการอุดหนุน การคิดค่าใช้จ่ายรายบุคคล ฯลฯ
- 3) กฎหมาย และระเบียบข้อบังคับเกี่ยวกับสวัสดิการ เช่น ค่ารักษาพยาบาล การสงเคราะห์ครูใหญ่และครู ฯลฯ
- 4) กฎหมาย และระเบียบข้อบังคับเกี่ยวกับการเงินและภาษี เช่น ภาษีโรงเรียน ภาษีนำเข้าเครื่องมืออุปกรณ์การศึกษา ฯลฯ
- 5) กฎหมาย และระเบียบข้อบังคับเกี่ยวกับการกำกับดูแล และมาตรฐานการศึกษา เช่น การส่งเสริมด้านวิชาการ การประกันคุณภาพภายใน การประกันคุณภาพภายนอก ฯลฯ

3.4 สถานศึกษา/โรงเรียนเอกชน ศึกษาเฉพาะสถานศึกษาที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานและอาชีวศึกษา

4. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

4.1 ได้ข้อมูลเกี่ยวกับกฎหมายและระเบียบข้อบังคับที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาศักยภาพการจัดการศึกษาของเอกชน

4.2 ได้ข้อเสนอเชิงนโยบายในการพัฒนาระบบกฎหมายเกี่ยวกับการจัดการศึกษาของเอกชน

4.3 ได้ข้อเสนอเชิงนโยบายเกี่ยวกับการพัฒนา ปรับปรุงแก้ไข กฎหมาย กฎกระทรวง และระเบียบข้อบังคับที่เกี่ยวกับการบริหารและจัดการศึกษาของเอกชน เพื่อส่งเสริมให้เอกชนสามารถจัดการศึกษาได้อย่างคล่องตัวและเต็มตามศักยภาพ

5. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจและการวิจัยเอกสารมีรายละเอียดดังนี้

1. การวิจัยเอกสาร เป็นการศึกษาเชิงวิเคราะห์ (Analytical Study) โดยการรวบรวมกฎหมาย และระเบียบข้อบังคับที่สำคัญเกี่ยวกับการจัดการศึกษาของเอกชนจำนวน 164 ฉบับ (ตามรายชื่อในภาคผนวก) เพื่อนำมาวิเคราะห์กฎหมายหลักที่เป็นอุปสรรคต่อการจัดการศึกษาเอกชน

2. การวิจัยเชิงสำรวจ เป็นการศึกษาปัญหา อุปสรรคในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาเอกชนอื่นเนื่องมาจากกฎหมาย และระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการจัดการศึกษาของภาคเอกชน ตามการรับรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา/โรงเรียนเอกชน

2.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ คือ บุคลากรของสถานศึกษาเอกชนสังกัดสำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.) กระทรวงศึกษาธิการ ได้แก่ บุคลากรของโรงเรียนเอกชนที่ทำหน้าที่ในการบริหารจัดการการศึกษา คือ ผู้รับใบอนุญาต ผู้จัดการ ครูใหญ่ เจ้าหน้าที่ธุรการ และบุคลากรที่ทำหน้าที่ในการให้ความรู้แก่นักเรียน คือ ครู และวิทยากร ตามสถิติกระทรวงศึกษาธิการ ปีการศึกษา 2545 มีครูอาจารย์ 126,393 คน ในสถานศึกษาเอกชน 7,477 แห่ง แบ่งเป็นโรงเรียนประเภทต่างๆ คือ

- 1) โรงเรียนนานาชาติ (international school)
- 2) โรงเรียนสองภาษา (bilingual school)
- 3) โรงเรียนสามัญศึกษา
- 4) โรงเรียนอาชีวศึกษา
- 5) โรงเรียนการกุศล
- 6) โรงเรียนที่จัดการศึกษานอกระบบ
- 7) โรงเรียนอื่นๆ เช่น โรงเรียนกวดวิชา เป็นต้น

ผู้วิจัยสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบง่าย (simple random sampling) จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ความเชื่อมั่น 95% (+/-5% margin of error) ตามตาราง Taro Yamane คือ 400 คน

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม การประชุมกลุ่มย่อย และการสัมภาษณ์

2.2.1 การสร้างเครื่องมือการวิจัย

ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามจากการวิเคราะห์ปัญหาจากตัวบทกฎหมาย และระเบียบข้อบังคับเกี่ยวข้องกับโรงเรียนเอกชน 164 ฉบับ แบบสอบถามแบ่งเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นข้อถามที่เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามมี 2 คำถาม เป็นคำถามแบบให้เลือกคำตอบ

ตอนที่ 2 เป็นคำถามปลายเปิดเกี่ยวกับข้อคิดเห็นต่อกฎหมายว่าด้วยโรงเรียนเอกชน 6 ด้าน คือ

- 1) ด้านการบริหารจัดการ มีข้อคำถาม 4 ข้อ
- 2) ด้านอุดหนุน มีข้อคำถาม 4 ข้อ
- 3) ด้านสวัสดิการ มีข้อคำถาม 3 ข้อ
- 4) ด้านการเงินและภาษี มีข้อคำถาม 4 ข้อ
- 5) ด้านการกำกับ ดูแล และมาตรฐานการศึกษา มีข้อคำถาม 5 ข้อ
- 6) ด้านอื่น ๆ มีข้อคำถาม 1 ข้อ

2.2.2 การตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1) การตรวจสอบความตรงของเนื้อหาคำถาม (Content Validity) ผู้วิจัยยกร่างคำถามตามปัญหาที่เกิดขึ้นจากการศึกษาตัวบทกฎหมาย กฎระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ ที่ใช้กับโรงเรียนเอกชนตั้งแต่ปี พ.ศ. 2525 เป็นต้นมาจำนวน 164 ฉบับ แล้วนำไปปรึกษานักวิชาการกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานเลขาธิการการศึกษาแห่งชาติ และมหาวิทยาลัย เพื่อให้พิจารณาความตรงของเนื้อหาและแก้ไขปรับปรุงจนได้คำถามที่ครอบคลุมวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

2) การหาความเที่ยง (Reliability) ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่แก้ไขปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้กับผู้บริหารและครูโรงเรียนเอกชนจำนวน 50 คน ได้รับคืนจำนวน 20 ฉบับ ผลการทดลองใช้แบบสอบถามปรากฏว่าได้รับคำตอบที่แสดงข้อคิดเห็นดีพอสมควร แต่ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนหนึ่งให้ข้อคิดเห็นว่าข้อคำถามในแบบสอบถามตอบยากเพราะผู้ตอบไม่มีความรู้เกี่ยวกับกฎหมายมากนัก ผู้วิจัยจึงนำผลการทดลองใช้แบบสอบถามและข้อคิดเห็นจากผู้ตอบแบบสอบถามไปปรึกษาผู้ทรงคุณวุฒิชุดเดิมอีกครั้ง แล้วปรับปรุงข้อคำถามให้เข้าใจง่ายขึ้นและสะดวกในการตอบมากขึ้น

2.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ไปยังกลุ่มตัวอย่างในเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2547 จำนวนทั้งหมด 200 ฉบับ ได้รับแบบสอบถามกลับมากำหนดเวลาเพียง 53 ฉบับ จึงได้ติดตามทวงถามและเก็บข้อมูลเพิ่มเติมอีกหลายครั้งระหว่างเดือนมิถุนายน ถึงเดือนตุลาคม 2547 โดยการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง ให้เจ้าหน้าที่ไปส่งที่สถานศึกษา และส่งทางไปรษณีย์อีกจำนวน 500 ฉบับ จนในที่สุดได้แบบสอบถามคืนมาทั้งสิ้นรวม 340 ฉบับใกล้เคียงกับจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ของ Taro Yamane

2.4 การวิเคราะห์และนำเสนอข้อมูล

ข้อมูลเชิงปริมาณวิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา แสดงค่าความถี่และร้อยละ ส่วนข้อมูลจากข้อคำถามปลายเปิดใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ข้อมูลจากการวิเคราะห์เสนอโดยตารางและความเรียง

ส่วนการประชุมกลุ่มย่อยและการสัมภาษณ์เพิ่มเติม เป็นการประชุมและสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการเพื่อรวบรวมข้อคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับปัญหา ข้อเสนอแนะของบุคลากรโรงเรียนเอกชน ที่เข้าร่วมการประชุมสัมมนาการศึกษาเอกชนที่ทางราชการจัดขึ้น และ/หรือ สมาคม/กลุ่มโรงเรียนเอกชนจัดขึ้น เสนอข้อมูลโดยความเรียง

สำหรับขั้นตอนการดำเนินการวิจัยมีดังนี้

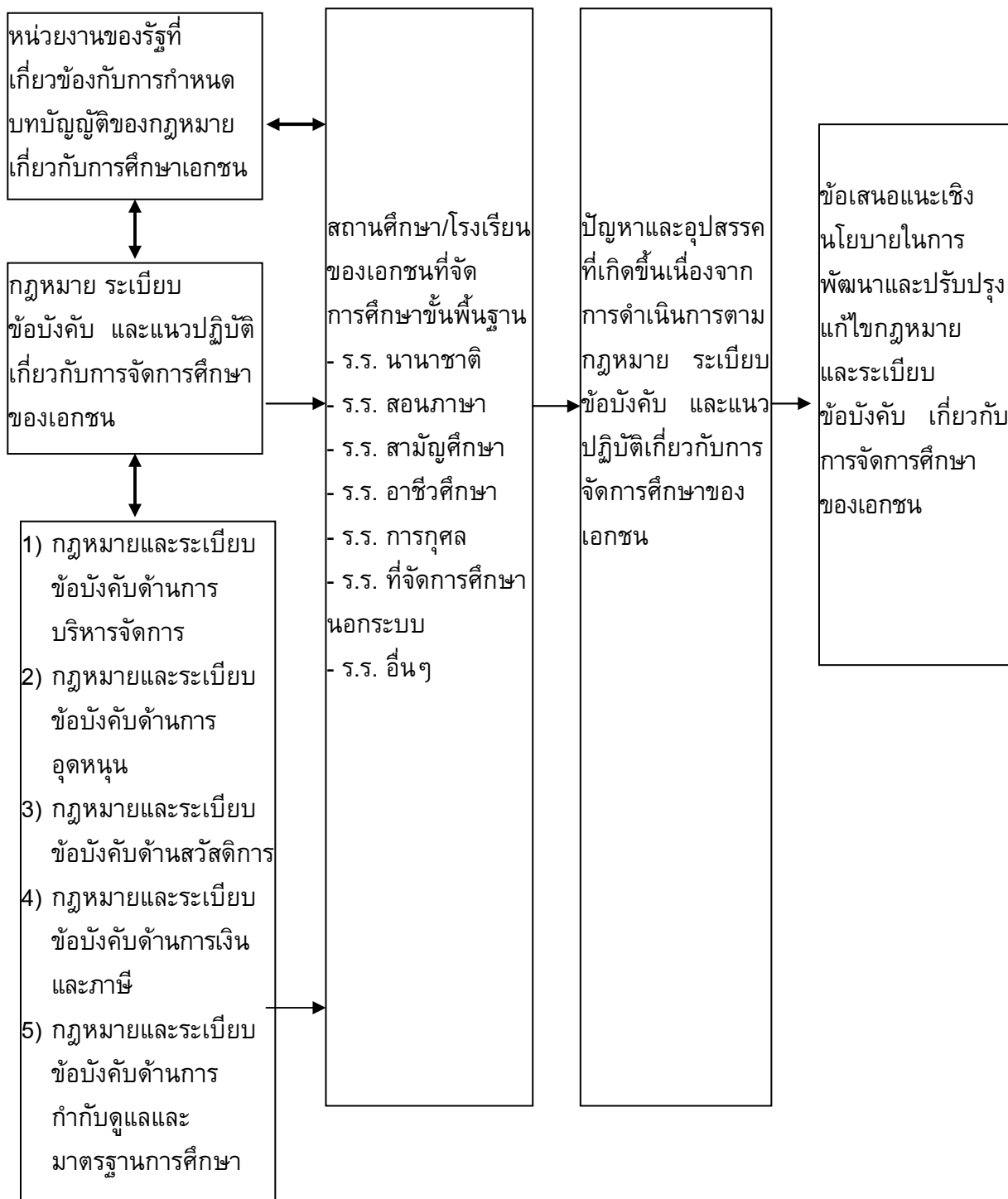
- 1) สำรวจ รวบรวม และจัดทำบัญชีรายชื่อกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ และแนวปฏิบัติที่เกี่ยวกับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของเอกชน
- 2) วิเคราะห์สาระของกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ และแนวปฏิบัติที่เกี่ยวกับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของเอกชน โดยแบ่งเป็นกฎหมายและระเบียบ ข้อบังคับด้านการบริหารจัดการ ด้านการอุดหนุน ด้านสวัสดิการ ด้านการเงินและภาษี และด้านการกำกับ ดูแล และมาตรฐานการศึกษา
- 3) สอบถามความคิดเห็นของบุคลากรในสถานศึกษา/โรงเรียนเอกชน เกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาเอกชนอันเนื่องมาจากกฎหมายและระเบียบข้อบังคับ โดยใช้แบบสอบถาม การประชุมกลุ่มย่อยและการสัมภาษณ์เพิ่มเติม
- 4) วิเคราะห์เนื้อหาของแบบสอบถามและผลการประชุม แล้วนำประเด็นที่เกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคด้านกฎหมาย ระเบียบ และแนวปฏิบัติ มาเป็นแนวทางในการวิเคราะห์สาระของกฎหมาย ระเบียบ และแนวปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับปัญหาและอุปสรรคดังกล่าว

5) สรุปผลการวิเคราะห์กฎหมาย ระเบียบ และแนวปฏิบัติที่เป็นอุปสรรคต่อการจัดการศึกษาเอกชน และเสนอแนวทางการพัฒนาและปรับปรุงแก้ไขกฎหมาย ระเบียบ และแนวปฏิบัติที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาศักยภาพของการจัดการศึกษาเอกชน

6. ข้อจำกัดในการวิจัย

การสอบถามความคิดเห็นของบุคลากรสถานศึกษาเอกชนเกี่ยวกับข้อกฎหมาย ซึ่งมีรายละเอียดมาก และผู้ให้ข้อมูลต้องมีความรู้ความเข้าใจและประสบการณ์ตรงในประเด็นที่สอบถาม จึงทำให้การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามทำได้ยาก และได้ความเห็นไม่ครบทุกข้อคำถาม แม้ว่าผู้วิจัยจะได้พยายามเก็บรวบรวมข้อมูลหลายครั้งก็ตาม

7. กรอบแนวคิดของการวิจัย

บทที่ 2

สภาพการจัดการศึกษาเอกชนในประเทศไทย

ตอนที่ 1 สภาพการจัดการศึกษาเอกชนก่อนการปฏิรูปการศึกษา

การสนับสนุนให้เอกชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเป็นเจตนารมณ์ของรัฐในทุกยุคสมัย โดยสมัยกรุงศรีอยุธยา เรียกว่า "โรงเรียนสามเณร" ซึ่งหมายถึงโรงเรียนที่จัดตั้งขึ้นโดยเอกชนหรือคณะบุคคลด้วยทุนทรัพย์ส่วนตัวและจำกัดประโยชน์ต่างๆ ที่จะได้รับเฉพาะหมู่คณะของตน การจัดการศึกษาช่วงนี้ส่วนใหญ่ดำเนินการโดยคณะมิชชันนารีศาสนาคริสต์ นิกายคาทอลิก และโปรเตสแตนต์ ในระยะแรกใช้วิธีการจ้างให้เรียน ให้เรียนฟรี เช่น โรงเรียนอัสสัมชัญในช่วงเริ่มต้น (ก่อตั้งปี พ.ศ. 2428) บาทหลวงโกลอมเบต์ได้รวบรวมเด็กเร่ร่อน เด็กข้างถนน และเด็กยากจนมาเรียนหนังสือ แต่ภายหลังมีผู้มีฐานะดีและชาวต่างประเทศนิยมส่งบุตรหลานเข้ามาเรียนจำนวนมาก ท่านจึงได้จัดให้เด็กเร่ร่อนและเด็กกำพร้าอยู่เป็นเด็กประจำในโรงเรียน เมื่อคณะเพรสไบทีเรียนโดยหมอสอนศาสนา เอส. ซี. ยอร์ช ตั้งโรงเรียนสตรีแอสเรียต เอ็ม เฮาส์ หรือโรงเรียนกุลสตรีวังหลัง หรือโรงเรียนวังหลังซึ่งมีนางสาวโคลเป็นผู้บริหารในปี 2413 ขึ้นจึงเริ่มมีการจัดเก็บค่าธรรมเนียมการเรียน ค่าอาหาร และค่าที่พักขึ้นเป็นครั้งแรก ปัจจุบันโรงเรียนดังกล่าว คือโรงเรียนวัฒนาวิทยาลัย มิชชันนารีเหล่านี้ดำเนินการบริหารและการสอนด้วยความมุ่งมั่นและเสียสละสูงมาก จากบันทึกของจอห์น แอนเดอร์สัน เรื่อง English Intercourse with Siam (2433, หน้า 234) กล่าวถึงมิชชันนารีชาวฝรั่งเศสที่ทำงานในโรงเรียนอัสสัมชัญในสมัยนั้นว่า "ทำงานโดยไม่นึกถึงตนเองและไม่รู้เหน็ดเหนื่อย" หนังสือพิมพ์ Siam Free Press ฉบับวันที่ 23 ธันวาคม 2438 เขียนชมว่า "คณะบาทหลวงที่โรงเรียนอัสสัมชัญทำงานด้วยชีวิตและจิตใจอันสูงส่ง" และในบทความเรื่อง "The Introduction of Western Culture in Siam" ซึ่งเขียนขึ้นโดยกรมพระยาดำรงราชานุภาพ (2502) ได้กล่าวยกย่องว่า "มิชชันนารีชาวฝรั่งเศสได้นำสิ่งใหม่ ๆ มาสู่ประเทศสยาม" จะเห็นได้ว่าจุดเริ่มต้นของโรงเรียนเอกชนคือเริ่มที่เด็กยากจนและคนด้อยโอกาส ซึ่งปัจจุบันก็ยังมีโรงเรียนเอกชนที่เน้นช่วยเหลือเด็กกำพร้าและคนจนอยู่จำนวนหนึ่ง

หลังจากนั้น เอกชนทั้งที่เป็นบุคคล คณะบุคคล และมูลนิธิได้ตั้งโรงเรียนเพิ่มขึ้น เช่น โรงเรียนเซนต์ฟรังซิสเซเวียร์ (2448) ซึ่งเป็นโรงเรียนไทย-ฝรั่งในเครือของคริสตศาสนา นิกายคาทอลิก โรงเรียนกรุงเทพคริสเตียนวิทยาลัยหรือโรงเรียนบางกอกคริสเตียนไฮสกูล รวมทั้งมีโรงเรียนที่จัดตั้งขึ้นโดยคนไทย เช่น โรงเรียนบำรุงวิชา โดยนางบุญเกิด ปาจิณพยัคฆ์

และโรงเรียนราชินีซึ่งสมเด็จพระศรีพัชรินทราบรมราชินีนาถในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวได้จัดตั้งขึ้นเป็นการส่วนพระองค์ โรงเรียนเหล่านี้เรียกกันว่า "โรงเรียนชลยศักดิ์" มาตั้งแต่ พ.ศ. 2435 ทั้งนี้ โรงเรียนชลยศักดิ์ที่เปิดสอนภาษาไทย โบราณ ภาษาอังกฤษ ภาษาจีน ภาษาแขก เรียกว่า "โรงเรียนพิเศษชลยศักดิ์"

ต่อมา ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว "โรงเรียนชลยศักดิ์" เปลี่ยนชื่อ เป็น "โรงเรียนบุคคล" ตามระเบียบการศึกษาสำหรับประเทศสยาม พ.ศ. 2454 แบ่งเป็นโรงเรียนบุคคลที่สอนวิชาสามัญและโรงเรียนบุคคลที่สอนวิชาเฉพาะอย่าง เพื่อเป็นแนวทางในการประกอบอาชีพ เมื่อมีการตราพระราชบัญญัติโรงเรียนราษฎร์ พ.ศ. 2461 เป็นกฎหมายฉบับแรกจึงเปลี่ยนชื่อโรงเรียนดังกล่าวเป็น "โรงเรียนราษฎร์" ซึ่งตามนัยของกฎหมายฉบับนี้หมายถึง "สถานที่อันเอกชนคนใดคนหนึ่งให้ศึกษาแก่หมู่นักเรียน" ภายหลังการประกาศพระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ. 2464 และจุดมุ่งหมายที่จะขยายการศึกษาให้แพร่หลาย ประกอบกับได้มีการรับรองวิทยฐานะและมาตรฐานของโรงเรียนราษฎร์ให้เท่าเทียมกับโรงเรียนของรัฐ ทำให้มีโรงเรียนราษฎร์เพิ่มมากขึ้นอย่างรวดเร็วจึงได้มีการประกาศใช้ประกาศพระราชบัญญัติโรงเรียนราษฎร์ฉบับที่ 2 ขึ้นใน พ.ศ. 2479 เพื่อปรับปรุงแก้ไขพระราชบัญญัติฉบับก่อนโดยมีการเพิ่มอำนาจของรัฐในการลงโทษโรงเรียนราษฎร์ที่ปฏิบัติผิดพระราชบัญญัตินี้

เมื่อแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2503 ขยายการศึกษาภาคบังคับเป็น 7 ปี รัฐจึงสนับสนุนให้เอกชนมาร่วมจัดการศึกษามากขึ้นในทุกๆระดับ มีการจัดตั้งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนขึ้นแทนกองโรงเรียนราษฎร์ กรมวิสามัญ ตามประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ 216 เพื่อทำหน้าที่ควบคุมดูแลรับผิดชอบกิจการโรงเรียนราษฎร์ให้ได้มาตรฐานทัดเทียมกับโรงเรียนของรัฐ และเรียกชื่อใหม่เป็น "โรงเรียนเอกชน" หรือ "สถานศึกษาเอกชน" นอกจากนี้ยังได้มีการปรับปรุงแก้ไขพระราชบัญญัติโรงเรียนราษฎร์ ให้สอดคล้องกับการพัฒนาและการเปลี่ยนแปลงของสถานศึกษาเอกชนและนโยบายการจัดการศึกษาของรัฐ โดยการตราพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2525 ซึ่งยังคงมีผลบังคับใช้มาจนถึงปัจจุบันเป็นเวลากว่า 20 ปีแล้ว แม้จะมีการประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ซึ่งถือว่าเป็นกฎหมายเพื่อปฏิรูปการศึกษาของประเทศแล้วก็ตาม

สำหรับในระดับอุดมศึกษาดำกว่าปริญญาตรี ได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติวิทยาลัยเอกชน พ.ศ. 2512 ซึ่งต่อมารัฐได้ผ่อนปรนกฎหมายและข้อกำหนดหลายประการ และได้มีการปรับปรุงแก้ไขพระราชบัญญัติวิทยาลัยเอกชน พ.ศ. 2512 โดยการตราเป็นพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2522 ซึ่งได้รับการแก้ไขปรับปรุงอีกครั้ง

หนึ่งใน พ.ศ. 2535 และหลังจากประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แล้วก็ได้มีการยกเลิกพระราชบัญญัติอุดมศึกษานับตั้งกล่าว และประกาศใช้พระราชบัญญัติอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2546 ขึ้นมาแทนเมื่อวันที่ 30 ตุลาคม 2546

ในส่วนของพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2525 ในมาตรา 4 ให้ความหมายของโรงเรียนเอกชนว่าหมายถึง “สถานศึกษาหรือสถานที่ที่บุคคลจัดการให้การศึกษาในระดับที่ต่ำกว่าชั้นปริญญาตรีแก่นักเรียนทุกผลัดรวมกันเกินเจ็ดคนขึ้นไป” โดยในมาตรา 15 แบ่งลักษณะของโรงเรียนเอกชนเป็น 3 ลักษณะ คือ

- (1) โรงเรียนที่จัดการศึกษาตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการหรือหลักสูตรที่ได้รับอนุมัติจากกระทรวงศึกษาธิการและจัดเป็นรูปแบบการศึกษาในระบบโรงเรียน
 - (2) โรงเรียนที่จัดการศึกษาตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการหรือหลักสูตรที่ได้รับอนุมัติจากกระทรวงศึกษาธิการและจัดเป็นรูปแบบการศึกษานอกระบบโรงเรียน
 - (3) โรงเรียนที่จัดให้การศึกษาแก่บุคคลที่มีลักษณะพิเศษหรือผิดปกติทางร่างกาย สติปัญญา หรือจิตใจ ที่จัดเป็นรูปแบบการศึกษาพิเศษ หรือโรงเรียนที่จัดให้การศึกษาแก่บุคคลผู้ยากไร้หรือผู้ที่เสียเปรียบทางการศึกษาในลักษณะต่างๆ ที่จัดเป็นรูปแบบการศึกษาสงเคราะห์
- โรงเรียนแต่ละลักษณะจะแบ่งออกเป็นประเภทใดหรือระดับใด ให้เป็นไปตามที่รัฐมนตรีกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

ทั้งนี้ ตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่องการกำหนดประเภท ระดับโรงเรียนเอกชน ฉบับ พ.ศ. 2525 โรงเรียนตามมาตรา 15 (1) จัดการศึกษาประเภทสามัญศึกษาได้ในระดับก่อนประถมศึกษา ประถมศึกษา และมัธยมศึกษา ส่วนประเภทอาชีวศึกษาจัดได้ในระดับมัธยมศึกษาและอุดมศึกษา โรงเรียนที่จัดการศึกษาตามมาตรา 15 (2) ได้แก่ โรงเรียนที่จัดขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อจัดการศึกษานอกจากที่กำหนดในข้อ 1 เป็นการจัดการศึกษาเป็นรูปแบบการศึกษานอกระบบโรงเรียน กับโรงเรียนที่จัดเป็นประเภทเฉพาะกาล ประเภทสอนศาสนา ประเภททกววิชา ประเภทศิลปศึกษา และประเภทอาชีวศึกษา ส่วนโรงเรียนตามมาตรา 15(3) หมายถึงโรงเรียนการศึกษาพิเศษและโรงเรียนการศึกษาสงเคราะห์

หลังจากนั้นยังมีการออกกฎกระทรวง ระเบียบ ประกาศ หลักเกณฑ์ และคำสั่งตามนัยแห่งพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชนฉบับข้างต้น มีกฎหมาย ระเบียบข้อบังคับเกี่ยวกับการจัดการศึกษาเอกชนที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้สอดคล้องกับนโยบาย

ของรัฐ แผนการศึกษาแห่งชาติ และแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติเป็นระยะ ๆ รวมถึงกฎหมายและระเบียบอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น ระเบียบคุรุสภาว่าด้วยจรรยาบรรณครู พ.ศ. 2539 พระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ. 2545 กฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการนับอายุเด็กเพื่อเข้ารับการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ. 2545 ฯลฯ ซึ่งจากเอกสาร 'รวมกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนเอกชน' (2547) ของสำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนพบว่ามีจำนวนถึง 161 ฉบับ¹ ทั้งนี้ยังมีกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องด้วย อาทิ ประมวลรัษฎากร พระราชบัญญัติภาษีโรงเรือนและที่ดิน พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 แก้ไขเพิ่มเติมจนถึงฉบับที่ 12 พ.ศ.2546 พระราชบัญญัติส่งเสริมการลงทุน พ.ศ. 2520 เป็นต้น

จากกฎหมาย กฎ ระเบียบ และประกาศดังที่ได้กล่าวถึงข้างต้นนั้นจะเห็นว่าแม้ว่ารัฐมีนโยบายชัดเจนว่าจะส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษาของเอกชน เช่น การให้การอุดหนุนและส่งเสริมด้วยการส่งครูไปช่วยสอนในโรงเรียนเอกชนบางแห่ง ให้เงินอุดหนุน ให้เช่าทรัพย์สินของกระทรวงศึกษาธิการ รวมทั้งให้การอุดหนุนและส่งเสริมด้วยประการอื่นตามมาตรา 64 แห่งพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2525 และการให้เงินอุดหนุนเป็นรายหัวแก่โรงเรียนเอกชนตามมติคณะรัฐมนตรีแล้ว แต่ในทางปฏิบัติโรงเรียนเอกชนยังประสบปัญหาวิกฤติอยู่หลายประการ ทั้งทางด้านบทบัญญัติทางกฎหมาย ด้านความล่าช้าของกระบวนการปฏิบัติตามกฎหมายและความไม่เข้าใจเรื่องการบริหารจัดการศึกษาในภาคเอกชนของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ตัวอย่างปัญหาทางด้านกฎหมายเช่น การกำหนดค่านิยามและลักษณะของโรงเรียนเอกชนตามพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2525 และประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่องการกำหนดประเภท ระดับโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2525 ซึ่งยังมีผลใช้บังคับอยู่โดยยังไม่มีมีการประกาศยกเลิกหรือปรับปรุงแก้ไขกฎหมายดังกล่าว ให้สอดคล้องกับบทบัญญัติของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 นั้น ทำให้เกิดความสับสนและความขัดแย้งกันในเชิงกฎหมายเพราะบทบัญญัติในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ มาตรา 15 วรรคสองระบุว่า “สถานศึกษาอาจจัดการศึกษาในรูปแบบใดรูปแบบหนึ่งหรือทั้งสามรูปแบบก็ได้” แต่พระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2525

¹ สำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงศึกษาธิการ, รวมกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนเอกชน, กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ดอกเบี๋ย, ม.ป.พ.

และประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่องการกำหนดประเภท ระดับโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2525 กำหนดรูปแบบและลักษณะการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนอีกแบบหนึ่ง

เมื่อเทียบสถิตินักเรียนโรงเรียนภาครัฐกับภาคเอกชนระหว่างปี 2534 กับ 2539 ปรากฏว่านักเรียนโรงเรียนเอกชนระดับก่อนประถมศึกษาที่มีแนวโน้มค่อนข้างคงที่ ระดับประถมศึกษาที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ขณะที่ระดับมัธยมศึกษาที่มีแนวโน้มลดลงโดยเฉพาะระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ส่วนระดับอุดมศึกษาภาคเอกชนมีส่วนรับภาระเพิ่มมากขึ้น แม้หลังประกาศรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แล้วแนวโน้มการรับภาระของเอกชนก็ยังคงมีลักษณะเช่นเดิม ดังแสดงในตารางที่ 2.1

ตารางที่ 2.1 สัดส่วนนักเรียนภาครัฐ : เอกชน ปีการศึกษา 2534 - 2539 และ 2545

ระดับการศึกษา	2534	2539	2545
ก่อนประถม	75 : 25	73 : 27	74 : 26
ประถมศึกษา	90 : 10	87 : 13	86 : 14
มัธยมศึกษาตอนต้น	90 : 10	93 : 7	93 : 7
มัธยมศึกษาตอนปลาย			
สายสามัญ	94 : 6	95 : 5	95 : 5
สายอาชีพ	50 : 50	55 : 45	70 : 30
อุดมศึกษา	64 : 36	57 : 43	58 : 42

ที่มา : อ่างใน สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, ข้อเสนอยุทธศาสตร์การปฏิรูปการศึกษา : การมีส่วนร่วมของเอกชนในการจัดการศึกษา เอกสารนำเสนอคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ วันที่ 30 มิถุนายน 2546

สภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในส่วนการจัดการศึกษาเอกชนมีหลายสาเหตุ เช่น รัฐบาลอุดหนุนการศึกษาภาครัฐมาก ทำให้สถาบันการศึกษาภาครัฐเก็บค่าเล่าเรียนต่ำกว่าต้นทุนมาก สถานศึกษาเอกชนจึงยากที่จะแข่งขันกับสถานศึกษาของรัฐได้ ขาดการสนับสนุนจากประชาชนในด้านการบริจาคเงินให้สถานศึกษาหรือตั้งมูลนิธิด้านการศึกษา

รัฐบาลไม่ค่อยให้เสรีภาพและการสนับสนุนแก่การศึกษาเอกชนมากเท่าที่ควร² และเมื่อวิเคราะห์กฎหมาย กฎกระทรวง ระเบียบข้อบังคับ และประกาศที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาเอกชนในภาพรวมพบว่ากฎหมายทั้งหมดมีลักษณะเป็นการควบคุมมากกว่าส่งเสริมทำให้การบริหารการศึกษาเอกชนถูกกำหนดตามเงื่อนไขต่างจากสถานศึกษาของรัฐ ซึ่งไม่มีการควบคุมในลักษณะเดียวกัน แม้จะปฏิบัติภารกิจเดียวกันขณะที่บทบัญญัติหรือข้อกำหนดทางกฎหมายจะระบุไว้ให้การส่งเสริมสถานศึกษาเอกชนแต่มีการวางเงื่อนไขกำกับที่เข้มงวด ทำให้ส่งเสริมไม่ได้เต็มที่ ไม่ให้สิทธิเอกชนในการบริหารจัดการสถานศึกษาของตนได้อย่างอิสระ ส่วนนโยบาย แผน หรือคำแถลงนโยบายของรัฐบาลสมัยต่างๆ ก็เป็นเพียงหลักการกว้างๆ ไม่ได้เน้นมาตรการนำสู่การปฏิบัติที่จะประกันความมั่นคงหรือให้สิทธิแก่เอกชนอย่างแท้จริง อาจมียกเว้นเฉพาะการส่งเสริมโรงเรียนเอกชนด้วยการให้นำระบบอุปถัมภ์หรือบัตรอุดหนุนการศึกษามาใช้ ส่วนประมวลรัษฎากรซึ่งเป็นกฎหมายหลักในการเก็บภาษีอากรก็ระบุเรื่องการคำนวณภาษีเงินได้ว่าไม่ต้องนำเฉพาะรายรับที่ได้จากการจัดการศึกษามาประเมินเท่านั้น แต่ไม่มีมาตรการเด่นชัดสำหรับสถานศึกษาเอกชน ขณะที่พระราชบัญญัติส่งเสริมการลงทุน พ.ศ. 2520 ก็ไม่มีมาตรการสนับสนุนให้กับกิจการของสถานศึกษาเอกชน ทำให้ผู้ประกอบการด้านการศึกษาเอกชนไม่ได้รับสิทธิประโยชน์ต่างๆ เท่าเทียมกับผู้ประกอบการธุรกิจหรืออุตสาหกรรมอื่น ๆ³

ตอนที่ 2 สภาพการจัดการศึกษาเอกชนหลังการปฏิรูปการศึกษา

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 เน้นย้ำถึงการให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษาของเอกชน ดังเช่นบทบัญญัติที่ว่า

"มาตรา 43 บุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐจะต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย การจัดการศึกษาอบรมของรัฐต้องคำนึงถึงการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและเอกชน ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ การจัดการศึกษาอบรมขององค์กรวิชาชีพและเอกชนภายใต้การกำกับ

² สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักงานกฤษฎีกา, รายงานสภาะการศึกษาไทย ปี 2540, กรุงเทพมหานคร: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน), 2541, หน้า 98-99.

³ วัลลภ สุวรรณดี, รายงานการวิจัยประกอบร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ...เรื่อง "การศึกษาเอกชน", กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักงานกฤษฎีกา, 2541, หน้า 43-46.

ดูแลของรัฐ ย่อมได้รับความคุ้มครอง ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ"

เจตนารมณ์ดังกล่าวได้รับการนำมาบัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษา แห่งชาติ พ.ศ. 2542 เช่น หมวด 2 สิทธิและหน้าที่ทางการศึกษา มาตรา 12 ที่ให้เอกชนมี สิทธิในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานตามที่กำหนดในกฎกระทรวง มาตรา 14 ที่ให้รัฐให้เงิน อุดหนุนสำหรับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน การลดหย่อนหรือยกเว้นภาษีสำหรับค่าใช้จ่าย การศึกษาตามที่กฎหมายกำหนด หรือหมวด 5 ว่าด้วยการบริหารและการจัดการศึกษา ของเอกชน มาตรา 45 และพระราชบัญญัติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 7 ซึ่งบัญญัติว่า

"การกำหนดนโยบายและแผนการจัดการศึกษาของรัฐของเขตพื้นที่ การศึกษาหรือขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้คำนึงถึงผลกระทบต่อการจัด การศึกษาของเอกชน โดยให้รัฐมนตรีหรือคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา หรือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรับฟังความคิดเห็นของเอกชนและประชาชน ประกอบการพิจารณาด้วย"

นอกจากนี้ยังกำหนดด้วยว่ารัฐต้องให้การสนับสนุนด้านเงินอุดหนุน การ ลดหย่อน หรือการยกเว้นภาษี และสิทธิประโยชน์อื่นที่เป็นประโยชน์ในทางการศึกษา แก่สถานศึกษาเอกชนตามความเหมาะสม รวมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนด้านวิชาการให้ สถานศึกษาเอกชนมีมาตรฐานและสามารถพึ่งตนเองได้ (มาตรา 46) ทั้งนี้ให้รัฐกำหนด นโยบายและมาตรการที่ชัดเจนเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของเอกชนในด้านการศึกษา (มาตรา 45 วรรคหนึ่ง) โดยให้เอกชนมีความเป็นอิสระในการบริหารและจัดการศึกษา แต่มี การกำกับ ติดตาม ประเมินคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาจากรัฐตามหลักเกณฑ์ เดียวกับสถานศึกษาของรัฐ (มาตรา 43) และให้โรงเรียนเอกชนเป็นนิติบุคคลบริหารงานโดย คณะกรรมการบริหารที่มาจากผู้บริหาร ครู ผู้ปกครองและชุมชน (มาตรา 44)

เพื่อให้การปฏิรูปการศึกษาบรรลุเป้าหมาย สำนักงานปฏิรูปการศึกษา และ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนต่างก็ยกย่องพระราชบัญญัติการศึกษาเอกชน พ.ศ. บนพื้นฐานของบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2545 โดยมีหลักการสำคัญให้โรงเรียนเอกชนสามารถบริหารงานในรูป ของการเป็นนิติบุคคลได้ด้วยความเป็นอิสระภายใต้การกำกับของรัฐบาล และให้สถานศึกษา เอกชนมีผู้แทนร่วมในคณะกรรมการสภาการศึกษา คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา รวมทั้งได้มีการเสนอให้มีสภาการศึกษาเอกชนใน ร่างพระราชบัญญัติทั้งฉบับของสำนักงานปฏิรูปการศึกษา และฉบับของสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาเอกชน ร่างพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวได้ผ่านความเห็นชอบใน หลักการของคณะรัฐมนตรี และได้เข้าสู่การพิจารณาของคณะกรรมการกฤษฎีกาในเดือน

เมษายน พ.ศ. 2545 แล้วเสร็จในเดือนตุลาคม พ.ศ. 2546 (ร่างฯที่ สคก. ตรวจสอบพิจารณาแล้ว เรื่องเสร็จที่ .../2546) สำนักคณะกรรมการกฤษฎีกาต้องส่งร่างฯที่ตรวจสอบพิจารณาแล้วนี้ไปให้กระทรวงศึกษาธิการยืนยัน ทั้งนี้ ตามกระบวนการร่างกฎหมาย โดยได้ส่งไปในเดือนตุลาคม พ.ศ. 2546 แต่ปัจจุบัน ร่างพระราชบัญญัติการศึกษาเอกชน พ.ศ. ซึ่งเป็นกฎหมายหลักของการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของเอกชน ยังไม่ได้เข้าสู่การพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎร รวมทั้งยังปรากฏว่ากฎหมาย ระเบียบข้อบังคับ และแนวปฏิบัติเดิมที่เป็นอุปสรรคก็ยังไม่ได้รับการปรับปรุงแก้ไข ขณะเดียวกันก็มีระเบียบข้อบังคับ และแนวปฏิบัติที่กำหนดขึ้นใหม่ซึ่งสร้างความยุ่งยากและเป็นปัญหาต่อการดำเนินงานของโรงเรียนเอกชนมากขึ้นจนขาดความเป็นอิสระและความคล่องตัว เช่น ต้องรับภาระภาษีมูลค่าเพิ่มในการซื้อวัสดุอุปกรณ์การศึกษาและวัสดุครุภัณฑ์อื่นโดยไม่สามารถผลักภาระภาษีมูลค่าเพิ่มให้กับผู้ประกอบการนักเรียนหรือนักเรียนได้ซึ่งต่างจากสถานประกอบการทางธุรกิจที่สามารถผลักภาระนี้ให้กับผู้บริโภคได้ ต้องเสียค่าสาธารณูปโภคในอัตราที่สูงมากต่างจากธุรกิจหรืออุตสาหกรรมที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุนจากรัฐ ต้องเสียภาษีโรงเรือนในอัตราที่สูงตามการพัฒนา การสร้างอาคาร และการปรับปรุงอาคารสถานที่ เช่น ถูกเก็บภาษีโรงเรือนแม้กระทั่งศาลาที่อ่านหนังสือและหลังคาที่กันแดดกันฝนสำหรับนักเรียน ทั้งที่การก่อสร้างนั้นดำเนินการไปเพื่อประโยชน์ของนักเรียน นอกจากนี้การประเมินภาษีโรงเรือนที่ให้อยู่ในดุลยพินิจของเจ้าหน้าที่ฝ่ายจัดเก็บรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทำให้มีความแตกต่างกันสูงมาก นอกจากนี้ พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 46 กำหนดให้รัฐให้การสนับสนุนการจัดการศึกษาเอกชน โดยการลดหย่อนหรือยกเว้นภาษีและสิทธิประโยชน์อื่นตามความเหมาะสม แต่เนื่องจาก พ.ร.บ. ภาษีโรงเรือนและที่ดิน พ.ศ. 2475 มาตรา 9(3) กำหนดให้ทรัพย์สินของโรงเรียนสาธารณะ ซึ่งดำเนินกิจการโดยมิใช่เพื่อผลกำไรส่วนบุคคลเท่านั้น ที่จะได้รับการยกเว้นการจัดเก็บภาษีทรัพย์สินที่เกิดจากการดำเนินกิจการโรงเรียนเอกชน (ยกเว้นค่าธรรมเนียมการเรียน) จึงต้องเสียภาษีเช่นเดียวกับธุรกิจอื่น ๆ ปัจจุบันโรงเรียนเอกชนจึงต้องเสียภาษีโรงเรือนและภาษีนำเข้าอุปกรณ์การเรียนการสอนในอัตราเดียวกับธุรกิจเอกชนอื่น ๆ แม้จะเป็นโรงเรียนของมูลนิธิที่ไม่ได้ดำเนินการเพื่อหวังผลกำไรก็ไม่ได้รับการเป็นผู้นับใบอนุญาตแทนมูลนิธิไม่ได้รับเงินเดือนหรือค่าตอบแทนจากการบริหารโรงเรียนเลย

ในด้านกฎหมายการศึกษานั้น ก็มีประเด็นเรื่องการอุดหนุนค่าใช้จ่ายรายบุคคลสำหรับนักเรียนในโรงเรียนเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานซึ่งคณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อวันที่ 8 ตุลาคม 2545 ให้เงินอุดหนุนสถานศึกษาในอัตราเท่ากับผลการคำนวณของกระทรวงศึกษาธิการ และสมทบเงินเดือนครูเฉลี่ยต่อหัวนักเรียน ซึ่งทำให้เกิดความไม่เท่า

เทียบกับผู้เรียนในโรงเรียนของรัฐ อีกทั้ง "โรงเรียนที่เรียกเก็บค่าธรรมเนียมลอยตัว" ก็ถูกกำหนดมิให้รับเงินอุดหนุนรายบุคคล แต่หากจะรับเงินอุดหนุนกระทรวงศึกษาธิการ จะปรับใบอนุญาตให้เก็บค่าธรรมเนียมการเรียนใหม่โดยจะปรับลดค่าธรรมเนียมการเรียนที่เรียกเก็บได้ให้เท่ากับโรงเรียนอื่นๆ เป็นต้น⁴ คณะกรรมการอำนวยการปฏิรูปการศึกษา สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาจึงได้เสนอให้ทบทวน ปรับปรุง แก้ไขการออกนโยบาย กฎหมาย และระเบียบปฏิบัติ เป็นยุทธศาสตร์ในการปฏิรูปข้อหนึ่ง และให้กระทรวงศึกษาธิการเร่งทบทวนร่างกฎกระทรวงว่าด้วยองค์ประกอบของคณะกรรมการต่างๆ ในทุกระดับและประเภทการศึกษาเป็นมาตรการเร่งด่วน⁵

⁴ สรุปรจากสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, ข้อเสนอยุทธศาสตร์การปฏิรูปการศึกษา : การมีส่วนร่วมของเอกชนในการจัดการศึกษา เอกสารนำเสนอคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ วันจันทร์ที่ 30 มิถุนายน 2546, เอกสารโรเนียวเย็บเล่ม, หน้า 19-23.

⁵ คณะกรรมการอำนวยการปฏิรูปการศึกษา สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, ข้อเสนอยุทธศาสตร์การปฏิรูปการศึกษา, กรุงเทพมหานคร : บริษัท 21 เซ็นจูรี่ จำกัด, 2547, หน้า 66, 69.

บทที่ 3

กฎหมายและระเบียบข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับ การบริหารและการจัดการศึกษาเอกชนในประเทศไทย

การปฏิรูปกฎหมายการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาเอกชน กฎ ระเบียบ ข้อบังคับเดิม และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องยังมีบทบัญญัติ หรือข้อกำหนดที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาศักยภาพการบริหารและการจัดการศึกษาของเอกชนจำนวนมาก แบ่งเป็น กฎหมายและระเบียบข้อบังคับเกี่ยวกับการบริหารจัดการ การอุดหนุน การเงินและภาษี การดูแลและมาตรฐานการศึกษา และกฎหมายและระเบียบข้อบังคับด้านอื่นๆ ในขั้นต้น อาจสรุปรายชื่อกฎหมายและระเบียบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนเอกชนได้ดังต่อไปนี้

3.1 กฎหมายและระเบียบข้อบังคับที่เกี่ยวข้อง ตามกรอบแนวคิดการวิเคราะห์

3.1.1 กฎหมายและระเบียบข้อบังคับเกี่ยวกับการบริหารจัดการทั่วไป

- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 (มาตรา 43, 75, 81 และ 87)
- พระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2525
- ร่างพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ.
(ร่างฯที่ สคก. ตรวจสอบพิจารณาแล้ว เรื่องเสร็จที่ .../2546)
- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542
- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545
- พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546
- ร่างพระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ.
(ร่างฯที่ สคก. ตรวจสอบพิจารณาแล้ว เรื่องเสร็จที่ 706/2546)
- กฎกระทรวง 9 ฉบับที่ออกตามนัยแห่งพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2525 ได้แก่
 - กฎกระทรวงฉบับที่ 1 ออกตามมาตรา 6 กำหนดอัตราค่าธรรมเนียมน้อยกว่า
 - กฎกระทรวงฉบับที่ 2 ออกตามมาตรา 18 วรรคสอง เรื่องหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการขออนุญาตและการอนุญาตให้จัดตั้งโรงเรียน

กฎกระทรวงฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2529)	ออกตามมาตรา 32(6) และมาตรา 40(8) เรื่องโรคที่ต้องห้ามสำหรับผู้ขอรับใบอนุญาตให้เป็นผู้จัดการและครู
กฎกระทรวงฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2529)	ออกตามมาตรา 47 เรื่องระยะเวลาที่ผู้จัดการต้องจัดให้โรงเรียนเปิดทำการสอน
กฎกระทรวงฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2529)	ออกตามมาตรา 99 วรรคสอง เรื่องบัตรประจำตัวพนักงาน เจ้าหน้าที่
กฎกระทรวงฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2529)	ออกตามมาตรา 31 วรรคสอง เรื่องการขอรับใบอนุญาตให้เป็นผู้จัดการ
กฎกระทรวงฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2529)	ออกตามมาตรา 34 วรรคสอง เรื่องการขอรับใบอนุญาตให้เป็นผู้ใหญ่
กฎกระทรวงฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2529)	ออกตามมาตรา 39 วรรคสอง เรื่องการขอรับใบอนุญาตให้เป็นผู้ใหญ่ในโรงเรียน
กฎกระทรวงฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2533)	ออกตามมาตรา 53 เรื่องการทำรายงานแสดงกิจการของโรงเรียนเสนอต่อผู้อนุญาต

- ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยคณะกรรมการอำนวยการโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2527 และ(ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2532
- ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยกลุ่มโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษา พ.ศ. 2532
- ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่องการกำหนดประเภท ระดับโรงเรียนเอกชน ฉบับ พ.ศ. 2525
- ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการส่งลงโทษครูใหญ่ หรือครูโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2526
- ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการคุ้มครองการทำงานของครูใหญ่ และครูโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2542
- ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการเป็นตัวแทน หรือสาขาของสถาบันหรือสถานศึกษาในต่างประเทศ พ.ศ. 2541
- หลักเกณฑ์การขอทำการเป็นตัวแทน หรือสาขาของสถาบันหรือสถานศึกษาในต่างประเทศ ตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วย

การเป็นตัวแทน หรือสาขาของสถาบันหรือสถานศึกษาในต่างประเทศ
พ.ศ. 2541

- ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการขอใช้ชื่อเพื่อจัดตั้งหรือเปลี่ยนแปลงชื่อโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2537
- ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงโรงเรียนให้ผิดไปจากที่ระบุไว้ในใบอนุญาตให้จัดตั้งโรงเรียน พ.ศ. 2542
- ประกาศสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน เรื่องหลักเกณฑ์วิธีการ และเงื่อนไขว่าด้วยการขอเปลี่ยนแปลงโรงเรียนให้ผิดไปจากที่ระบุไว้ในใบอนุญาตให้จัดตั้งโรงเรียน
- ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงกิจการโรงเรียนเอกชนโดยการรวมกิจการ พ.ศ. 2542
- หลักเกณฑ์วิธีการ และเงื่อนไขการรวมกิจการโรงเรียน แนบท้ายระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงกิจการโรงเรียนเอกชนโดยการรวมกิจการ พ.ศ. 2542 (แผนการรวมกิจการโรงเรียน)
- ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการขอโอนและรับโอนโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2530
- คำสั่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ที่ 52/2529 เรื่องการมอบอำนาจและแต่งตั้งผู้ทำการแทนผู้รับใบอนุญาตให้จัดตั้งโรงเรียน
- ประกาศคณะกรรมการคุ้มครองการทำงาน เรื่องการกำหนดหลักเกณฑ์หรือสภาพของการทำงานที่ให้เรียกหรือรับเงินประกันของครู
- ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการกำหนดความรู้และประสบการณ์ของผู้ขอรับใบอนุญาตให้เป็นครูใหญ่ และความรู้ของผู้ขอรับใบอนุญาตให้เป็นครูโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2526, (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2526, (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2529, (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2531, (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2534
- ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงผู้จัดการ ครูใหญ่ หรือครู พ.ศ. 2531
- ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการยกเว้นความรู้ภาษาไทยของผู้ขอรับใบอนุญาตให้เป็นครูทำการสอนในโรงเรียนเอกชน ตามมาตรา 15(2) ประมวลกฎหมายอาญา (นานาชาติ) พ.ศ. 2533

- ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการสอบความรู้ภาษาไทยเทียบ
ชั้นประถมศึกษาสำหรับผู้รับใบอนุญาตให้เป็นครูในโรงเรียนเอกชน
พ.ศ. 2526
- ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยทะเบียนประวัติของโรงเรียนและ
ทะเบียนครู พ.ศ. 2534 , (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535
- ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการขอบรรจุบุคคลผู้ได้รับ
ใบอนุญาตให้เป็นครูเข้าเป็นครูในโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2536
- ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการเปิดภาคเรียนฤดูร้อนใน
สถานศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2538
- ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยปีการศึกษา การเปิดและปิด
สถานศึกษา พ.ศ. 2538 , (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2543
- กฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการนับอายุเด็กเพื่อเข้ารับ
การศึกษาภาคบังคับ พ.ศ. 2545
- ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการกำหนดมาตรฐานที่ดินที่ใช้
จัดตั้งโรงเรียนเอกชนประเภทอาชีวศึกษาที่เปิดสอนตามหลักสูตร
กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2538
- ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการจัดการศึกษาตามหลักสูตร
ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา
เอกชน พุทธศักราช 2541 พ.ศ. 2542
- ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยโรงเรียนการกุศลของวัดใน
พระพุทธศาสนา พ.ศ. 2532
- ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการกำหนดมาตรฐานโรงเรียน
เอกชน ประเภทการศึกษาสงเคราะห์ และการศึกษาพิเศษ พ.ศ. 2533
- ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการกำหนดมาตรฐานโรงเรียน
เอกชนประเภทอาชีวศึกษาและประเภทศิลปศึกษา หลักสูตรของ
โรงเรียน พ.ศ. 2546
- ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยทะเบียนนักเรียน พ.ศ. 2535
- ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการพานักเรียนนักศึกษาไปนอก
สถานศึกษา พ.ศ. 2529
- ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการอนุญาตให้นักเรียนดูงานหรือ
ฝึกปฏิบัติงาน พ.ศ. 2529

- ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการลงโทษนักเรียนหรือนักศึกษา พ.ศ. 2543
- ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการจัดทำผลการเรียนเฉลี่ย (GPA) และค่าลำดับที่ในกลุ่ม (PR) ของโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2542
- ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการนำร่องเพื่อพัฒนาการบริหาร และการจัดการศึกษาในรูปแบบโรงเรียนเป็นนิติบุคคลตาม พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 พ.ศ. 2543
- ประกาศสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน เรื่องหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขว่าด้วยการนำร่องเพื่อพัฒนาการบริหาร และการจัดการศึกษาในรูปแบบโรงเรียนเป็นนิติบุคคล
- ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการกำหนดความรู้ของผู้เข้ารับ ใบอนุญาตให้จัดตั้งโรงเรียน ผู้เข้ารับใบอนุญาตให้เป็นผู้จัดการ ผู้เข้ารับใบอนุญาตให้เป็นครู ความรู้และประสบการณ์ของผู้เข้ารับ ใบอนุญาตให้เป็นผู้ใหญ่โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม พ.ศ. 2533
- ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการกำหนดมาตรฐานโรงเรียน เอกชน ระดับมัธยมศึกษาที่เปิดสอนวิชาศาสนาอิสลามและวิชาสามัญ พ.ศ. 2536
- ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่องแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ ตาม พระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2525

3.1.2 กฎหมายและระเบียบข้อบังคับเกี่ยวกับการอุดหนุน

- ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการอุดหนุนเป็นเงินค่าใช้จ่ายราย หัวในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานสำหรับนักเรียนในโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2545
- ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการอุดหนุน และส่งเสริม และช่วยเหลือครูโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2533
- หลักเกณฑ์ และวิธีปฏิบัติในการขอรับเงินอุดหนุน ตามระเบียบ กระทรวง ศึกษาธิการ ว่าด้วยการอุดหนุน และส่งเสริม และช่วยเหลือ ครูโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2533

- แนวปฏิบัติในการให้การอุดหนุนโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม มาตรา 15(1)
- ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการอุดหนุน และส่งเสริมโรงเรียนเอกชนเป็นบัตรค่าเล่าเรียน พ.ศ. 2539 (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2543
- หลักเกณฑ์ และวิธีปฏิบัติในการขอรับเงินอุดหนุน ตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการอุดหนุน และส่งเสริมโรงเรียนเอกชนเป็นบัตรค่าเล่าเรียน พ.ศ. 2539
- ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการอุดหนุนและส่งเสริมโรงเรียนเอกชนการกุศล พ.ศ. 2535, (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2538
- หลักเกณฑ์การอุดหนุนและส่งเสริมโรงเรียนเอกชนการกุศล
- ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการอุดหนุนและส่งเสริมโรงเรียนเอกชนที่จัดการศึกษาตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการซึ่งเปิดสอนวิชาศาสนาควบคู่วิชาสามัญ พ.ศ. 2535 , (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2536 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2536
- แนวปฏิบัติในการให้การอุดหนุนโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม มาตรา 15 (1)
- ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการอุดหนุนและส่งเสริมโรงเรียนเอกชนเป็นบัตรค่าเล่าเรียน พ.ศ. 2539 , (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2543
- หลักเกณฑ์ และวิธีการปฏิบัติในการขอรับการอุดหนุน ตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการอุดหนุนและส่งเสริมโรงเรียนเอกชนเป็นบัตรค่าเล่าเรียน พ.ศ. 2539
- ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการอุดหนุนและส่งเสริมโรงเรียนเอกชนโดยการให้อุปกรณ์การศึกษา พ.ศ. 2542
- หลักเกณฑ์และแนวทางการจัดสรรงบประมาณโดยการให้อุดหนุนอุปกรณ์การศึกษาของโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษา มาตรา 15 (1) และมาตรา 15(3) ینگบประมาณ 2542
- ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการอุดหนุนนักเรียนพิการในโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2543
- ประกาศสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน เรื่องหลักเกณฑ์วิธีการ และเงื่อนไขการขอรับการอุดหนุนนักเรียนพิการ พ.ศ. 2543

- ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยอุดหนุนเป็นค่าอาหารเสริม (นม) ของนักเรียนในโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2543
- ประกาศสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน เรื่องหลักเกณฑ์วิธีการ และเงื่อนไขว่าด้วยเงินอุดหนุนเป็นค่าอาหารเสริม (นม)
- ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการอุดหนุนและส่งเสริมโรงเรียนเอกชนเป็นกรณีพิเศษ พ.ศ. 2536
- ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการอุดหนุนเป็นเงินค่าใช้จ่ายรายหัวนักเรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานสำหรับนักเรียนในโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2545
- ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการสงเคราะห์ครูใหญ่และครูโรงเรียนเอกชนเป็นเงินทุนเลี้ยงชีพ พ.ศ. 2527 , (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2533

3.1.3 กฎหมายและระเบียบข้อบังคับเกี่ยวกับสวัสดิการ

- ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการสงเคราะห์ครูใหญ่ และครูโรงเรียนเอกชน เป็นเงินทุนเลี้ยงชีพ พ.ศ. 2527 (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2533
- ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยกองทุนสงเคราะห์ครูใหญ่ และครูโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2543 (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545
- ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการนำเงินกองทุนสงเคราะห์ไปใช้จ่ายเพื่อการบริหารงานของกองทุนสงเคราะห์ พ.ศ. 2530 , (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2540 , (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2545
- ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการจัดการกองทุนสงเคราะห์ครูใหญ่และครูโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2543 , (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545
- ประกาศสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน เรื่องหลักเกณฑ์และวิธีการส่งเงินสมทบกองทุนสงเคราะห์
- ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการสงเคราะห์ครูใหญ่และครูโรงเรียนเอกชนในกรณีเจ็บป่วยและคลอดบุตร พ.ศ. 2544
- ประกาศสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนเรื่องหลักเกณฑ์และวิธีการสงเคราะห์ครูใหญ่และครูโรงเรียนเอกชนในกรณีเจ็บป่วยและ

คลอดบุตรสำหรับครูโรงเรียนเอกชน ตามมาตรา 15(1) และ (3) แห่งพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2525

- ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการสงเคราะห์ครูใหญ่และครูโรงเรียนเอกชนเป็นเงินทดแทน พ.ศ. 2540 , (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545
- ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการสงเคราะห์อื่นเพื่อสวัสดิการครูโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2544
- ประกาศสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน เรื่องหลักเกณฑ์และวิธีการสงเคราะห์อื่นสำหรับครูโรงเรียนเอกชน ตามมาตรา 15(1) และ (3) แห่งพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2525

3.1.4 กฎหมายและระเบียบข้อบังคับเกี่ยวกับการเงินและภาษี

- ประมวลรัษฎากร
- พระราชบัญญัติภาษีโรงเรือนและที่ดิน พุทธศักราช 2475
- พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542
- พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2543
- ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยค่าธรรมเนียมการเรียน และค่าธรรมเนียมอื่นของโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2534 (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535 (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2542
- ประกาศสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน เรื่องหลักเกณฑ์วิธีการ และเงื่อนไขการขออนุญาตเก็บค่าธรรมเนียมการเรียน และค่าธรรมเนียมอื่นของโรงเรียนเอกชนตามมาตรา 15(1) และมาตรา 15(3) แห่งพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2525 สำหรับภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2545
- ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยค่าธรรมเนียมการเรียน และค่าธรรมเนียมอื่นของโรงเรียนเอกชน ตามมาตรา 15(2) พ.ศ. 2537
- หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการขออนุญาตเก็บค่าธรรมเนียมการเรียน และค่าธรรมเนียมอื่นของโรงเรียนเอกชนตามมาตรา 15(2)
- ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยค่าธรรมเนียมการเรียน และค่าธรรมเนียมอื่นของโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2534 , (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535 , (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2542

- ประกาศสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน เรื่องหลักเกณฑ์วิธีการ และเงื่อนไขการขออนุญาตเก็บค่าธรรมเนียมการเรียนและค่าธรรมเนียมอื่นของโรงเรียนเอกชน ตามมาตรา 15(1) และมาตรา 15(3) แห่งพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2525 สำหรับภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2545
- ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วย ค่าธรรมเนียมการเรียน และค่าธรรมเนียมอื่นของโรงเรียนเอกชน ตามมาตรา 15(2) พ.ศ. 2537
- หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข การขออนุญาตเก็บค่าธรรมเนียมการเรียน และค่าธรรมเนียมอื่นของโรงเรียนเอกชน ตามมาตรา 15(2) พ.ศ. 2537
- ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการจัดทำบัญชีการเงินและบัญชีอื่นของโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2533

3.1.5 กฎหมายและระเบียบข้อบังคับเกี่ยวกับการกำกับดูแลด้านวิชาการและมาตรฐานการศึกษา

- ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการประเมินเทียบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและระดับการศึกษาระดับอุดมศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญา พ.ศ.2546
- ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการกำหนดมาตรฐานโรงเรียนอนุบาลเอกชน พ.ศ. 2531 ,(ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2544 ,(ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2545
- ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการกำหนดมาตรฐานโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษาระดับประถมศึกษา และระดับมัธยมศึกษา พ.ศ. 2528 (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535 (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2538
- ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการกำหนดมาตรฐานโรงเรียนเอกชนประเภททวิศึกษา พ.ศ. 2544
- ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการสอบความรู้ภาษาไทยเทียบชั้นประถมศึกษาสำหรับผู้ขอรับใบอนุญาตให้เป็นครูในโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2526

- ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการยกเว้นความรู้ภาษาไทยของ ผู้ขอรับใบอนุญาตให้เป็นครูทำการสอนในโรงเรียนเอกชน ตามมาตรา 15(2) ประเภทเฉพาะกาล (นานาชาติ) พ.ศ. 2533
- ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการกำหนดมาตรฐานโรงเรียน อนุบาลเอกชน พ.ศ. 2541 , (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2544 , (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2545
- ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วย การกำหนดมาตรฐานของ โรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษาระดับประถมศึกษาและระดับ มัธยมศึกษา พ.ศ. 2528 , (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535 , (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2538
- ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำ สำหรับโรงเรียนราษฎร์ประเภทอาชีวศึกษาที่เปิดสอนตามหลักสูตร กระทรวงศึกษาธิการ ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง พ.ศ. 2522
- ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วย การกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำ สำหรับโรงเรียนราษฎร์ประเภทอาชีวศึกษาที่เปิดสอนตามหลักสูตร กระทรวงศึกษาธิการ ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพเทคนิค พ.ศ. 2525
- ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วย การกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำ สำหรับโรงเรียนราษฎร์ประเภทอาชีวศึกษาที่เปิดสอนตามหลักสูตร กระทรวงศึกษาธิการ ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ พ.ศ. 2525
- ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการประเมินผลการเรียนตาม หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาเอกชน พุทธศักราช 2541 พ.ศ. 2542
- ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการประเมินผลการเรียนตาม หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2538 พ.ศ. 2542
- หลักเกณฑ์การสอบเทียบประสบการณ์ หรือสอบเทียบความรู้ และการขอเทียบประสบการณ์งานอาชีพ ทำยระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วย การประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2538 พ.ศ. 2542
- ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการประเมินผลการเรียนตาม หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง พุทธศักราช 2540 พ.ศ. 2542

- หลักเกณฑ์การสอบเทียบประสบการณ์ หรือสอบเทียบความรู้ และการขอเทียบประสบการณ์งานอาชีพ ทำระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นสูง พุทธศักราช 2540 พ.ศ. 2542
- ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการประเมินผลการเรียนหลักสูตร วิชาชีพพระยะสั้น พ.ศ. 2522
- ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วย การประเมินผลเรียนตาม หลักสูตรอิสลามศึกษาตอนต้น (อับติคาลัยะฮ์) พุทธศักราช 2523 พ.ศ. 2524
- ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วย การประเมินผลเรียนตาม หลักสูตรอิสลามศึกษาตอนกลาง (มุดาว์ซซีเตาะฮ์) พุทธศักราช 2523 พ.ศ. 2524
- ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วย การประเมินผลเรียนตาม หลักสูตรอิสลามศึกษาตอนปลาย (ซานาวียะฮ์) พุทธศักราช 2523 พ.ศ. 2524

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคของกฎหมายและระเบียบข้อบังคับ ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารการจัดการศึกษาของเอกชน

การวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนอันเนื่องมาจากกฎหมายในบทนี้เป็นการวิเคราะห์ปัญหาที่เกิดจากกฎหมายหลักของการศึกษาเอกชน คือ พระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2525 และปัญหาที่เกิดเนื่องจากกฎหมายอื่น เช่น พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ซึ่งก่อให้เกิดการปฏิรูปการศึกษาอันนำมาสู่ปัญหาข้อขัดข้องบางประการในการบริหารโรงเรียนเอกชน โดยจะนำเสนอเป็น 2 ตอน ตอนแรกเป็นการวิเคราะห์กฎหมายและระเบียบข้อบังคับที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาศักยภาพการบริหารและการจัดการศึกษาของเอกชน ตอนที่ 2 เป็นการวิเคราะห์ปัญหาที่เกิดในการเปลี่ยนแปลงกฎหมายอันเนื่องมาจากการปฏิรูปการศึกษา

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์กฎหมายและระเบียบข้อบังคับที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนา ศักยภาพการบริหารและการจัดการศึกษาของเอกชน

1. ปัญหาความหมายของ “โรงเรียน” ตามมาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2525 ซึ่งบัญญัติว่า “โรงเรียน หมายความว่าโรงเรียนเอกชน อันได้แก่ สถานศึกษาหรือสถานที่ที่บุคคลจัดการให้การศึกษาในระดับที่ต่ำกว่าชั้นปริญญาตรีแก่นักเรียนทุกผลัดรวมกันเกินเจ็ดคนขึ้นไป” การที่กฎหมายบัญญัติความหมายไว้เช่นนี้ จะทำให้เกิดปัญหาหรือไม่หากโรงเรียนที่สอนผ่านทางอินเทอร์เน็ตซึ่งอาจแยกกันเรียนในแต่ละสถานที่และต่างเวลากัน แต่ใช้บทเรียนและครูสอนเหมือนกัน จึงเป็นปัญหาว่ากรณีเช่นนี้กระทรวงศึกษาธิการจะยังมุ่งที่จะควบคุมหรือไม่

อีกประการหนึ่งการจัดฝึกอบรมโดยองค์กร หน่วยงาน หรือบุคคล ในลักษณะที่เป็นการอบรมครั้งหนึ่งหรือหลายครั้งติดต่อกันเป็นหลักสูตรระยะสั้น (Short Course) ในสถานที่ที่จัดโดยเฉพาะหรือในห้องประชุมโรงแรมจะถือว่าควรอยู่ในการควบคุมดูแลของกฎหมายว่าด้วยโรงเรียนเอกชนด้วยหรือไม่ อย่างไรก็ตามหากถ้ามีการจัดฝึกอบรมจำนวนมากก็อาจไม่สามารถควบคุมดูแลได้ทั่วถึงเพราะมีเจ้าหน้าที่ไม่เพียงพอ จึงน่าพิจารณาว่าการอบรมระยะสั้นไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสังคมมากนัก ไม่ควรอยู่ในข่ายที่จะต้องถูก

ควบคุมดูแล และหากการดำเนินกิจการไม่ดีเอาต์เอาเปรียบประชาชน ก็อาจจะเข้าข่าย ผิดตามกฎหมายอื่น เช่น พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2521 เป็นต้น

2. ปัญหาความหมายของ “ครู” ตามมาตรา 4 ในพระราชบัญญัตินี้ กำหนดไว้อย่างกว้าง ๆ ว่า คือ ผู้ทำหน้าที่ครูหรืออาจารย์ แต่ในมาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2546 ได้กำหนดว่า “ครู” หมายความว่า บุคคลซึ่งประกอบวิชาชีพหลักทางด้านการเรียนการสอนและการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยวิธีการต่าง ๆ ในสถานศึกษาปฐมวัยขั้นพื้นฐานและอุดมศึกษาที่ต่ำกว่าปริญญาทั้งของรัฐและเอกชน แต่อย่างไรก็ตาม มาตรา 43 แห่งพระราชบัญญัติสภาครูฯ นี้ กำหนดให้วิชาชีพครูรวมทั้งผู้บริหารสถานศึกษา และผู้บริหารการศึกษาเป็นวิชาชีพควบคุม ครูจึงต้องมีใบอนุญาต ตามมาตรา 45 โดยให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในข้อบังคับของคุรุสภา และต้องมีมาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพตามข้อบังคับว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพ ซึ่งตามมาตรา 49 คุรุสภาจะเป็นผู้กำหนดระดับคุณภาพมาตรฐาน ในการประกอบวิชาชีพและการประเมินระดับคุณภาพตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนด ดังนั้นครูที่มีคุณสมบัติต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่คุรุสภากำหนดตามกฎหมายสภาครูฉบับใหม่นี้ยังคงมีระยะเวลาตามบทเฉพาะกาลในมาตรา 88 ให้เป็นวุฒิที่ใช้ในการขอรับใบอนุญาตได้ไปพลางก่อน แต่จะใช้ได้ไม่เกิน 3 ปี นับแต่วันที่พระราชบัญญัติสภาครูฯ ใช้บังคับ (คือวันที่ 12 มิถุนายน 2546) แต่ครูที่จะได้รับสิทธิประโยชน์คือ ได้รับใบอนุญาตตามพระราชบัญญัตินี้จะต้องเป็นสมาชิกของคุรุสภาตามพระราชบัญญัติครู พุทธศักราช 2488 อยู่ก่อนแล้ว หากครูมิได้เป็นสมาชิกของคุรุสภาก็ไม่อาจจะได้ประโยชน์จากบทเฉพาะกาลตามมาตรา 88 กล่าวคือ จะต้องมีความรู้และไม่มีลักษณะต้องห้าม ตามมาตรา 44 และต้องผ่านการประเมินระดับคุณภาพของมาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพตามมาตรา 49 จึงจะได้รับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู

3. ปัญหาการไม่เชื่อมต่อขององค์กรตามกฎหมาย แต่เดิมตามพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2525 มาตรา 7 กำหนดให้มี “คณะกรรมการการศึกษาเอกชน” และในปัจจุบันก็ยังคงมีองค์กรนี้อยู่ตามกฎหมายเนื่องจากยังไม่มีกรยกเลิกกฎหมายฉบับนี้ ในขณะที่พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 ให้มีการแบ่งส่วนราชการเป็น “สำนักบริหารงาน

คณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน” ซึ่งไม่มีฐานะเป็นกรมเหมือนกับสำนักงานการศึกษาเอกชนเดิม ดังนั้นในขณะที่กฎหมายใหม่ให้มีสถานะแตกต่างไปและกฎหมายเดิม คือ พระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2525 ก็ยังไม่ถูกแก้ไขหรือยกเลิกและยังคงปฏิบัติงานอยู่ จึงทำให้การบริหารราชการในส่วนงานที่เกี่ยวกับการศึกษาเอกชนไม่อาจเชื่อมต่อไปอย่างราบรื่น เนื่องจากกฎหมายไม่สอดคล้องกัน และก่อให้เกิดปัญหาในทางปฏิบัติหลายประการ จนกว่าจะมีการประกาศกฎหมายว่าด้วยโรงเรียนเอกชนฉบับใหม่ ซึ่งขณะนี้ยังอยู่ในกระบวนการยกร่างกฎหมายและกระบวนการนิติบัญญัติ ซึ่งยังไม่แน่ชัดว่าจะเป็นรูปแบบใด และจะเชื่อมโยงกับระบบการศึกษาใหม่หลังการปฏิรูปการศึกษากันอย่างไร

4. ปัญหาลักษณะของโรงเรียนตามมาตรา 15 ในปัจจุบันมีปัญหายุ่ง 2 กรณี คือ กรณีโรงเรียนนอกระบบ ตามมาตรา 15 (2) ซึ่งมีความหลากหลาย มีจำนวนมาก และยากแก่การควบคุม เช่น โรงเรียนกวดวิชามีหลายระดับ รวมทั้งกวดวิชาการสอบแข่งขันเข้าศึกษาบางสถาบันการศึกษา รวมทั้งการสอบเข้ามหาวิทยาลัยที่จัดโดยทบวงการศึกษา (หรือสำนักเลขาธิการการอุดมศึกษา) ซึ่งมักจะมีปัญหาในเรื่องการเก็บค่าใช้จ่ายสูง และการสอนในบางรอบไม่ได้สอนจริงแต่ใช้วิธีเปิดวิดีโอทัศน์ให้ดู แม้จะเก็บค่าเรียนสูงกว่าแต่ก็ยังเก็บในอัตราค่อนข้างสูงใกล้เคียงกับอัตราการสอนจริง กรณีเช่นนี้นักเรียนไม่มีโอกาสสอบถามปัญหาข้อสงสัยจากครูเลย

อีกกรณีหนึ่งคือ โรงเรียนที่มาจากต่างประเทศบางประเภทที่สอนหลักสูตรพิเศษ เช่น โรงเรียนแพชชั่น มาเปิดสอนในประเทศไทยโดยเก็บค่าเรียนแพงมาก เช่น หลักสูตรละ 600,000 บาท ใช้เวลาเรียนในหลักสูตรประมาณ 6 เดือนถึงไม่เกิน 1 ปี การเก็บค่าเล่าเรียนแพงแล้วอาจหอบเอาเงินหนีออกจากนอกประเทศโดยไม่สอนให้จบตามหลักสูตรก็อาจจะเป็นไปได้ จึงทำให้สำนักงานการศึกษาเอกชนต้องกำหนดเงื่อนไขให้วางหลักประกัน จึงทำให้โรงเรียนแพชชั่นไม่เปิดสอนเนื่องจากไม่ต้องการวางเงินเป็นประกันในจำนวนค่อนข้างสูง

นอกจากนี้ยังมีปัญหาในมาตรา 15 (3) คือ กรณีโรงเรียนปอเนาะซึ่งจัดการศึกษาในหลายรูปแบบ มีตั้งแต่โรงเรียนขนาดเล็กซึ่งสอนศาสนาอย่างเมือง จนถึงโรงเรียนขนาดกลางและขนาดใหญ่ซึ่งสอนหลักสูตรของกระทรวงศึกษาควบคู่กับการสอนศาสนา จะมากขึ้นอยู่กับโรงเรียนแต่ละแห่ง การสอนศาสนาในโรงเรียนปอเนาะโดยกระทรวงศึกษาธิการมิได้มีส่วนในการกำกับดูแลนั้น โรงเรียนปอเนาะบางแห่งที่เปิด

สอนศาสนาอิสลามโดยไม่จดทะเบียนเป็นปอเนาะ เพราะขัดกับมติคณะรัฐมนตรี (ปี พ.ศ.2509) และไม่ได้รับอนุญาตให้จัดตั้งเป็นโรงเรียนเอกชนตามมาตรา 5 เนื่องจากมาตรฐานยังไม่ถึงเกณฑ์ตามระเบียบที่กำหนดไว้ จึงควรจะแก้ปัญหาคือเป็นพิเศษ เนื่องจากโรงเรียนปอเนาะส่วนใหญ่จะไม่สอนตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ และจะสอนลัทธิความเชื่อที่อาจไม่เป็นไปตามหลักศาสนาอิสลาม หากโรงเรียนใดสอนแต่หลัก ศาสนาก็ควรไม่เกิดผลเสียหายเพราะทุกศาสนาংশอนให้คนเป็นคนดี แต่ถ้าครูในโรงเรียน ดังกล่าวสอนลัทธิความเชื่ออย่างอื่นเข้าไปด้วยก็อาจจะก่อให้เกิดความเชื่อที่ผิดและอาจมี ปัญหาในเรื่องการแบ่งแยกดินแดนของกลุ่มจังหวัดที่มีชาวมุสลิมอยู่หนาแน่น เช่น จังหวัด นราธิวาส ยะลา และปัตตานีในอนาคต เรื่องการจัดการศึกษาในกลุ่มจังหวัดดังกล่าวนี้ กระทรวงศึกษาธิการควรจะต้องดูแลและให้ความสนใจในปัญหาที่เกิดขึ้นเป็นพิเศษ เพราะ เป็นปัญหาที่สำคัญละเอียดอ่อน และยากต่อการแก้ไข การจัดการศึกษาในกลุ่มจังหวัด ดังกล่าวจึงต้องมีการปรับปรุงระเบียบ กฎเกณฑ์ ตลอดจนหลักสูตรที่ใช้สอน อย่างเร่งด่วน เพื่อแก้ไขปัญหานี้ให้ได้

5. ปัญหามาตรฐานของโรงเรียนเอกชน มาตรา 17 (1) กำหนดมาตรฐาน ของโรงเรียน ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการได้ออกระเบียบไว้ แต่ระเบียบส่วนใหญ่จะควบคุม มาตรฐานในเรื่องเนื้อที่ดินที่จะใช้สร้างโรงเรียน อาคารที่ใช้สอย ความจุของห้องเรียน เครื่องมือและอุปกรณ์ ซึ่งเป็นเรื่องทางด้านกายภาพ มิใช่เรื่องคุณภาพมาตรฐานของการ เรียนการสอน หลักสูตร การวัดและประเมินผล ถึงแม้ว่าจะกำหนดมาตรฐานว่าโรงเรียน ต้องจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด การใช้สื่อการเรียน การ สอน การประเมินผล และตลอดจนการออกประกาศนียบัตร แต่การติดตามควบคุม กำกับดูแลให้เป็นไปตามมาตรฐานนั้น มักจะไม่ค่อยเข้มงวดและได้ผลตามที่คาดหวัง จึง กลายเป็นปัญหาสำคัญที่จะต้องแก้ไขโดยเร็ว

6. ปัญหาที่ดินที่ใช้เป็นสถานที่จัดตั้งโรงเรียนเอกชน ซึ่งตามกฎหมายกระทรวง ฉบับที่ 2 (พ.ศ.2529) ข้อ 6. กำหนดให้ที่ดินที่ใช้จัดตั้งโรงเรียนต้องเป็นกรรมสิทธิ์ของผู้ ขอรับใบอนุญาตให้จัดตั้งโรงเรียนหรือเป็นที่เช่าซึ่งมีสัญญาเช่าซึ่งมีระยะเวลาเช่าเหลืออยู่ ไม่น้อยกว่า 10 ปี นับแต่วันยื่นคำขอและได้จดทะเบียนการเช่าต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ สำหรับโรงเรียนตามมาตรา 15 (1) ประเภทสามัญศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาต้องมี สัญญาเช่าซึ่งมีระยะเวลาเช่าเหลืออยู่นับแต่วันที่ยื่นคำขอไม่น้อยกว่า 3 ปี ปัญหา คือ

ที่ดินที่มีเอกสารสิทธิ “น.ส.3 ก” และ “ที่ดินในเขตป่าสงวน” ซึ่งกรมป่าไม้อนุญาตให้กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดนขอจัดตั้งโรงเรียน กำหนดระยะเวลาการใช้ประโยชน์ไม่เกิน 30 ปี จะขอใช้จัดตั้งโรงเรียนได้หรือไม่ อีกกรณีหนึ่งที่เป็นปัญหาคือ การใช้ “อาคารชุด” มาขอจัดตั้งโรงเรียนตามมาตรา 15(1) ซึ่งกฎกระทรวงดังกล่าวยังไม่เปิดโอกาสให้ทำได้ หากจะอนุโลมให้นำอาคารชุดมาขอจัดตั้งโรงเรียนได้ สภาพของอาคารชุดนั้นว่าเหมาะสมเพียงใดกับสภาพการจัดการศึกษาที่จัดให้แก่เด็กระดับใด

7. ปัญหาการจัดตั้งโรงเรียน ผู้รับใบอนุญาตจะต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง ออกตามความในมาตรา 18 โรงเรียนเอกชนส่วนใหญ่ปฏิบัติตามข้อกำหนดนี้ แต่กรณีของโรงเรียนที่จัดการศึกษานอกระบบนั้นมีปัญหาในเรื่องความหลากหลายของหลักสูตร และบางหลักสูตรเรียกเก็บค่าธรรมเนียมและค่าเล่าเรียนสูงมาก จนไม่แน่ใจว่าเรียนจะได้ความรู้และประโยชน์คุ้มค่าเพียงใดกับค่าใช้จ่ายที่ผู้บริโภครองต้องเสียไปในการสมัครเรียนหลักสูตรดังกล่าว เพราะไม่มีอะไรจะเป็นหลักประกันได้ว่า เมื่อศึกษาแล้วจะได้ประโยชน์คุ้มค่ากับเงินที่ต้องจ่ายไป กฎหมายคุ้มครองผู้บริโภคอาจจะต้องนำมาใช้เพื่อคุ้มครองสิทธิของผู้บริโภคในกรณีนี้ด้วย

8. ปัญหาการที่ผู้รับใบอนุญาตตาย อาจเกิดปัญหาได้ ในกรณีตามมาตรา 22 หากทายาทไม่มีคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้าม (ตามมาตรา 19) จะเกิดปัญหาการรับช่วงการบริหารโรงเรียนต่อ โดยเฉพาะกรณีที่ทายาทไม่อาจตกลงกันได้ว่าจะให้ดำเนินกิจการโรงเรียนต่อไป ก็จะมีผลกระทบต่อการบริหารและการดำเนินกิจการโรงเรียน จึงควรจะต้องพิจารณาแก้ไขให้การเชื่อมต่อของผู้บริหารซึ่งตายไปกับผู้ที่เป็นผู้บริหารคนใหม่ สามารถเชื่อมต่อกันได้โดยมิให้มีผลกระทบต่อกิจการของโรงเรียน

9. ปัญหากรณีคุณสมบัติของผู้รับใบอนุญาตให้จัดตั้งโรงเรียน ตามที่กำหนดไว้ในมาตรา 19 รวมทั้งลักษณะต้องห้ามด้วย ปัญหาที่เกิดขึ้นคือการตีความว่ากรณีใดพฤติกรรมใดที่จะเข้าข่ายคุณสมบัติหรือเข้าข่ายลักษณะต้องห้าม เช่น กรณีการจัดตั้งโรงเรียนปอเนาะหรือวิทยาลัยอิสลาม เมื่อแรกขอจัดตั้งก็สอนตามหลักเกณฑ์ของทางราชการ ต่อมาไม่สอนตามหลักเกณฑ์ แต่กลับเอาวิชาที่เกี่ยวกับศาสนาโดยตรงมาสอนแทน กรณีเช่นนี้ถือว่าขัดกับเกณฑ์คุณสมบัติหรือลักษณะต้องห้ามตามมาตรา 19 นี้

หรือไม่ เพราะเมื่อแรกเริ่มทำถูกต้อง แต่ต่อมาเปลี่ยนแปลงโดยกระทำละเมิดกฎหมาย หรือกรณีผู้ขอรับใบอนุญาตเป็นผู้จัดการเคยมีประวัติเป็นผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาที่ล้มเหลวก่อให้เกิดปัญหาต่อวงการอุดมศึกษาและมาตรฐานการศึกษา ย่อมเป็นผู้ที่ถือได้ว่าขาดคุณสมบัติ ตาม (5) คือ ไม่เป็นผู้ที่มีความประพฤติเรียบร้อยและไม่บกพร่องในศีลธรรมอันดีได้ ตาม พ.ร.บ. โรงเรียนเอกชนฉบับนี้เลย

10. ปัญหาผู้จัดการโรงเรียนนานาชาติต้องมีสัญชาติไทยโดยการเกิด
 ในกรณีที่ชาวต่างชาติขอจัดตั้งโรงเรียนเอกชน โดยต้องการบริหารจัดการด้วยตนเอง จะมีปัญหาต่อคุณสมบัติของผู้จัดการตามมาตรา 32 ซึ่งผู้จัดการจะต้องมีคุณสมบัติตามมาตรา 19 (1) ด้วย ในกรณีปัญหาเช่นนี้รัฐควรยังคงถือหลักการเดิมที่จะให้ผู้จัดการต้องเป็นคนสัญชาติไทย ทั้งนี้เพื่อความมั่นคงภายในของประเทศ มิฉะนั้นอาจจะไม่ทราบว่าโรงเรียนเหล่านี้สอนเรื่องอะไรและเป็นไปตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการหรือไม่

11. ปัญหาคณะกรรมการอำนวยการ ตามมาตรา 24 แห่งพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2525 มีหน้าที่ควบคุมดูแลการบริหารโรงเรียน ในขณะที่มาตรา 40 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ให้มีคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อทำหน้าที่กำกับและส่งเสริมสนับสนุนกิจการของสถานศึกษา ซึ่งทั้งสองมาตรานี้มีองค์ประกอบของกรรมการต่างกัน และมีหน้าที่ไม่เหมือนกันทีเดียว แต่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนได้ออกระเบียบที่จะปรับองค์ประกอบคณะกรรมการอำนวยการให้เป็นไปตามคณะกรรมการสถานศึกษา ซึ่งในทางปฏิบัติแล้วน่าจะเกิดปัญหาเนื่องจากคณะกรรมการสถานศึกษามุ่งที่จะทำให้สถานศึกษาของรัฐมีองค์ประกอบจากทุกฝ่ายที่มีส่วนร่วมจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาในชุมชนนั้น แต่สภาพของโรงเรียนเอกชนซึ่งลงทุนโดยเอกชนนั้นต่างจากสถานศึกษาของรัฐซึ่งใช้เงินจากงบประมาณแผ่นดิน อันมาจากภาษีอากรของรัฐ การที่ให้บุคคลอื่นที่ไม่มีส่วนได้เสียมามีส่วนในการบริหารโรงเรียนเอกชน ซึ่งเป็นสินทรัพย์ของเอกชนนั้น ทำให้เจ้าของโรงเรียนเอกชนมีความอึดอัด เนื่องจากผู้ที่ไม่มีส่วนได้เสียมาเป็นผู้กำหนดนโยบายการบริหาร อันอาจจะก่อให้เกิดความเสียหายได้ และหากเมื่อเกิดความเสียหายขึ้นแล้วไม่มีบทกฎหมายโดยตรงที่ให้กรรมการผู้ลงมติเช่นนั้นต้องมีความรับผิดชอบตามกฎหมายแต่ประการใด ปัญหานี้จึงเป็นปัญหาสำคัญอีกปัญหาหนึ่งที่จะต้องปรับแก้ให้เกิดความเป็นธรรมกับทุกฝ่าย

12. ปัญหาการบัญญัติให้ผู้จัดการ ครูใหญ่ หรือครูมีหน้าที่และความรับผิดชอบร่วมกัน ทำให้หน้าที่และความรับผิดชอบของแต่ละคนไม่ชัดเจน อาจจะทำให้เกี่ยงกันหรือแย่งกันทำงานทั้ง ๆ ที่อีกฝ่ายหนึ่งน่าจะทำหน้าที่ได้ดีกว่า ซึ่งในบางครั้งอาจเกิดปัญหาในทางปฏิบัติ และในมาตรา 49 เช่นกันให้ผู้จัดการและครูใหญ่ร่วมกันจัดให้มีทะเบียนครู ทะเบียนนักเรียน ทะเบียนประวัติโรงเรียน และเอกสารอื่นที่เกี่ยวข้องตามที่กฎหมายระบุให้ถูกต้องตรงตามความเป็นจริง และเก็บรักษาไว้เพื่อให้ตรวจสอบได้ โดยไม่มีการระบุให้ชัดเจนว่าฝ่ายใดเป็นผู้รับผิดชอบให้ชัดเจน จึงต้องร่วมกันรับผิดชอบ ซึ่งในกรณีนี้กฎหมายกำหนดโทษผู้ที่ไม่ปฏิบัติตามกฎหมายไว้เป็นโทษปรับเพียงไม่เกิน 5,000 บาท ซึ่งค่อนข้างจะต่ำ ทำให้ในปัจจุบันมักจะมีการทำหลักฐานทะเบียนนักเรียนเป็นเท็จหรือการแก้คะแนน แก้เกรดผลการเรียน เพื่อใช้เป็นหลักฐานในการสมัครเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาหรือเพื่อประโยชน์อื่น ๆ ดังที่เป็นข่าวกันอยู่บ่อย ๆ จึงควรแก้ไขด้วยการกำหนดโทษให้สูงขึ้น

13. ปัญหาการเข้าเป็นครูในโรงเรียนเอกชน ต้องได้รับอนุญาตให้เป็นครู ได้จากผู้อนุญาต (คือเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาเอกชนหรือผู้ว่าราชการจังหวัด) ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2529) ในขณะที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 53 ได้กำหนดให้ครูผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารการศึกษา และบุคลากรทางการศึกษาอื่น ทั้งของรัฐและเอกชนต้องมีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพตามที่กฎหมายกำหนด ในกรณีครูจากต่างประเทศที่เข้ามาสอนในโรงเรียน ควรจะต้องมีใบอนุญาตจากต่างประเทศหรือจากประเทศไทย และกรณีนักจิตวิทยาที่ทำหน้าที่ครูแนะแนวนั้นจำเป็นต้องมีใบอนุญาตด้วยหรือไม่

14. ปัญหาการบรรจุบุคคลที่ได้รับอนุญาตให้เป็นครูในโรงเรียน ตามมาตรา 41 ควรจะให้เป็นอิสระและคล่องตัว ภายใต้กรอบหลักเกณฑ์ วิธีการที่กำหนด เพื่อให้ครูไม่เสียสิทธิประโยชน์ ในปัจจุบันยังมีการจ้างครูด้วยเงินเดือนต่ำกว่าวุฒิตามที่ทางราชการกำหนด และให้ครูสอนจำนวนชั่วโมงต่อสัปดาห์ค่อนข้างสูงกว่าเกณฑ์ จึงเป็นการเอาเปรียบครู โดยเฉพาะครูที่เพิ่งบรรจุใหม่ ยังไม่กล้าที่จะโต้แย้งกับผู้บริหารโรงเรียนเอกชน

15. ปัญหาการเรียกเก็บค่าธรรมเนียมการเรียนและค่าธรรมเนียมอื่น

ตามมาตรา 51 วรรคสอง ในปัจจุบันโรงเรียนเอกชนถูกตีกรอบโดยบทบัญญัติมาตรา 43 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2540 มิให้เรียกเก็บค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงต้องรอรับเงินค่าใช้จ่ายจากรัฐบาลซึ่งก็จ่ายให้ล่าช้า จะเรียกเก็บค่าใช้จ่ายค่าธรรมเนียมอื่นใดก็มีได้ โรงเรียนเอกชนใดที่ไม่ได้รับเงินอุดหนุนจากรัฐบาลเป็นเงินเดือนค่าจ้างครูหรือเงินอุดหนุนอื่น ๆ ที่จะเท่าเทียมกับโรงเรียนของรัฐ ก็จะไม่อาจจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพได้ เนื่องจากไม่อาจเก็บค่าใช้จ่ายใด ๆ เพิ่มเติม นอกจากจะต้องใช้เงินของโรงเรียนเองหรือมีผู้บริจาคให้ จึงจะนำมาใช้จ่ายเพื่อเพิ่มมาตรฐานการเรียนการสอนให้ดียิ่งขึ้น การถูกกำหนดกรอบเช่นนี้หากโรงเรียนปฏิบัติตามกรอบก็จะทำให้คุณภาพมาตรฐานต่ำลง เว้นแต่กรณีที่เป็นโรงเรียนเอกชนที่มีชื่อเสียง ผู้ปกครองยินดีบริจาคเงินเพื่อให้บุตรหลานได้เข้าเรียนก็จะได้ประโยชน์ แต่โรงเรียนเอกชนทั่วไปย่อมไม่มีโอกาสเช่นนี้ จึงไม่อาจจะใช้เวลาและโอกาสในการสร้างคุณภาพได้หากยังปฏิบัติตามกรอบแห่งกฎหมายนี้อยู่ และโอกาสที่จะให้เอกชนเข้ามาแบ่งเบารัฐในการจัดการศึกษาก็ยิ่งจะไม่มีทางเป็นไปได้ จึงน่าจะเป็นการสวนทางกับแนวนโยบายของรัฐในรัฐธรรมนูญฯ มาตรา 87 ที่รัฐจะส่งเสริมให้เอกชนประกอบกิจการ โดยรัฐจะไม่แข่งขันด้วย เว้นแต่รัฐมีความจำเป็นเพื่อประโยชน์ในการรักษาความมั่นคงของรัฐ หรือรักษาผลประโยชน์ส่วนรวม ดังนั้นปัญหาเรื่องนี้จึงเป็นเรื่องใหญ่ที่จะต้องแก้ไขปัญหากันต่อไป มิฉะนั้นโรงเรียนเอกชนก็ไม่อาจก้าวเข้ามารับภาระการจัดการศึกษาแทนโรงเรียนของรัฐได้ เว้นแต่รัฐจะเห็นว่าการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานควรเป็นหน้าที่ของรัฐโดยตรง รัฐให้เอกชนไปเน้นการจัดการศึกษาด้านอื่นและในระดับอุดมศึกษา จะเป็นอีกแนวทางหนึ่งที่โรงเรียนเอกชนจะต้องตัดสินใจว่าจะเลือกทางเดินทางใด

16. ปัญหาการเปิดสอนผ่านอินเทอร์เน็ต ไม่ว่าจะเป็นรายวิชา หรือเป็นหลักสูตรต่าง ๆ เป็นเรื่องที่กระทรวงศึกษาธิการไม่อาจควบคุมได้ เพราะไม่เข้าข่ายเป็น “โรงเรียน” ตามคำนิยามในมาตรา 4 เป็นเรื่องให้ผู้เรียนหรือนักเรียนต้องใช้วิจารณญาณเองว่าควรจะเรียนหรือไม่เพียงใด ในอนาคตเมื่อประเทศไทยต้องเปิดช่องทางการศึกษาในต่างประเทศตามเงื่อนไขขององค์การการค้าโลก (WTO) แล้ว ต่างประเทศก็ย่อมจะเข้ามาจัดการศึกษาและเปิดสอนได้ในประเทศไทยในทุก ๆ รูปแบบของหลักสูตร ปัญหาที่จะเกิดคือกฎหมายไทยจะคุ้มครองผู้บริโภคคนไทยได้เพียงใด หากผู้ที่มาเปิดการสอนหลักสูตรต่าง ๆ ไม่ยอมมาขออนุญาตเปิดสอนในลักษณะตัวแทนหรือสาขาของสถาบัน

หรือสถานศึกษาในต่างประเทศตามมาตรา 57 แห่งพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2525 นี้

17. ปัญหาสำคัญเนื่องจากการที่ทางราชการหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ไม่ได้ตรวจตราและบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัด คือ การสอนศาสนาในโรงเรียนปอเนาะ หรือการสอนลัทธิอื่นในสถานที่บางแห่งที่อาจเป็นภัย หรือเป็นภัยต่อความมั่นคง หรือความปลอดภัยของประเทศ หรือขัดต่อความสงบเรียบร้อย หรือศีลธรรมอันดีของประชาชน ตามมาตรา 59 ซึ่งเรื่องนี้โดยเฉพาะกรณีการสอนศาสนาในโรงเรียนปอเนาะนั้นกลายมาเป็นเรื่องเป็นราวและเป็นปัญหาในระดับชาติที่จะบานปลายเป็นการแบ่งแยกดินแดนในสามจังหวัดภาคใต้ (คือ ยะลา ปัตตานี และนราธิวาส) เนื่องจากไม่มีพนักงานเจ้าหน้าที่ไปสอดส่องดูแล และปล่อยปละละเลยมาเป็นเวลานานจนยากที่จะแก้ไข

18. ปัญหาการอุดหนุนและส่งเสริมโรงเรียนตามมาตรา 64 ก็ยังเป็นปัญหา คือ การได้รับการอุดหนุนไม่เท่าเทียมกัน เนื่องจากมีงบประมาณจำกัด จึงไม่อาจจะจัดเงินอุดหนุน ตามมาตรา 64 (3) ให้ได้ครบถ้วนและเพียงพอ นอกจากนั้นก็จะมี การอุดหนุนด้านอื่น เช่น การอุดหนุนตามโครงการอาหารกลางวันและการให้นมดื่มในโรงเรียน ซึ่งยังไม่อาจทำได้อย่างทั่วถึง

ปัญหาปัจจุบันในการจัดสรรค่าใช้จ่ายเป็นเงินอุดหนุนโรงเรียนเอกชน การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี รัฐคิดค่าใช้จ่ายรายหัวนักเรียนเท่ากันทั้งที่เรียนในโรงเรียนของรัฐและที่เรียนในโรงเรียนเอกชน โดยอาศัยการคำนวณจากฐานของการดำเนินกิจการของรัฐเป็นเกณฑ์ซึ่งไม่ตรงกับความเป็นจริง เนื่องจากโรงเรียนของรัฐไม่มีภาระในการเสียภาษี ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับอาคารสถานที่ อุปกรณ์เครื่องมือในการจัดการเรียนการสอน และค่าใช้จ่ายด้านบุคลากร เงินเดือน ค่าจ้างประจำ ค่าจ้างชั่วคราว ซึ่งรัฐมีงบประมาณแยกต่างหาก ทำให้ค่าใช้จ่ายรายหัวที่โรงเรียนเอกชนได้รับไม่ตรงตามความเป็นจริง เนื่องจากหากพิจารณางบประมาณในการดำเนินกิจการโรงเรียนจะมีอยู่ 3 ประเภท คือ งบลงทุน งบดำเนินการและงบส่วนตัว (ของผู้ปกครองและเด็ก) แต่ในการพิจารณางบดำเนินการกรณีโรงเรียนของรัฐจะไม่นำค่าใช้จ่ายด้านบุคลากรและเงินเดือนครุมารวม ซึ่งในการบริหารงานกิจการโรงเรียนนั้น ค่าใช้จ่ายด้านบุคลากรคิดเป็นสัดส่วนที่สูงที่สุด การคำนวณเงินอุดหนุนค่าใช้จ่ายรายหัวนักเรียน โดยไม่รวมค่าใช้จ่ายด้านบุคลากรจึงทำให้เกณฑ์ค่าใช้จ่ายที่ได้ไม่ตรงกับความเป็นจริง ในทางปฏิบัติโรงเรียนเอกชนขนาดกลางและขนาด

เล็ก จะได้รับผลกระทบมากเนื่องจากอาจมีรายได้ไม่พอกับรายจ่าย เพราะการดำเนินกิจการโรงเรียนเอกชน ค่าใช้จ่ายด้านบุคลากรและการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนย่อมรวมอยู่ในงบดำเนินการทั้งหมด รัฐจึงควรปรับหลักเกณฑ์การคิดค่าใช้จ่ายรายหัวใหม่ ที่สะท้อนความเป็นจริงในการดำเนินกิจการโรงเรียน

19. ปัญหาเรื่องกองทุนสงเคราะห์ตามมาตรา 65 (2) ซึ่งมีกองทุนจำนวนไม่มากพอและประกอบกับการบริหารจัดการกองทุนไม่อาจทำได้อย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากไม่ได้จ้างผู้บริหารมืออาชีพมาบริหาร จึงได้แต่นำเงินกองทุนไปฝากสถาบันการเงิน เมื่อเกิดปัญหาวิกฤตทางการเงินเมื่อกลางปี พ.ศ. 2540 ดอกเบี้ยลดลงมาก จึงทำให้เงินดอกผลที่จะนำมาใช้ในการให้สวัสดิการแก่ครูและบุคลากรรอบคร้วต้องถูกตัดและถูกจำกัดลง เพื่อให้กระจายความช่วยเหลือไปได้ทั่วถึง แต่จำนวนเงินที่จะเบิกเป็นค่าสวัสดิการลดลงเหลือรายละไม่เกิน 20,000 บาทต่อปี ปัญหาอีกส่วนหนึ่ง คือ ตั้งแต่เกิดวิกฤตการเงิน รัฐไม่มีงบประมาณมาจ่ายสมทบได้ครบร้อยละ 6 เท่ากับฝ่ายโรงเรียนและครูซึ่งจ่ายร้อยละ 3 ทั้งสองฝ่าย จึงทำให้กองทุนนี้มียอดเงินยิ่งน้อยลงกว่าที่ควรจะเป็น จึงไม่อาจจัด สวัสดิการให้ครูโรงเรียนเอกชนได้เท่าเทียมกับครูในโรงเรียนของรัฐ

20. ปัญหาการไม่มีระเบียบหรือข้อบังคับในการขึ้นเงินเดือนครูโรงเรียนเอกชน ครูโรงเรียนเอกชนบางแห่งไม่ได้รับเงินเดือนตามที่พึงได้ เจ้าของโรงเรียนไม่ยอมจ้างด้วยอัตราเงินเดือนสูงเท่าเกณฑ์ที่รัฐกำหนดแต่ครูก็จำยอมเพราะหางานทำได้ยากหรือบางแห่งก็ไม่มี การขึ้นเงินเดือนประจำปี เริ่มจ้างเท่าใดก็จ้างในอัตราเงินเดือนเดิม เนื่องจากไม่มีระเบียบข้อบังคับใดที่บังคับให้โรงเรียนเอกชนต้องขึ้นเงินเดือนครูทุก ๆ ปี และในการจ้างไม่มีการพิจารณาค่าประสบการณ์การทำงานที่เคยผ่านมามากเพิ่มในเงินเดือนที่กำหนดด้วย นอกจากโรงเรียนเอกชนบางโรงเรียนที่มีมาตรฐานและมีความพร้อม จึงจะนำค่าประสบการณ์การทำงานมาบวกเพิ่มให้ในการกำหนดเงินเดือนเช่นเดียวกับทางราชการ นอกจากนี้ยังนำพิจารณาว่าแม้จะมีกฎหมายกำหนดเงินประจำตำแหน่งครูตามความเชี่ยวชาญตามแนวคิดใหม่ โรงเรียนเอกชนจะมีความสามารถในการจ่ายในอัตราที่สูงเช่นเดียวกับโรงเรียนของรัฐเพียงใดหรือไม่

21. ปัญหาคณะกรรมการคุ้มครองการทำงานไม่สามารถปฏิบัติงานได้รวดเร็วทันการณ์ เนื่องจากคณะกรรมการชุดนี้มีเพียงชุดเดียวที่จะต้องพิจารณาวินิจฉัย

ข้อขัดแย้งระหว่างครูกับครูใหญ่ หรือครูกับผู้รับใบอนุญาตหรือผู้จัดการโรงเรียน รวมทั้ง การพิจารณาวินิจฉัยคำร้องทุกข์ของครูและครูใหญ่ทั่วประเทศ (ตามมาตรา 78) แม้จะตั้ง อนุกรรมการให้ไปปฏิบัติการอย่างหนึ่งอย่างใดได้ แต่ก็ต้องนำผลงานของอนุกรรมการมา เสนอที่ประชุมคณะกรรมการคุ้มครองการทำงานนี้อีกครั้ง จึงทำให้ครูได้รับการเยียวยาใน ข้อขัดข้องต่าง ๆ รวมทั้งค่าชดเชยและค่าทดแทนล่าช้ามาก

22. ปัญหาการออกคำสั่งเพิกถอนใบอนุญาตโดยผู้อนุญาต (มาตรา 85)

ซึ่งเป็นเรื่องคำสั่งทางปกครอง แต่เจ้าหน้าที่ขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องกฎหมาย ปกครองและกฎหมายวิธีพิจารณาทางปกครอง จึงไม่ดำเนินการให้ถูกต้องตามขั้นตอน ตามกฎหมายปกครอง และผู้ถูกลงโทษมักจะไม่ได้รับการคุ้มครองตามกฎหมายวิธี พิจารณาทางปกครอง เพื่อให้เกิดความเป็นธรรม

23. ปัญหาการอุทธรณ์คำสั่งต่าง ๆ (ตามมาตรา 94) โดยเฉพาะเรื่องการ

ไม่ออกใบอนุญาตหรือการอนุญาต ตามพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2525 ให้ ยื่นคำอุทธรณ์เป็นหนังสือต่อรัฐมนตรี ซึ่งตามพระราชบัญญัตินี้ หมายถึงรัฐมนตรีว่าการ กระทรวงศึกษาธิการ แต่ในกรณีที่เป็นเรื่องเกี่ยวกับโรงเรียนเอกชนในต่างจังหวัด ซึ่งตาม กฎหมายนี้ได้มอบอำนาจให้ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้อนุญาต จึงเกิดปัญหาว่าการอุทธรณ์ คำสั่ง ซึ่งรัฐมนตรีที่มีอำนาจวินิจฉัยชี้ขาดนั้นควรเป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ แต่ในบางครั้งเจ้าหน้าที่ได้ส่งเรื่องไปยังรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ซึ่งเป็น รัฐมนตรีกระทรวงต้นสังกัดของผู้ว่าราชการจังหวัด เนื่องจากเจ้าหน้าที่ขาดความรู้ความ เข้าใจในกฎหมายของโรงเรียนเอกชน

24. ปัญหาการลงโทษผู้รับใบอนุญาตหลังเลิกกิจการโรงเรียนเอกชนแล้ว

ไม่อาจทำได้ (มาตรา 115) เช่นในกรณีที่ผู้รับใบอนุญาตส่งเอกสารไม่ครบ ก็ไม่อาจบังคับ ได้ เนื่องจากไม่มีกฎหมายให้อำนาจหรือมีบทลงโทษเอาไว้ เพราะกรณีเช่นนี้ทำให้ไม่ สามารถตรวจสอบเอกสารและควบคุมเอกสารได้ จึงเป็นช่องทางให้โรงเรียนบางแห่งฉวย โอกาสออกเอกสารที่ไม่ถูกต้อง เพื่อใช้ประกอบการปลอมเอกสารซึ่งเกี่ยวข้องกับ คุณสมบัติและวุฒิการศึกษา จึงควรมีบทลงโทษในทางอาญาแก่บุคคลที่ทุจริตเหล่านี้เป็น การเฉพาะ ให้มีโทษมากกว่าการปลอมเอกสารตามประมวลกฎหมายอาญา

ตอนที่ 2 ปัญหาที่เกิดในการเปลี่ยนแปลงกฎหมายอันเนื่องมาจากการปฏิรูปการศึกษาภายหลังการปฏิรูปการศึกษา

สภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนหลังการปฏิรูปการศึกษา ซึ่งโดยหลักการของการปฏิรูปการศึกษาแล้วน่าจะมีสภาพดีขึ้นกว่าก่อนการปฏิรูปการศึกษา แต่ก็ได้เป็นเช่นนั้น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการปฏิรูปที่มุ่งเน้นระบบใหญ่คือ ระบบการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี ของรัฐ โครงสร้างและปัจจัยต่าง ๆ ที่กำหนดขึ้นมาใหม่ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 จึงมุ่งไปทางการจัดการศึกษาโดยภาครัฐเป็นหลัก ประเด็นปัญหาที่ต้องเพื่อให้สถานศึกษาของเอกชน โดยเฉพาะโรงเรียนเอกชนจึงมีค่อนข้างน้อย สภาพปัญหาสำคัญต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นหลังการปฏิรูปการศึกษา มีดังนี้

1. ปัญหาโครงสร้างการบริหารงานของกระทรวงศึกษาธิการที่เปลี่ยนไป ยังไม่สอดคล้องกับการปฏิบัติในปัจจุบัน พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ.2546 ได้กำหนดให้มี “หน่วยงานระดับสำนัก” ในสำนักงานปลัดกระทรวงมีหน้าที่ดูแลการศึกษาที่จัดโดยโรงเรียนเอกชน แต่ในขณะนี้ (พ.ศ.2548) ก็ยังมีได้มีการเปลี่ยนแปลงกฎหมายหลักที่ควบคุมดูแลโรงเรียนเอกชน คือ พระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ.2525 ยังคงมีสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน จึงไม่สอดคล้องกับกฎหมายหลักที่เปลี่ยนไปแล้ว คือ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 มาตรา 38 ได้บัญญัติให้โรงเรียนเอกชนอยู่ในความดูแลของเขตพื้นที่การศึกษา เช่นเดียวกับโรงเรียนของรัฐ ในขณะที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนยังคงพยายามที่จะคงรักษาอำนาจของตัวเองไว้ ซึ่งจะไม่สอดคล้องกับโครงสร้างใหม่ของกระทรวงศึกษาธิการ ในปัจจุบันร่างพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. ก็ยังมีได้นำเสนอเข้ากระบวนการนิติบัญญัติในรัฐสภา จึงเกิดปัญหาความไม่แน่นอนในทางปฏิบัติว่าเรื่องต่าง ๆ จะทำอย่างไร มีทิศทางจะไปทิศใด จึงเกิดปัญหาในทางปฏิบัติเป็นอย่างมาก อันเกิดมาจากการที่ไม่สามารถออกกฎหมายให้เสร็จพร้อม ๆ กันในช่วงเชื่อมต่อกฎหมายปฏิรูปการศึกษากับกฎหมายเดิม

2. ปัญหาในเรื่องอำนาจหน้าที่ของสำนักงานเขตพื้นที่ ตาม พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ พ.ร.บ.ระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเป็นหน่วยงานในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่มีบทบาทอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการศึกษาขั้นพื้นฐานเท่านั้น ไม่รวมถึงการจัดการศึกษาอาชีวศึกษา และ

การศึกษาอกระบบ ซึ่งโรงเรียนเอกชนมีการจัดการศึกษาทั้งสองด้านนี้รวมอยู่ด้วยตาม พ.ร.บ.โรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2525 และ พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 15 ประกอบมาตรา 45

3. ปัญหาเรื่องความเข้าใจของผู้ขอรับใบอนุญาตประกอบการโรงเรียนเอกชนต่อการที่จะบังคับให้โรงเรียนเป็นนิติบุคคล อันที่จริงโรงเรียนเอกชนหลายแห่งก็เป็นนิติบุคคลอยู่แล้วก็มี แต่ที่กั๊กกันก็คือ เมื่อโรงเรียนเอกชนเป็นนิติบุคคลแล้วเจ้าของโรงเรียนจะต้องโอนทรัพย์สิน โดยเฉพาะที่ดินและตัวอาคารให้เป็นของนิติบุคคล ซึ่งเรื่องนี้เป็นความคิดแต่เดิม เมื่อมีการร่างกฎหมายใหม่หลังการปฏิรูปการศึกษา และในที่สุดก็เขียนบทบัญญัติกฎหมายในร่างพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน (ฉบับใหม่) ว่า ยกเว้นไม่ใช้บังคับแก่เจ้าของโรงเรียนเอกชนที่ได้ขอใบอนุญาตและเปิดสอนอยู่แล้วก่อนร่างพระราชบัญญัติฉบับใหม่ ซึ่งเรื่องนี้ก็ยังไม่เป็นที่กระจ่างในวงการโรงเรียนเอกชน

4. ปัญหาเรื่องโครงสร้างคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษาที่ไม่มีตัวแทนของโรงเรียนเอกชนในคณะกรรมการฯ ปัญหานี้จึงทำให้โรงเรียนเอกชนโดยเฉพาะในต่างจังหวัดที่เคยขึ้นตรงกับผู้ว่าราชการจังหวัดต้องมาขึ้นกับผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษา และตามโครงสร้างคณะกรรมการฯ ไม่มีกรรมการที่เป็นตัวแทนโรงเรียนเอกชน จึงทำให้โรงเรียนเอกชนไม่อาจมีส่วนร่วมและแสดงความคิดเห็นใด ๆ ต่อคณะกรรมการได้ตามที่ควรจะเป็นตามหลักการในกฎหมาย บางเขตพื้นที่การศึกษาแก้ไขปัญหามาไปพลาง โดยให้ตัวแทนของโรงเรียนเอกชนอยู่ขอบข่ายของผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษาในเขตพื้นที่ ก็จะแก้ปัญหานี้ได้ในระดับหนึ่ง นอกจากนี้โรงเรียนเอกชนในเขตพื้นที่การศึกษายังขาดโอกาสการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการพัฒนาระบบการจัดการเรียนการสอนในการปฏิรูปการศึกษาเช่นเดียวกับโรงเรียนของรัฐ

5. ปัญหาเรื่องกรรมการสถานศึกษาไม่สอดคล้องกับสภาพของโรงเรียนเอกชน กล่าวคือ โครงสร้างกรรมการสถานศึกษาที่ใช้กับโรงเรียนเอกชนนั้น เป็นโครงสร้างที่มาจากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ซึ่งมุ่งที่จะใช้กับสถานศึกษาของรัฐ ซึ่งเป็นส่วนใหญ่ของระบบการศึกษา แต่การที่มีตัวแทนจากหลายฝ่าย โดยเฉพาะจากองค์กรชุมชนมาออกความเห็นและลงคะแนนเสียงได้ในส่วนที่มิใช่เป็นเงินภาษีของรัฐ เช่นเดียวกับกรณีของสถานศึกษาของรัฐ ทำให้เจ้าของหรือผู้รับใบอนุญาตจัดตั้งโรงเรียน

เอกชน มีความรู้สึกว่าการกิจการโรงเรียนเอกชนนั้นตนเป็นผู้ลงทุน แต่การตัดสินใจในด้านต่าง ๆ กลับอยู่ในอำนาจของผู้อื่น ไม่ว่าจะเป็นตัวแทนของครู (ซึ่งเป็นลูกจ้าง) ตัวแทนผู้ปกครอง (ซึ่งเป็นผู้บริโภค) ตัวแทนชุมชน ซึ่งไม่น่าจะมีส่วนได้เสียหรือเกี่ยวข้องกับโรงเรียน จึงทำให้คณะกรรมการโรงเรียนของเอกชน ตามโครงสร้างใหม่นี้ไม่ได้รับการยอมรับจากเจ้าของโรงเรียนเอกชน จนบางแห่งเจ้าของโรงเรียนต้องใช้ความพยายามที่จะให้มีการจัดตั้งคณะกรรมการนี้ โดยมีกรรมการที่เจ้าของไว้วางใจอยู่จำนวนหนึ่งซึ่งควรจะมีเกินครึ่งหนึ่งขึ้นไป เจ้าของโรงเรียนจึงจะสบายใจได้

6. ปัญหาเรื่องการเก็บค่าเล่าเรียนในโรงเรียนเอกชน เนื่องจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ได้กำหนดให้รัฐต้องจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี โดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย โรงเรียนเอกชนจึงถูกบังคับไม่ให้เก็บค่าเล่าเรียนเช่นเดียวกับโรงเรียนของรัฐ แต่รัฐจ่ายเงินเดือนให้ครูด้วยเงินของรัฐเป็นอีกส่วนหนึ่งต่างหาก ในกรณีที่โรงเรียนเอกชนไม่ได้รับเงินอุดหนุนต้องจ่ายจากเงินโรงเรียนเอกชนที่รัฐจัดสรรให้เท่ากับโรงเรียนของรัฐจึงทำให้โรงเรียนเอกชนมีปัญหา คือ ไม่สามารถเรียกเก็บค่าเล่าเรียนเพิ่มขึ้นได้ แต่ต้องจ่ายเงินเดือนครูในอัตราใกล้เคียงกัน โรงเรียนเอกชนจึงไม่มีเงินเพียงพอที่จะจ้างครูดี ๆ เอาไว้ได้ โรงเรียนที่ได้รับเงินอุดหนุนจากรัฐก็อาจจะเดือดร้อนน้อยหน่อย แต่สภาพการเช่นนี้ทำให้โรงเรียนเอกชนที่ปฏิบัติถูกต้องและไม่ได้รับเงินอุดหนุนเต็มจำนวน 100% มีปัญหาในด้านการบริหารการเงิน

7. ปัญหาการจัดการเรียนการสอนอาชีวศึกษาในโรงเรียนเอกชน เนื่องจากได้มีการจัดตั้งคณะกรรมการอาชีวศึกษาขึ้นตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 จึงทำให้โรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนต้องจัดหลักสูตรตามเกณฑ์ของคณะกรรมการอาชีวศึกษา ในขณะที่การบริหารจัดการยังอยู่ในกำกับของสำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน หรือสำนักงานใหม่ที่อยู่ภายใต้สำนักงานปลัดกระทรวงฯ การดูแลจึงมีสองส่วนซึ่งยังไม่เป็นเอกภาพ โรงเรียนเอกชนที่สอนสายอาชีวศึกษาจึงยังไม่มีความสะดวกและคล่องตัวในการดำเนินงานเท่าที่ควร

บทที่ 5

ผลการสำรวจปัญหาและอุปสรรคทางด้านกฎหมายและระเบียบ ในการบริหารการจัดการศึกษาของเอกชน

การรายงานผลการวิจัยตอนที่ 1 และ 2 เป็นการนำเสนอข้อมูลจากแบบสอบถามความคิดเห็นของผู้บริหารและบุคลากรในโรงเรียนเอกชน ตอนที่ 3 เป็นผลการประชุมกลุ่มย่อย (Focus group) และการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ มีรายละเอียดดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ 5.1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

สถานภาพ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ตำแหน่ง		
ผู้รับใบอนุญาต	74	21.8
ผู้รับใบอนุญาต + ผู้จัดการ + ครูใหญ่	142	41.8
ผู้รับใบอนุญาต + ผู้จัดการ	29	8.5
ผู้รับใบอนุญาต + ครูใหญ่	5	1.5
ผู้จัดการ	12	3.5
ผู้จัดการ + ครูใหญ่	11	3.2
ครูใหญ่	30	8.8
ครู	28	8.2
อื่น ๆ	9	2.7
รวม	340	100.0
ประเภทของสถานศึกษาที่ทำงาน		
ร.ร. นานาชาติ	2	0.6
ร.ร. สองภาษา	5	1.5
ร.ร. สามัญศึกษา	315	92.6
ร.ร. อาชีวศึกษา	11	3.2
ร.ร. การกุศล	5	1.5
ร.ร. อื่นๆ	2	0.6

รวม	340	100.0
-----	-----	-------

จากตารางข้างต้นแสดงว่าผู้ตอบแบบสอบถามเป็นผู้บริหารโรงเรียนเอกชน โดยส่วนใหญ่ (ร้อยละ 41.8) เป็นทั้งผู้รับใบอนุญาต ผู้จัดการ และครูใหญ่ รองลงมา ร้อยละ 21.8 เป็นผู้รับใบอนุญาต

สำหรับสถานศึกษาที่ทำงาน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ร้อยละ 92.6 ทำงานในโรงเรียนสามัญศึกษา รองลงมา ร้อยละ 3.2 ทำงานในโรงเรียนอาชีวศึกษา

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นต่อกฎหมายและระเบียบข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนเอกชน

2.1 ความคิดเห็นเกี่ยวกับกฎหมายด้านการบริหารจัดการ

ตารางที่ 5.2 จำนวนผู้แสดงความคิดเห็นว่าการกำหนดให้โรงเรียนเอกชนเป็นนิติบุคคล จะเป็นอุปสรรคต่อการบริหารจัดการโรงเรียน

สถานภาพของผู้ให้ความเห็น	ความคิดเห็น		
	เป็น อุปสรรค	ไม่เป็น อุปสรรค	ไม่ตอบ
ผู้รับใบอนุญาต	20	51	3
ผู้รับใบอนุญาต + ผู้จัดการ + ครูใหญ่	61	81	-
ผู้รับใบอนุญาต + ผู้จัดการ	13	16	-
ผู้รับใบอนุญาต + ครูใหญ่	2	3	-
ผู้จัดการ	1	4	7
ผู้จัดการ + ครูใหญ่	6	5	-
ครูใหญ่	4	18	8
ครู	7	14	7
อื่น ๆ	4	3	2
รวม	118	195	27
ร้อยละ	34.7	57.4	7.9

จากตารางข้างต้นแสดงว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ร้อยละ 57.4 เห็นว่าการกำหนดให้โรงเรียนเอกชนเป็นนิติบุคคลไม่เป็นอุปสรรคต่อการบริหารจัดการโรงเรียน ส่วนผู้ที่เห็นว่าเป็นอุปสรรคมีจำนวนคิดเป็นร้อยละ 34.7 ซึ่งเมื่อสอบถามเพิ่มเติมให้ข้อคิดเห็นว่า ทรัพย์สินและที่ดินของเจ้าของโรงเรียนจะถูกนำไปเป็นทรัพย์สินของโรงเรียน เจ้าของจะไม่มีสิทธินำไปใช้ประโยชน์ส่วนตัว อีกทั้งไม่มีความรู้เกี่ยวกับนิติบุคคลด้วย

สำหรับข้อมูลจากแบบสอบถามปลายเปิดเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคจากการที่กฎหมายกำหนดให้โรงเรียนเอกชนเป็นนิติบุคคล สรุปได้ดังนี้

- 1) มีปัญหาในเรื่องการลงทุน ทรัพย์สิน ที่ดินอาคารเรียนของโรงเรียน (f = 4)
- 2) ทำให้การบริหารงานของผู้รับใบอนุญาตไม่เด็ดขาด ขาดอิสระ ไม่คล่องตัว ในการตัดสินใจ แก้ไขปัญหาอย่างฉับไว บางครั้งต้องรอคณะกรรมการ โรงเรียน ซึ่งต้องใช้เวลาการพิจารณาตัดสินใจ ซึ่งล่าช้าต่อการแก้ปัญหา ไม่เหมาะสมกับโรงเรียนขนาดเล็ก (f = 4)
- 3) ยังไม่มีความชัดเจนต่อการตีความ “นิติบุคคล” (f = 2)
- 4) ผู้บริหารโรงเรียนเอกชนไม่ใช่ผู้ลงทุน
- 5) กรรมการบริหารโรงเรียนอาจไม่รู้จริงเรื่องการบริหารจัดการภายใน โรงเรียนและการเงิน
- 6) มีความซ้ำซ้อนในการบริหารของโรงเรียนเอกชนที่เป็นนิติบุคคลที่จัดทำอยู่ในรูปบริษัทกับนิติบุคคลในทางพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน
- 7) ไม่ทราบผลดี-ผลเสียของการเพิ่มการทำงานรายวัน
- 8) มีปัญหากับผู้ลงทุนในส่วนรับผิดชอบในทรัพย์สินของโรงเรียน
- 9) กลัวขาดทุน
- 10) จะโอนไปเป็นของรัฐ
- 11) เหมาะสำหรับโรงเรียนใหญ่
- 12) ไม่คล่องตัวในการบริหารจัดการโรงเรียนทุกระบบ
- 13) ผู้บริหารต้องเป็นผู้ลงทุน ต้องใช้ความรวดเร็วในการทำงาน
- 14) กรรมการบริหารโรงเรียนไม่ได้ลงทุนกับผู้รับใบอนุญาต
- 15) ไม่มีการกระจายอำนาจ ผู้บริหารตัดสินใจเอง
- 16) การบริหารไม่ได้รับความสะดวก
- 17) การตัดสินใจล่าช้า ต้องดำเนินการภายใต้คณะกรรมการ
- 18) ผู้ปกครองเรียกร้องมาก ต้องลงทุนเพิ่ม เพื่อดึงนักเรียน
- 19) มีปัญหาเรื่องการโอนกรรมสิทธิ์ที่ดิน
- 20) ผู้บริหารไม่ได้เป็นประธานคณะกรรมการบริหารโรงเรียน

ตารางที่ 5.3 จำนวนผู้แสดงความคิดเห็นว่าการกำหนดให้โรงเรียนเอกชนขึ้นอยู่กับเขตพื้นที่การศึกษาทำให้เกิดปัญหาและอุปสรรคต่อการบริหารจัดการโรงเรียนเอกชน

สถานภาพของผู้ให้ความเห็น	ความคิดเห็น		
	เป็นอุปสรรค	ไม่เป็นอุปสรรค	ไม่ตอบ
ผู้รับใบอนุญาต	22	51	1
ผู้รับใบอนุญาต + ผู้จัดการ + ครูใหญ่	7	135	-
ผู้รับใบอนุญาต + ผู้จัดการ	7	22	-
ผู้รับใบอนุญาต + ครูใหญ่	3	1	1
ผู้จัดการ	12	-	-
ผู้จัดการ + ครูใหญ่	9	2	-
ครูใหญ่	22	8	-
ครู	12	11	5
อื่น ๆ	7	2	-
รวม	101	232	7
ร้อยละ	29.7	68.2	2.1

จากตารางข้างต้นพบว่าส่วนใหญ่ร้อยละ 68.2 เห็นว่าการกำหนดให้โรงเรียนเอกชนขึ้นอยู่กับเขตพื้นที่การศึกษาไม่เป็นอุปสรรค โดยมีผู้ให้เหตุผลว่าทำให้ได้รับทราบข่าวสารข้อมูลพร้อมกับโรงเรียนรัฐบาล แต่ร้อยละ 29.7 เห็นว่าเป็นปัญหาและอุปสรรคดังนี้

- 1) การประสานงานระหว่างหน่วยราชการต้นสังกัดกับเขตพื้นที่การศึกษา
ระหว่างเขตพื้นที่ศึกษากับโรงเรียนเอกชน
- 2) เจ้าหน้าที่ที่ทำงานบริการของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามีจำนวนน้อย
เป็นบุคลากรใหม่ ๆ ไม่มีความเข้าใจโรงเรียนเอกชน ทำให้มีปัญหาในการ
ประสานงานและการติดต่อ
- 3) การพัฒนาตนเองของเจ้าหน้าที่ในเขตพื้นที่การศึกษา
- 4) ขั้นตอนการให้บริการของราชการมีมากมาย
- 5) ปัญหาในเรื่องการเดินทาง

ตารางที่ 5.4 จำนวนผู้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของการกำหนดองค์ประกอบของคณะกรรมการบริหารสถานศึกษาในโรงเรียนเอกชนตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

สถานภาพของผู้ให้ความเห็น	ความคิดเห็น		
	เหมาะสม	ไม่เหมาะสม	ไม่ตอบ
ผู้รับใบอนุญาต	62	5	7
ผู้รับใบอนุญาต + ผู้จัดการ + ครูใหญ่	142	-	-
ผู้รับใบอนุญาต + ผู้จัดการ	25	2	2
ผู้รับใบอนุญาต + ครูใหญ่	4	1	-
ผู้จัดการ	7	5	-
ผู้จัดการ + ครูใหญ่	9	2	-
ครูใหญ่	15	3	12
ครู	15	2	11
อื่น ๆ	5	-	4
รวม	284	20	36
ร้อยละ	83.5	5.9	10.6

จากตารางข้างต้นแสดงว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ร้อยละ 83.5 เห็นว่าการกำหนดองค์ประกอบของคณะกรรมการบริหารสถานศึกษาในโรงเรียนเอกชนตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มีความเหมาะสม โดยมีการให้เหตุผลว่าเหตุที่เห็นว่าเหมาะสมคือคณะกรรมการบริหารการศึกษาเหล่านี้มาจากบุคคลที่มีความรู้จะได้มาช่วยกันให้ข้อคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาโรงเรียน

อย่างไรก็ตามผู้บริหารและครูส่วนน้อยร้อยละ 5.9 เห็นว่าองค์ประกอบคณะกรรมการดังกล่าวไม่เหมาะสม โดยให้เหตุผลเพิ่มเติมว่าเกรงว่าถ้ามีคณะกรรมการบริหารสถานศึกษาในโรงเรียนเอกชนแล้วจะทำให้อำนาจของผู้บริหารโรงเรียนเสียไปไม่สามารถตัดสินใจด้วยตัวเองต้องขอความคิดเห็นเป็นจากคณะกรรมการฯ

ตารางที่ 5.5 จำนวนผู้แสดงความคิดเห็นว่ากฎหมาย กฎ ระเบียบ และประกาศที่ใช้อยู่ในปัจจุบันเป็นปัญหาและอุปสรรคในการบริหารจัดการของโรงเรียนเอกชน

สถานภาพของผู้ให้ความเห็น	ความคิดเห็น	
	เป็นปัญหา	ไม่เป็นปัญหา
ผู้รับใบอนุญาต	34	40
ผู้รับใบอนุญาต+ผู้จัดการ+ ครูใหญ่	40	102
ผู้รับใบอนุญาต+ผู้จัดการ	20	9
ผู้รับใบอนุญาต+ครูใหญ่	4	1
ผู้จัดการ	6	6
ผู้จัดการ+ครูใหญ่	5	6
ครูใหญ่	7	23
ครู	4	24
อื่น ๆ	2	7
รวม	122	218
ร้อยละ	35.9	64.1

จากตารางข้างต้นจะเห็นว่าผู้บริหารและครูโรงเรียนเอกชนส่วนใหญ่ร้อยละ 64.1 เห็นว่ากฎหมาย กฎ ระเบียบ และประกาศที่ใช้อยู่ในปัจจุบันไม่เป็นปัญหาต่อการบริหารจัดการ แต่ก็มีผู้บริหารและครูโรงเรียนเอกชนร้อยละ 35.9 ที่เห็นว่ากฎหมาย ระเบียบ และประกาศยังเป็นปัญหาและอุปสรรคต่อการบริหารจัดการของโรงเรียนเอกชน

2.2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับกฎหมายด้านการอุดหนุน

ตารางที่ 5.6 จำนวนผู้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของนโยบายการอุดหนุนโรงเรียนเอกชนในด้านต่างๆ

สถานภาพของผู้ให้ความเห็น	ความคิดเห็น		
	เหมาะสม	ไม่เหมาะสม	ไม่ตอบ
ผู้รับใบอนุญาต	72	-	2
ผู้รับใบอนุญาต + ผู้จัดการ + ครูใหญ่	142	-	-
ผู้รับใบอนุญาต + ผู้จัดการ	28	-	1
ผู้รับใบอนุญาต + ครูใหญ่	4	-	1
ผู้จัดการ	12	-	-
ผู้จัดการ + ครูใหญ่	11	-	-
ครูใหญ่	30	-	-
ครู	25	-	3
อื่น ๆ	8	-	1
รวม	332	-	8
ร้อยละ	97.6	-	2.4

จากตารางข้างต้นจะเห็นว่าผู้บริหารและครูโรงเรียนเอกชนเกือบทั้งหมดคิดเป็นร้อยละ 97.6 เห็นด้วยกับนโยบายรัฐในการให้การอุดหนุนโรงเรียนเอกชนด้านต่าง ๆ โดยผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นเพิ่มเติม ดังนี้

- 1) ควรกำหนดนโยบายอุดหนุนโรงเรียนเอกชนในด้านต่าง ๆ ให้ได้รับสิทธิเท่าเทียมกับโรงเรียนรัฐบาล
- 2) อุดหนุนรายหัว ควรเพิ่มเป็น 100 %
- 3) อุดหนุนเงินเดือนครู
- 4) การพัฒนาครู
- 5) ให้เงินอุดหนุนนักเรียนอนุบาล 1 (ตั้งแต่อายุ 3 ขวบ)
- 6) ให้สวัสดิการการศึกษาให้แก่ผู้บริหารและครู
- 7) อุดหนุนสวัสดิการแก่ผู้บริหารและครู
- 8) ให้อาหารกลางวันและอาหารเสริมเช่นเดียวกับโรงเรียนรัฐบาล

ตารางที่ 5.7 จำนวนผู้แสดงความคิดเห็นว่าการที่รัฐให้การอุดหนุนค่าใช้จ่ายรายหัวแก่นักเรียนโรงเรียนเอกชนไม่เท่าเทียมนักเรียนสถานศึกษารัฐส่งผลกระทบต่อโรงเรียนเอกชน

สถานภาพของผู้ให้ความเห็น	ความคิดเห็น		
	มีผลกระทบ	ไม่มีผลกระทบ	ไม่ตอบ
ผู้รับใบอนุญาต	-	-	74
ผู้รับใบอนุญาต + ผู้จัดการ + ครูใหญ่	7	-	135
ผู้รับใบอนุญาต + ผู้จัดการ	1	-	28
ผู้รับใบอนุญาต + ครูใหญ่	5	-	-
ผู้จัดการ	11	1	-
ผู้จัดการ + ครูใหญ่	9	1	1
ครูใหญ่	26	2	2
ครู	18	-	10
อื่น ๆ	8	-	1
รวม	85	4	251
ร้อยละ	25.0	1.2	73.8

จากตารางข้างต้นจะเห็นว่าผู้บริหารและครูโรงเรียนเอกชนร้อยละ 25.0 เห็นว่าการที่รัฐให้การอุดหนุนค่าใช้จ่ายรายหัวแก่นักเรียนโรงเรียนเอกชนไม่เท่าเทียมนักเรียนในสถานศึกษารัฐส่งผลกระทบต่อโรงเรียนเอกชนในสาระสำคัญ โดยผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นเพิ่มเติมว่าส่งผลกระทบในประเด็นต่อไปนี้

- 1) การพัฒนาโรงเรียน การพัฒนานักเรียน และการพัฒนาบุคลากร
- 2) การพัฒนาแหล่งเรียนรู้/สื่อ และความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี
- 3) การพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้
- 4) การพัฒนาร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาของผู้เรียนในโรงเรียนเอกชน
- 5) ผลกระทบต่อการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน ขวัญกำลังใจของบุคลากรครู ขาดมาตรฐานคุณภาพลดลง

- 6) งบประมาณที่ใช้จ่ายในการซ่อมบำรุง ซ่อมแซมอาคารสถานที่อุปกรณ์การเรียนการสอน ไม่เพียงพอ ก็ทำให้การบำรุงรักษาไม่สมบูรณ์มีผลกระทบต่อ การรับนักเรียนเข้ามาเรียน โอกาสที่ผู้ปกครองจะพาเด็กมาเรียนมี ปริมาณน้อยลง
- 7) การบริหารจัดการด้วยคุณภาพ
- 8) เกิดการแข่งขัน ไม่ยุติธรรม มีผลต่อประสิทธิภาพ ประสิทธิผลการบริหาร จัดการโรงเรียนเอกชนในภาพรวม
- 9) ผู้ปกครองต้องเสียค่าใช้จ่ายมากกว่าโรงเรียนรัฐ ก็ไม่พาลูกหลานมาเข้า โรงเรียนเอกชนก็รับเด็กได้น้อย (โอกาสที่จะรับนักเรียนได้น้อย)
- 10) การที่นักเรียนค้างค่าเล่าเรียน
- 11) ขัดมาตรา 43 วรรคหนึ่ง ของรัฐธรรมนูญที่กำหนดให้บุคคลย่อมมีสิทธิใน การรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่า 12 ปี
- 12) ผลกระทบต่อเงินเดือนครู
- 13) นักเรียนออกกลางคัน
- 14) การจ้างบุคลากร
- 15) กระทบต่อการวางแผนงาน
- 16) สวัสดิการของบุคลากร
- 17) ความก้าวหน้า ความมั่นคงในอาชีพครู
- 18) ขัดจำกัดตามรัฐธรรมนูญ พ.ศ.2540 มาตรา 87 ที่ภาครัฐจะไม่ประกอบ กิจการแข่งกับเอกชน

ตารางที่ 5.8 จำนวนผู้แสดงความคิดเห็นว่าการเบิกเงินอุดหนุนให้โรงเรียนเอกชนล่าช้า จะเกิดความเสียหายแก่โรงเรียนเอกชน

สถานภาพของผู้ให้ความเห็น	ความคิดเห็น		
	เสียหาย	ไม่เสียหาย	ไม่ตอบ
ผู้รับใบอนุญาต	-	-	74
ผู้รับใบอนุญาต + ผู้จัดการ + ครูใหญ่	6	1	135
ผู้รับใบอนุญาต + ผู้จัดการ	7	-	22
ผู้รับใบอนุญาต + ครูใหญ่	5	-	-
ผู้จัดการ	11	-	1
ผู้จัดการ + ครูใหญ่	10	1	-
ครูใหญ่	3	-	27
ครู	21	-	7
อื่น ๆ	7	-	2
รวม	70	2	268
ร้อยละ	20.6	0.6	78.8

จากตารางข้างต้นจะเห็นว่าผู้บริหารและครูโรงเรียนเอกชนร้อยละ 20.6 เห็นว่าการเบิกเงินอุดหนุนให้โรงเรียนเอกชนล่าช้าเกิดผลเสียหายแก่โรงเรียนเอกชน ผู้ที่ตอบแบบสอบถามปลายเปิดให้ความเห็นว่าความเสียหายที่จะเกิดขึ้นมีดังนี้

- 1) การเตรียมงบประมาณค่าใช้จ่ายในการพัฒนาโรงเรียนไม่เป็นไปตามกำหนด อาจหยุดชะงัก
- 2) การบริหารจัดการภายในเป็นภาระกับเจ้าของที่ต้องหมุนเงินมาใช้จ่ายต่าง ๆ ตั้งแต่ค่าอาหารสดแห้ง ค่าลูกจ้าง เงินเดือนครู ค่าน้ำค่าไฟ ฯลฯ ถ้าเจ้าของกิจการมีทุนอยู่แล้วก็ไม่มีปัญหา ถ้าทุนน้อยก็ต้องกู้จากแหล่งเงินทุนมาใช้จ่ายก่อน
- 3) ระบบการบริหารเงินไม่คล่องตัว ส่งผลต่อคุณภาพการเรียนการสอนและสื่อ
- 4) การบริหารงานจะสะดุด ถ้าโรงเรียนไม่มีทุนสำรองมากพอ
- 5) เป็นภาระแก่ผู้บริหาร ยิ่งผู้ปกครองไม่มาจ่ายค่าเล่าเรียนตามเวลาที่โรงเรียนกำหนด ยิ่งเป็นภาระมากยิ่งขึ้น
- 6) ผู้บริหารเกิดความเครียด ขาดสภาพคล่องในการเงิน
- 7) จ่ายเงินเดือนครูล่าช้า

ตารางที่ 4.9 จำนวนผู้แสดงความคิดเห็นว่ากฎหมาย กฎ ระเบียบ และประกาศที่ใช้อยู่ในปัจจุบันเป็นปัญหาและอุปสรรคต่อการอุดหนุนโรงเรียนเอกชน

สถานภาพของผู้ให้ความเห็น	ความคิดเห็น		
	เป็นปัญหา	ไม่เป็นปัญหา	ไม่ตอบ
ผู้รับใบอนุญาต	-	-	74
ผู้รับใบอนุญาต + ผู้จัดการ + ครูใหญ่	2	1	139
ผู้รับใบอนุญาต + ผู้จัดการ	4	-	25
ผู้รับใบอนุญาต + ครูใหญ่	3	1	1
ผู้จัดการ	5	-	7
ผู้จัดการ + ครูใหญ่	6	1	4
ครูใหญ่	10	3	17
ครู	5	-	23
อื่น ๆ	3	-	6
รวม	38	6	296
ร้อยละ	11.2	1.8	87.0

จากตารางข้างต้นแสดงว่าผู้บริหารและครูโรงเรียนเอกชนร้อยละ 11.2 เห็นว่ากฎหมาย กฎ ระเบียบ และประกาศที่ใช้อยู่ในปัจจุบันเป็นปัญหาและอุปสรรคต่อการอุดหนุนโรงเรียนเอกชน จากคำถามปลายเปิดพบว่ามีกฎหมายดังต่อไปนี้

- 1) รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 มาตรา 43 ที่ให้เรียนฟรี เฉพาะโรงเรียนรัฐ ไม่ให้โรงเรียนเอกชน
- 2) ระเบียบกระทรวงศึกษาว่าด้วยการอุดหนุนค่าใช้จ่ายรายหัว 11 ตุลาคม 2545
- 3) กฎหมายการศึกษาเอกชนที่ยังไม่ได้แก้ไข
 - พระราชบัญญัติการศึกษาเอกชน พ.ศ. 2525
 - พระราชบัญญัติการอาชีวศึกษาเอกชน พ.ศ. ที่ควรสร้างความเท่าเทียมกับสถานศึกษาของภาครัฐ เช่น สถานศึกษาของรัฐจัดแค่ระดับ ปวช. ก็ใช้คำว่า “วิทยาลัย” แต่ของเอกชน จบการศึกษาถึงระดับ ปวส. หลายสาขา ยังคงใช้คำว่า “โรงเรียน” การเสริมกำลังใจด้านการขอ

พระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ ที่ได้ระดับชั้นที่แตกต่างกันมาก ทั้งที่เอกชนเป็นลงทุนทำงานการศึกษาให้รัฐ

- 4) ข้อกำหนดให้หลักสูตรของภาคเอกชนต้องอิงของรัฐ เป็นเหตุให้ขาดอิสระขาดความคล่องตัวในทางพัฒนาหลักสูตร และยังมีกรอบกำหนดการปฏิบัติของรัฐที่เป็นเหตุให้ภาคเอกชนขาดความคล่องตัวอยู่มาก ควรกำหนดด้านมาตรฐานเป็นกรอบ จะสอดคล้องกับสภาพสังคมมากกว่า
- 5) ระเบียบกระทรวงการคลัง
- 6) พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หมวด 5 ส่วนที่ 3 มาตรา 46 ข้อความ "รัฐต้อง ... การลดหย่อนหรือการยกเว้นภาษี ..." ข้อนี้ยังไม่เห็นเป็นรูปธรรม เพราะทางเทศบาลยังเก็บภาษีโรงเรียนอยู่และมากขึ้น
- 7) กฎหมายว่าด้วยเงินเดือนครูโรงเรียนเอกชน
- 8) สวัสดิการค่ารักษาพยาบาล ปีละไม่เกิน 20,000 บาท
- 9) ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ ที่ไม่ให้เงินอุดหนุนชั้นอนุบาลปีที่ 1 อายุ 3 ปี

2.3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับกฎหมายด้านสวัสดิการ

ตารางที่ 5.10 จำนวนผู้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของการเบิกจ่ายเงินสวัสดิการค่ารักษาพยาบาลจากกองทุนสงเคราะห์ได้ไม่เกินปีละ 20,000 บาท

สถานภาพของผู้ให้ความเห็น	ความคิดเห็น	
	เหมาะสม	ไม่เหมาะสม
ผู้รับใบอนุญาต	2	72
ผู้รับใบอนุญาต + ผู้จัดการ + ครูใหญ่	-	142
ผู้รับใบอนุญาต + ผู้จัดการ	-	29
ผู้รับใบอนุญาต + ครูใหญ่	-	5
ผู้จัดการ	-	12
ผู้จัดการ + ครูใหญ่	-	11
ครูใหญ่	-	30
ครู	-	28
อื่น ๆ	-	9
รวม	2	338
ร้อยละ	0.6	99.4

จากตารางข้างต้นแสดงว่าเพราะผู้บริหารและครูในโรงเรียนเอกชนส่วนใหญ่ร้อยละ 99.4 เห็นว่าการเบิกจ่ายเงินสวัสดิการค่ารักษาพยาบาลจากกองทุนสงเคราะห์ได้ไม่เกินปีละ 20,000 บาท ไม่เหมาะสม อย่างไรก็ตามมีผู้ที่เห็นว่าเหมาะสมหากเป็นการเบิกค่ารักษาพยาบาลเล็กน้อย แต่หากเป็นความเจ็บป่วยที่ต้องรักษาต่อเนื่องนานจะไม่เพียงพอ

สำหรับผู้ที่ตอบว่าการเบิกจ่ายเงินสวัสดิการค่ารักษาพยาบาลจากกองทุนสงเคราะห์ได้ไม่เกินปีละ 20,000 บาท ไม่เหมาะสม ให้ข้อคิดเห็นเพิ่มเติมว่า

- 1) เงินเดือนครูโรงเรียนเอกชนน้อยกว่าครูสังกัดรัฐบาล แต่ต้องรับภาระครอบครัวและคนในครอบครัวไม่สามารถขอยบัตร์ 30 บาทให้ครอบครัว
- 2) ความจำเป็นในด้านค่ารักษาพยาบาลไม่สามารถระบุได้ว่าเป็นโรคอะไร ค่ารักษาเท่าไร ใช้เวลานานเท่าไร ถ้าเกินจำนวนที่กำหนด แต่จะต้องรักษาต่อ ก็เกิดความเดือดร้อน ไม่มีเงินค่ารักษาพยาบาล

- 3) ผู้ที่ไม่เคยเบิกสวัสดิการค่ารักษาพยาบาล น่าจะให้สิทธิในการตรวจสุขภาพ ประจำปี หรือใช้สิทธิเบิกในการตรวจสุขภาพประจำปีจากยอด 20,000 บาทได้ หรือบางคนอาจใช้สิทธิเบิกค่ารักษาพยาบาลในปีนั้นไม่ถึง 20,000 บาท ให้สะสมยอดที่เหลือในปีต่อไปได้
- 4) ควรได้รับเหมือนหน่วยงานราชการ โรงเรียนรัฐบาล
- 5) ไม่เพียงพอ ควรเพิ่มจำนวนเงินค่ารักษาพยาบาลเป็น 50,000 บาท/ปี
- 6) ควรเบิกให้บุคลากรได้
- 7) ควรแก้ไขกฎระเบียบค่ารักษาพยาบาลให้ครอบคลุมทั่วสิทธิ
- 8) ควรเพิ่มเป็นครอบครัวละหนึ่งแสนบาทต่อปี
- 9) เบิกจ่ายตามความเป็นจริง
- 10) รักษาได้ทุกโรงพยาบาล ไม่จำกัดประเภทของสถานพยาบาล

ตารางที่ 5.11 จำนวนผู้แสดงความคิดเห็นว่าการเบิกจ่ายเงินสวัสดิการค่ารักษาพยาบาล
มีความล่าช้า

สถานภาพของผู้ให้ความเห็น	ความคิดเห็น		
	ล่าช้า	ไม่ล่าช้า	ไม่ตอบ
ผู้รับใบอนุญาต	-	-	74
ผู้รับใบอนุญาต + ผู้จัดการ + ครูใหญ่	4	1	137
ผู้รับใบอนุญาต + ผู้จัดการ	6	-	23
ผู้รับใบอนุญาต + ครูใหญ่	5	-	-
ผู้จัดการ	10	2	-
ผู้จัดการ + ครูใหญ่	7	1	3
ครูใหญ่	23	3	4
ครู	21	-	7
อื่น ๆ	8	-	1
รวม	84	7	249
ร้อยละ	24.7	2.1	73.2

จากตารางข้างต้นแสดงว่าผู้บริหารและครูโรงเรียนเอกชนร้อยละ 24.7 เห็นว่าการเบิกจ่ายเงินสวัสดิการค่ารักษาพยาบาลล่าช้า

สำหรับผู้ตอบคำถามปลายเปิดให้ความเห็นเกี่ยวกับสาเหตุและข้อเสนอแนะสำหรับการเบิกจ่ายเงินสวัสดิการค่ารักษาพยาบาล ดังตารางต่อไป

ตารางที่ 4.12 ความคิดเห็นเกี่ยวกับสาเหตุของการเบิกจ่ายเงินสวัสดิการค่า
รักษาพยาบาลล่าช้าและข้อเสนอแนะ

สาเหตุ	ข้อเสนอแก้ไข
1. ระเบียบและขั้นตอนการเบิกจ่ายมีมากไป	<ol style="list-style-type: none"> 1. โดยให้สถานพยาบาลเบิกโดยตรงกับต้นสังกัดมีบัตรรักษาพยาบาลของครู เฉพาะในกรณีฉุกเฉิน 2. ควรเอาเทคโนโลยีเข้ามาช่วยงานเอกสารที่ใช้เบิกจ่ายเงินสวัสดิการ 3. ลดขั้นตอนที่ไม่จำเป็นออกไปบ้าง อย่าคิดว่าเอกชนจะโกง 4. ควรใช้ระเบียบเดียวกับโรงเรียนรัฐบาลให้เป็นสากล
2. เจ้าหน้าที่ไม่รับผิดชอบ เอาใจใส่ให้ความสำคัญ อ้างว่าเป็นงานฝาก	ลงโทษเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานบกพร่อง
3. เจ้าหน้าที่มีจำนวนน้อย	ให้เพิ่มตำแหน่ง
4. ระเบียบการโอนเงินจากกระทรวงการคลังไปจังหวัด	<ol style="list-style-type: none"> 1. ควรกำหนดระยะเวลาเบิกเงินให้แน่นอน 2. ควรมีเงินสำรองให้จังหวัด เขตพื้นที่ไว้ให้ล่วงหน้า 3. เขตพื้นที่ที่ควรจัดเจ้าหน้าที่คอยติดตามตรวจสอบและเร่งรัดการทำงาน
5. ขาดการประสานงาน	หัวหน้างานต้องติดตามตรวจสอบ
6. การส่งผ่านเอกสารผ่านทางราชการหลายหน่วยงาน	ควรตั้งสำนักงานที่รับผิดชอบเรื่องเบิกจ่ายสวัสดิการโดยตรง
7. การเบิกจ่ายเงินไม่ตรงงวด	ปรับปรุงการทำงานของเจ้าหน้าที่
8. ระบบการบริหารงานของราชการที่ไม่เปิดเสรี ทำการเสนอซ้ำซ้อนหลายขั้นตอน บุคลากรไม่มีความรู้ในการทำงาน ทำให้ปฏิบัติผิดขั้นตอน เอกสารไม่สมบูรณ์ ถูกตีกลับ เจ้าหน้าที่ไม่สามารถให้คำแนะนำแก่ผู้ไปใช้บริการได้	แก้ไขที่กระบวนการและบุคลากร

ตารางที่ 5.12 (ต่อ)

สาเหตุ	ข้อเสนอแก้ไข
9. เอกสารหลักฐานมากเกินไป	เจ้าหน้าที่ควรเก็บรวบรวมปัญหา มาศึกษาและแก้ไขทันที
10. ขั้นตอนการตรวจสอบเอกสารมากเกินไป	
11. แบบฟอร์มยุ่งยากและแก้ไขบ่อย	
12. ระบบการทำงานไม่มี	
13. บุคลากรไม่มีเงินจ่าย	ควรตั้งเงินทุนสำรองประมาณจากข้อมูลสถิติที่เคยเบิกมาก่อน

ตารางที่ 5.13 จำนวนผู้แสดงความคิดเห็นว่ากฎหมาย กฎ ระเบียบ และประกาศที่ใช้ในปัจจุบันเป็นปัญหาและอุปสรรคต่อการจัดการด้านสวัสดิการโรงเรียนเอกชน

สถานภาพของผู้ให้ความเห็น	ความคิดเห็น		
	เป็นปัญหา	ไม่เป็นปัญหา	ไม่ตอบ
ผู้รับใบอนุญาต	-	-	74
ผู้รับใบอนุญาต + ผู้จัดการ + ครูใหญ่	4	1	137
ผู้รับใบอนุญาต + ผู้จัดการ	4	1	24
ผู้รับใบอนุญาต + ครูใหญ่	4	-	1
ผู้จัดการ	5	-	7
ผู้จัดการ + ครูใหญ่	4	1	6
ครูใหญ่	10	4	16
ครู	4	2	22
อื่น ๆ	6	1	2
รวม	41	10	289
ร้อยละ	12.1	2.9	85.0

จากตารางข้างต้นแสดงว่าผู้บริหารและครูโรงเรียนเอกชนร้อยละ 12.1 เห็นว่ากฎหมาย กฎ ระเบียบและประกาศที่ใช้ในปัจจุบันเป็นปัญหาและอุปสรรคต่อการจัดการด้านสวัสดิการสำหรับโรงเรียนเอกชน

จากแบบสอบถามปลายเปิดผู้ตอบแบบสอบถามให้ความเห็นว่ากฎหมายที่เป็นปัญหาและอุปสรรคต่อการจัดการด้านสวัสดิการสำหรับโรงเรียนเอกชน คือ

- 1) นโยบาย 30 บาทรักษาทุกโรค
- 2) ระเบียบว่าด้วยการอุดหนุนครูโรงเรียนเอกชน และค่ารักษาพยาบาลที่ยังไม่ได้แก้ไขให้สอดคล้องกับสถานภาพการณ์
- 3) กฎหมายประกันสุขภาพ
- 4) กฎหมายประกันสังคม
- 5) ระเบียบการเบิกจ่ายเงินกองทุนสงเคราะห์ค่ารักษาพยาบาลและสวัสดิการอื่น ๆ

- 6) กฎหมายความคุ้มครองด้านสวัสดิการและการดำเนินการใช้งบประมาณของโรงเรียนเอกชน
- 7) สวัสดิการเรื่องเงินสมทบ 12 %
- 8) พรบ. เกี่ยวกับการนำเงินอุดหนุนไปลงทุน
- 9) ระเบียบการจัดสวัสดิการให้ครูเอกชน
- 10) กฎหมายกองทุนสงเคราะห์ครู
- 11) กฎหมาย สปส.
- 12) กฎหมายกองทุนทดแทน
- 13) ระเบียบว่าด้วยการว่าจ้างครูชาวต่างชาติ
- 14) กฎหมายด้านสวัสดิการว่าด้วยครูใหญ่ ครูโรงเรียนเอกชนและครอบครัว
- 15) กฎหมายว่าด้วยการจ่ายเงินเดือนโรงเรียนเอกชน
- 16) ระเบียบการจ่ายเงินอุดหนุนนักเรียนอายุ 3 ขวบ
- 17) ระเบียบการบรรจุครูต่างชาติที่ไม่มีปริญญาตรี
- 18) กฎระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการสงเคราะห์ครูใหญ่และครูโรงเรียนเอกชน ในกรณีเจ็บป่วยและคลอดบุตร พ.ศ.2541
- 19) ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการสงเคราะห์อื่นเพื่อสวัสดิการครูโรงเรียนเอกชน พ.ศ.2544
- 20) พ.ร.บ.โรงเรียนเอกชน พ.ศ.2525 หมวด 5 มาตรา 65(3)
- 21) กฎระเบียบที่โรงเรียนเอกชนหักเงินสมทบ 3 %

2.4 กฎหมายและระเบียบข้อบังคับด้านการเงินและภาษี

ตารางที่ 5.14 จำนวนผู้แสดงความคิดเห็นว่ารัฐบาลควรยกเว้นหรือลดหย่อนภาษี

สถานภาพของผู้ให้ความเห็น	ความคิดเห็น		
	ควรยกเว้น	ไม่ควรยกเว้น	ไม่ตอบ
ผู้รับใบอนุญาต	8	-	66
ผู้รับใบอนุญาต + ผู้จัดการ + ครูใหญ่	21	-	121
ผู้รับใบอนุญาต + ผู้จัดการ	6	-	23
ผู้รับใบอนุญาต + ครูใหญ่	4	-	1
ผู้จัดการ	12	-	-
ผู้จัดการ + ครูใหญ่	10	-	1
ครูใหญ่	5	-	25
ครู	12	-	16
อื่น ๆ	9	-	-
รวม	87	-	253
ร้อยละ	25.6	-	74.4

จากตารางข้างต้นแสดงว่าผู้บริหารและครูโรงเรียนเอกชนร้อยละ 25.6 ที่ตอบแบบสอบถามเห็นว่รัฐบาลควรยกเว้นหรือลดหย่อนภาษี ผู้ที่ตอบแบบสอบถามปลายเปิดเสนอว่าภาษีที่รัฐบาลควรยกเว้นหรือลดหย่อน คือ

- 1) ภาษีทุกประเภทที่เกี่ยวกับการศึกษา (f= 4)
- 2) ลดหย่อนค่าสาธารณูปโภค มีอัตราต่างไปจากกิจการทั่วไป (f =2)
- 3) ภาษีสื่ออุปกรณ์การเรียนการสอน สื่อการศึกษาที่สั่งมาจากต่างประเทศ
- 4) ภาษีโรงเรือนและที่ดิน ภาษีบำรุงท้องที่
- 5) ภาษีป้าย
- 6) ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาเจ้าหน้าที่ในสถานศึกษา
- 7) ภาษีเกี่ยวกับการโอนและรับโอนกรรมสิทธิ์ที่ดิน
- 8) ภาษีรถโรงเรียน
- 9) ค่าเช่าที่ดินที่ตั้งโรงเรียน

ตารางที่ 5.15 จำนวนผู้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของการทำระบบการเงินและการบัญชีระบบใหม่

สถานภาพของผู้ให้ความเห็น	ความคิดเห็น		
	เหมาะสม	ไม่เหมาะสม	ไม่ตอบ
ผู้รับใบอนุญาต	4	4	66
ผู้รับใบอนุญาต + ผู้จัดการ + ครูใหญ่	12	8	122
ผู้รับใบอนุญาต + ผู้จัดการ	4	2	23
ผู้รับใบอนุญาต + ครูใหญ่	4	-	1
ผู้จัดการ	7	5	-
ผู้จัดการ + ครูใหญ่	8	3	-
ครูใหญ่	20	9	1
ครู	7	1	20
อื่น ๆ	2	4	3
รวม	68	36	236
ร้อยละ	20.0	10.6	69.4

จากตารางข้างต้น พบว่า ผู้บริหารและครูโรงเรียนเอกชนที่ตอบแบบสอบถาม ร้อยละ 20.0 เห็นว่าการทำระบบการเงินและการบัญชีระบบใหม่เหมาะสม มีผู้ไม่เห็นด้วย ร้อยละ 10.6 ทั้งนี้ ผู้ที่เห็นด้วยให้เหตุผลว่าจะช่วยให้โรงเรียนมีระบบที่เป็นมาตรฐานสากล มีข้อมูลสมบูรณ์ ถูกต้อง และตรวจสอบได้ ทำให้การบริหารการเงินโปร่งใส ส่วนผู้ที่ไม่เห็นด้วยกับการทำระบบการเงินและการบัญชีระบบใหม่มีเหตุผล คือ

- 1) บุคลากรไม่ชำนาญ ยังไม่มีความรู้ในการบัญชีระบบใหม่ และไม่ได้รับการอบรมมาก่อน
- 2) ระบบเดิมดีกว่า ไม่ยุ่งยาก
- 3) ระบบใดก็ใช้ได้หากแสดงให้เห็นที่มาที่ไปของเงินและมีระบบ Check และ Balance อยู่ในตัว
- 4) ควรให้ผู้บริหารโรงเรียนมีอิสระและสิทธิที่จะเลือกวิธีการจ่ายเงินเดือนครูเอง

ตารางที่ 5.16 จำนวนผู้แสดงความคิดเห็นว่ารัฐบาลควรยกเว้นหรือลดหย่อนพิกัดอัตราศุลกากร

สถานภาพของผู้ให้ความเห็น	ความคิดเห็น		
	ควรปรับ	ไม่ควรปรับ	ไม่ตอบ
ผู้รับใบอนุญาต	6	-	68
ผู้รับใบอนุญาต + ผู้จัดการ + ครูใหญ่	16	-	126
ผู้รับใบอนุญาต + ผู้จัดการ	5	-	24
ผู้รับใบอนุญาต + ครูใหญ่	5	-	-
ผู้จัดการ	8	-	4
ผู้จัดการ + ครูใหญ่	8	-	3
ครูใหญ่	9	-	21
ครู	6	-	22
อื่น ๆ	5	-	4
รวม	68	-	272
ร้อยละ	20.0	-	80.0

จากตารางข้างต้นพบว่าผู้บริหารและครูโรงเรียนเอกชนร้อยละ 20 เห็นว่ารัฐบาลควรยกเว้นหรือลดหย่อนพิกัดอัตราศุลกากร ผู้ที่ตอบแบบสอบถามปลายเปิดเห็นควรยกเว้นหรือลดหย่อนพิกัดอัตราศุลกากรในเรื่องต่อไปนี้

- 1) ภาษีการนำเข้าอุปกรณ์การเรียนการสอน สื่อ คอมพิวเตอร์
- 2) รถรับส่งนักเรียนที่นำเข้า
- 3) วัสดุก่อสร้างอุปกรณ์อาคารเรียน

ตารางที่ 5.17 จำนวนผู้แสดงความคิดเห็นว่ากฎหมาย กฎ ระเบียบ และประกาศที่ใช้ในปัจจุบันด้านภาษีเป็นปัญหาและอุปสรรคต่อโรงเรียนเอกชน

สถานภาพของผู้ให้ความเห็น	ความคิดเห็น		
	เป็นปัญหา	ไม่เป็นปัญหา	ไม่ตอบ
ผู้รับใบอนุญาต	6	2	66
ผู้รับใบอนุญาต + ผู้จัดการ + ครูใหญ่	7	3	132
ผู้รับใบอนุญาต + ผู้จัดการ	3	3	23
ผู้รับใบอนุญาต + ครูใหญ่	3	2	-
ผู้จัดการ	5	7	-
ผู้จัดการ + ครูใหญ่	5	6	-
ครูใหญ่	3	27	-
ครู	2	13	13
อื่น ๆ	5	4	-
รวม	39	67	234
ร้อยละ	11.5	19.7	68.8

จากตารางข้างต้นแสดงว่าผู้บริหารและครูโรงเรียนเอกชนร้อยละ 11.5 เห็นว่ากฎหมาย กฎ ระเบียบ และประกาศที่ใช้ในปัจจุบันไม่เป็นปัญหา/อุปสรรคด้านภาษี มีผู้ที่จะเห็นว่าเป็นปัญหาและอุปสรรคต่อโรงเรียนเอกชน ร้อยละ 19.7 โดยระบุว่าได้แก่

- 1) การให้อำนาจองค์กรปกครองท้องถิ่นจัดเก็บภาษีท้องถิ่นทำให้อัตราภาษีโรงเรียนของโรงเรียนเอกชนถูกจัดเก็บในอัตราที่สูง
- 2) ภาษีโรงเรียน-ที่ดินที่เทศบาลคิดอัตราเดียวกับธุรกิจห้างร้าน บริษัท
- 3) ภาษีมูลค่าเพิ่ม 7 %
- 4) กฎหมายภาษีอากร
- 5) ภาษีบ้าน
- 6) ภาษีศุลกากร

นอกจากนี้ผู้ที่ไม่ตอบคำถามให้ข้อคิดเห็นเพิ่มเติมว่า อานภาษากฎหมายบางมาตราแล้วตีความไม่ถูก ไม่ทราบเจตนา และมีบางคนเห็นว่ากฎหมายที่ออกมาขัดขวางความเจริญก้าวหน้าของการศึกษาเอกชนมากกว่าส่งเสริม

2.5 กฎหมายและระเบียบข้อบังคับด้านการกำกับ ดูแล และมาตรฐานการศึกษา

ตารางที่ 5.18 จำนวนผู้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของการกำกับดูแลด้านการบริหารจัดการที่ใช้ตามกฎหมายในปัจจุบัน

สถานภาพของผู้ให้ความเห็น	ความคิดเห็น		
	เหมาะสม	ไม่เหมาะสม	ไม่ตอบ
ผู้รับใบอนุญาต	39	27	8
ผู้รับใบอนุญาต + ผู้จัดการ + ครูใหญ่	101	41	-
ผู้รับใบอนุญาต + ผู้จัดการ	10	18	1
ผู้รับใบอนุญาต + ครูใหญ่	1	4	-
ผู้จัดการ	5	5	2
ผู้จัดการ + ครูใหญ่	5	1	5
ครูใหญ่	17	5	8
ครู	15	3	10
อื่น ๆ	2	2	5
รวม	195	106	39
ร้อยละ	57.3	31.2	11.5

จากตารางข้างต้นแสดงว่าผู้บริหารและครูโรงเรียนเอกชนส่วนใหญ่ร้อยละ 57.3 เห็นว่าการกำกับดูแลด้านการบริหารจัดการในปัจจุบันมีความเหมาะสม ส่วนผู้ที่เห็นว่าไม่เหมาะสมมีร้อยละ 31.2 ผู้ที่ตอบแบบสอบถามเปิดเผยเห็นว่า

- 1) หน่วยงานของรัฐไม่ค่อยดูแล ส่งเสริมคุณภาพทางการศึกษาของสถานศึกษา เอกชน เลือกที่รักมักที่ชัง (f=8)
- 2) ผู้บริหารโรงเรียนเอกชนมีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล ต้องการส่งเสริมและพัฒนาบุคลากรทุกคนให้มีพัฒนาการในทุกด้าน แต่ขาดงบประมาณ เทคโนโลยี และบุคลากรที่มีความสามารถเฉพาะด้าน ต้องขอความอนุเคราะห์จากหน่วยงาน/องค์กรภาคเอกชนที่มีการจัดอบรมพัฒนาด้าน วิชาการ หลักสูตร การประกันคุณภาพภายใน ฯลฯ เพื่อขอส่งบุคลากรของโรงเรียนเข้ารับการพัฒนาตนเอง

- 3) เด็กจำนวนหนึ่งไม่สามารถเรียนในชั้นเรียนตามปกติ ต้องเรียนกับมูลนิธิ แต่ไม่มีที่สอบเทียบความรู้กับ กศน. ได้เพราะอายุไม่ถึง 17 ปี
- 4) มูลนิธิได้ไปติดต่อกับโรงเรียนเอกชนหลายแห่งเพื่อขอให้รับลงทะเบียนเด็กที่มีปัญหาและต้องได้รับการดูแลความประพฤติเป็นพิเศษเข้าเรียน โดยมูลนิธิรับเป็นผู้จัดสอนและตีความรู้ให้ ขอเพียงให้เด็กมีสิทธิ์สอบเหมือนเด็กทั่วไปเท่านั้น แต่ทุกโรงเรียนปฏิเสธเพราะกลัวผิดกฎหมาย
- 5) เปลี่ยนแปลง รมต. บ่อยทำให้การปฏิรูปการศึกษาหยุดชะงัก

ตารางที่ 5.20 จำนวนผู้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของการกำกับดูแลด้าน
วิชาการที่ใช้ตามกฎหมายปัจจุบัน

สถานภาพของผู้ให้ความเห็น	ความคิดเห็น		
	เหมาะสม	ไม่เหมาะสม	ไม่ตอบ
ผู้รับใบอนุญาต	51	5	18
ผู้รับใบอนุญาต + ผู้จัดการ + ครูใหญ่	138	3	1
ผู้รับใบอนุญาต + ผู้จัดการ	28	-	1
ผู้รับใบอนุญาต + ครูใหญ่	1	4	-
ผู้จัดการ	4	5	3
ผู้จัดการ + ครูใหญ่	5	2	4
ครูใหญ่	21	4	5
ครู	14	6	8
อื่น ๆ	1	4	4
รวม	263	33	44
ร้อยละ	77.4	9.7	12.9

จากตารางข้างต้นแสดงว่าผู้บริหารและครูโรงเรียนเอกชนส่วนใหญ่ร้อยละ 77.4 เห็นว่ากำกับดูแลด้านวิชาการตามกฎหมายและระเบียบข้อบังคับที่ใช้อยู่ในปัจจุบันมีความเหมาะสม มีผู้ที่ไม่เห็นว่าเป็นไม่เหมาะสมร้อยละ 9.7 โดยผู้ที่ตอบแบบสอบถามเห็นว่า

- 1) ครูโรงเรียนเอกชนไม่ได้รับการเหลียวแลจากรัฐด้าน การสนับสนุนและส่งเสริมด้านต่างๆ ในการพัฒนาหลักสูตร วิชาการ การนิเทศให้ความรู้ยังมีน้อย (f = 7)
- 2) ควรมีการปรับปรุงหลักสูตรที่ได้รับการอนุมัติเพื่อจัดตั้งโรงเรียน เพื่อให้เหมาะสมกับสภาพปัจจุบันอย่างน้อยทุกระยะ 5 ปี
- 3) ตกสำรวจ ไม่ได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการสอบวัดความรู้ระดับชาติ

ตารางที่ 5.21 จำนวนผู้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของการกำกับดูแลด้านการประเมินคุณภาพภายในที่ใช้ตามกฎหมายในปัจจุบัน

สถานภาพของผู้ให้ความเห็น	ความคิดเห็น		
	เหมาะสม	ไม่เหมาะสม	ไม่ตอบ
ผู้รับใบอนุญาต	31	26	17
ผู้รับใบอนุญาต + ผู้จัดการ + ครูใหญ่	106	36	-
ผู้รับใบอนุญาต + ผู้จัดการ	22	6	1
ผู้รับใบอนุญาต + ครูใหญ่	3	1	1
ผู้จัดการ	5	5	2
ผู้จัดการ + ครูใหญ่	6	2	3
ครูใหญ่	21	4	5
ครู	17	3	8
อื่น ๆ	3	2	4
รวม	214	85	41
ร้อยละ	62.9	25.0	12.1

จากตารางข้างต้นแสดงว่าผู้บริหารและครูโรงเรียนเอกชนส่วนใหญ่ร้อยละ 62.9 เห็นว่าการกำกับดูแลด้านการประเมินคุณภาพภายในตามกฎหมายและระเบียบข้อบังคับที่ใช้ในปัจจุบันมีความเหมาะสม มีผู้ที่ไม่เห็นว่าเป็นเหมาะสมร้อยละ 25.0 ผู้ที่ตอบแบบสอบถามปลายเปิดให้ความเห็นเพิ่มเติมว่า

- 1) การจัดทำเอกสารประกันคุณภาพใช้เวลามาก ทำให้ครูไม่มีเวลาไปทุ่มเทให้การสอน ส่งผลต่อคุณภาพนักเรียน
- 2) การสนับสนุนด้านฝึกอบรมวิชาการ ประกันคุณภาพไม่เท่าเทียมกับสถานศึกษาของรัฐ

ตารางที่ 5.22 จำนวนผู้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของการกำกับดูแลด้านการประเมินคุณภาพภายนอกที่ใช้ตามกฎหมายในปัจจุบัน (ตามที่ สมศ. กำหนด)

สถานภาพของผู้ให้ความเห็น	ความคิดเห็น		
	เหมาะสม	ไม่เหมาะสม	ไม่ตอบ
ผู้รับใบอนุญาต	16	6	52
ผู้รับใบอนุญาต + ผู้จัดการ + ครูใหญ่	3	2	137
ผู้รับใบอนุญาต + ผู้จัดการ	3	2	24
ผู้รับใบอนุญาต + ครูใหญ่	4	-	1
ผู้จัดการ	5	4	3
ผู้จัดการ + ครูใหญ่	7	1	3
ครูใหญ่	18	4	8
ครู	17	4	7
อื่น ๆ	3	2	4
รวม	76	25	239
ร้อยละ	22.4	7.3	70.3

จากตารางข้างต้นแสดงว่าผู้บริหารและครูโรงเรียนเอกชนร้อยละ 22.4 เห็นว่าการกำกับดูแลด้านการประเมินคุณภาพภายนอกที่ใช้ตามกฎหมายในปัจจุบัน (ตามที่ สมศ. กำหนด) มีความเหมาะสม และมีผู้ให้ความเห็นเพิ่มเติมดังนี้

- 1) การประกันคุณภาพภายนอกกรรมการมาตรวจหลักฐานเอกสาร สัมภาษณ์ ครู ผู้บริหาร นักเรียน ผู้ปกครอง ทำให้เสียเวลาและผลที่ได้ไม่คุ้มค่ากับเวลาที่เสียไป (f = 5)
- 2) ทุกวันนี้ครูต้องทุ่มเทกับการจัดทำเอกสารประกันคุณภาพจาก สมศ. จนทำให้ด้อยคุณภาพการศึกษา (f = 2)
- 3) ยกเลิกการประกันภายนอกและใช้ N.T แทน ครูจะได้มีเวลาวางแผนการสอน จะเกิดประโยชน์ที่เด็กโดยตรง (f = 2)

ตารางที่ 5.23 จำนวนผู้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคต่อโรงเรียนเอกชน
ในด้านการกำกับ ดูแล และมาตรฐานการศึกษาที่มาจากกฎหมาย กฎ
ระเบียบ และประกาศที่ใช้ในปัจจุบัน

สถานภาพของผู้ให้ความเห็น	ความคิดเห็น		
	เป็นปัญหา	ไม่เป็นปัญหา	ไม่ตอบ
ผู้รับใบอนุญาต	20	6	48
ผู้รับใบอนุญาต + ผู้จัดการ + ครูใหญ่	5	3	134
ผู้รับใบอนุญาต + ผู้จัดการ	7	2	20
ผู้รับใบอนุญาต + ครูใหญ่	4	-	1
ผู้จัดการ	6	4	2
ผู้จัดการ + ครูใหญ่	7	2	2
ครูใหญ่	20	4	6
ครู	18	5	5
อื่น ๆ	4	3	2
รวม	91	29	220
ร้อยละ	26.8	8.5	64.7

จากตารางข้างต้นแสดงว่าผู้บริหารและครูโรงเรียนเอกชนร้อยละ 26.8 เห็นว่า
กฎหมาย กฎ ระเบียบ และประกาศที่ใช้ในปัจจุบันเป็นปัญหาและอุปสรรคต่อโรงเรียน
เอกชนในด้านการกำกับ ดูแล และมาตรฐานการศึกษา

2.6 กฎหมายและระเบียบข้อบังคับด้านอื่น ๆ

ตารางที่ 5.24 จำนวนผู้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับประโยชน์จากการปฏิรูปการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชน

สถานภาพของผู้ให้ความเห็น	ความคิดเห็น		
	เป็นประโยชน์	ไม่เป็นประโยชน์	ไม่ตอบ
ผู้รับใบอนุญาต	32	33	9
ผู้รับใบอนุญาต+ผู้จัดการ+ครูใหญ่	72	67	3
ผู้รับใบอนุญาต+ผู้จัดการ	7	20	2
ผู้รับใบอนุญาต+ครูใหญ่	4	1	-
ผู้จัดการ	5	5	2
ผู้จัดการ+ครูใหญ่	9	1	1
ครูใหญ่	14	8	8
ครู	8	2	18
อื่น ๆ	5	1	3
รวม	156	138	46
ร้อยละ	45.9	40.6	13.5

จากตารางข้างต้นแสดงว่าผู้บริหารและครูโรงเรียนเอกชนที่เห็นว่าการปฏิรูปการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชน เป็นประโยชน์และไม่เป็นประโยชน์ต่อการจัดการศึกษาเอกชนมีจำนวนใกล้เคียงกัน คิดเป็นร้อยละ 45.9 และ 40.6 ตามลำดับ

2.7 สรุปความคิดเห็นของผู้บริหารและครูโรงเรียนเอกชนเกี่ยวกับสภาพปัญหา/อุปสรรคที่เกิดจากกฎหมาย

ตารางที่ 5.25 สรุปความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัญหา/อุปสรรคที่เกิดจากกฎหมาย

สภาพปัญหา/อุปสรรค	ความเห็นเชิงลบ		ความเห็นเชิงบวก		ไม่ตอบ	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. ด้านการบริหารจัดการ						
1.1 การกำหนดให้โรงเรียนเอกชนเป็นนิติบุคคล	118	34.7	195	57.4	27	7.9
1.2 การกำหนดให้โรงเรียนเอกชนขึ้นอยู่กับเขตพื้นที่การศึกษา	101	29.7	232	68.2	7	2.1
1.3 องค์กรประกอบของคณะกรรมการบริหารสถานศึกษาในโรงเรียนเอกชน	20	5.9	284	83.5	36	10.6
1.4 กฎหมาย กฎ ระเบียบและประกาศด้านการบริหารจัดการโรงเรียนเอกชนที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน	122	35.9	218	64.1	-	-
2. ด้านการอุดหนุน						
2.1 นโยบายการอุดหนุนโรงเรียนเอกชนในด้านต่าง ๆ	-	-	332	97.6	8	2.4
2.2 การให้การอุดหนุนค่าใช้จ่ายรายหัวแก่นักเรียนโรงเรียนเอกชนไม่เท่าเทียมกับนักเรียนในสถานศึกษาของรัฐ	85	25.0	4	1.2	251	73.8
2.3 การเบิกเงินอุดหนุนให้โรงเรียนเอกชนล่าช้า	70	20.6	2	0.6	268	78.8
2.4 กฎหมาย กฎ ระเบียบและประกาศด้านการอุดหนุนโรงเรียนเอกชนที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน	38	11.2	6	1.8	296	87.0
3. ด้านสวัสดิการ						
3.1 การให้เบิกจ่ายเงินสวัสดิการค่ารักษาพยาบาลจากกองทุนสงเคราะห์ไม่เกินปีละ 20,000 บาท	338	99.4	2	0.6	-	-
3.2 การเบิกจ่ายเงินสวัสดิการล่าช้า	84	24.7	7	2.1	249	73.2
3.3 กฎหมาย กฎ ระเบียบและประกาศด้านสวัสดิการที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน	41	12.1	10	2.9	289	85.0

* ความเห็นเชิงลบ : เป็นปัญหา/ไม่เหมาะสม/ มีผลกระทบ/ เกิดความเสียหาย/ ล่าช้า/ ไม่ควรยกเว้น/ ไม่เป็นประโยชน์

ความเห็นเชิงบวก : ไม่เป็นปัญหา/ เหมาะสม/ ไม่มีผลกระทบ/ ไม่เสียหาย/ ไม่ล่าช้า/ ควรรยกเว้น/ เป็นประโยชน์

ตารางที่ 5.25 (ต่อ)

สภาพปัญหา/อุปสรรค	ความเห็นเชิงลบ		ความเห็นเชิงบวก		ไม่ตอบ	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
4. กฎหมายด้านการเงินและภาษี						
4.1 การยกเว้นหรือลดหย่อนภาษีด้านต่าง ๆ	-	-	87	25.6	253	74.4
4.2 การทำระบบการเงินและการบัญชีระบบใหม่	36	10.6	68	20.0	236	69.4
4.3 การยกเว้นหรือลดหย่อนพิกัดอัตราศุลกากร	-	-	68	20.0	272	80.0
4.4 กฎหมาย กฎ ระเบียบ และประกาศด้านภาษีที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน	39	11.5	67	19.7	234	68.8
5. ด้านการกำกับ ดูแล และมาตรฐานการศึกษา						
5.1 การกำกับดูแลด้านการบริหารจัดการตามกฎหมายที่ใช้ปัจจุบัน	106	31.2	195	57.3	39	11.5
5.2 ความเหมาะสมของการกำกับดูแลด้านวิชาการตามกฎหมายที่ใช้ปัจจุบัน	33	9.7	263	77.4	44	12.9
5.3 การประเมินคุณภาพภายในตามกฎหมายที่ใช้ปัจจุบัน	85	25.0	214	62.9	41	12.1
5.4 การประเมินคุณภาพภายนอก (ตามที่ สมศ. กำหนด)	25	7.3	76	22.4	239	70.3
5.5 กฎหมาย กฎ ระเบียบและประกาศด้านการกำกับดูแล และมาตรฐานการศึกษาที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน	91	26.8	29	8.5	220	64.7
6. ด้านอื่นๆ						
6.1 การปฏิรูปการศึกษาเป็นประโยชน์ต่อการจัดการศึกษาเอกชน	138	40.6	156	45.9	46	13.5

* ความเห็นเชิงลบ : เป็นปัญหา/ ไม่เหมาะสม/ มีผลกระทบ/ เกิดความเสียหาย/ ลำช้า/ ไม่ควรยกเว้น/ ไม่เป็นประโยชน์
ความเห็นเชิงบวก : ไม่เป็นปัญหา/ เหมาะสม/ ไม่มีผลกระทบ/ ไม่เสียหาย/ ไม่ล่าช้า/ ควรยกเว้น/ เป็นประโยชน์

จากตารางข้างต้นพบว่าในภาพรวมผู้บริหาร และครูโรงเรียนเอกชนเห็นว่ากฎหมาย และระเบียบข้อบังคับที่ใช้อยู่ในปัจจุบันส่วนใหญ่ไม่เป็นปัญหา เมื่อเทียบกฎหมายด้านต่างๆ ในภาพรวม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่ากฎหมายและระเบียบข้อบังคับด้านการบริหารจัดการเป็นปัญหามากที่สุด (ร้อยละ 35.9) รองลงมา คือ กฎหมาย และระเบียบข้อบังคับด้านการกำกับ ดูแล และมาตรฐานการศึกษา (ร้อยละ 26.8) ด้านสวัสดิการ (ร้อยละ 12.1) ด้านการเงินและภาษี (ร้อยละ 11.5) และด้านการอุดหนุน (ร้อยละ 11.2) นอกจากนี้ยังพบว่าผู้บริหารและครูโรงเรียนเอกชนร้อยละ 45.9 เห็นว่าการปฏิรูปการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนเป็นประโยชน์ต่อการจัดการศึกษาเอกชน แต่มีจำนวนใกล้เคียงกับผู้ที่เห็นว่าไม่เป็นประโยชน์ซึ่งมีร้อยละ 40.6

เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ผู้บริหารและครูโรงเรียนเอกชนเกือบทั้งหมด (ร้อยละ 99.4) เห็นว่ากฎหมายและระเบียบข้อบังคับด้านสวัสดิการที่กำหนดให้เบิกจ่ายเงินสวัสดิการค่ารักษาพยาบาลจากกองทุนสงเคราะห์ไม่เกิน ปีละ 20,000 บาทเป็นปัญหามากที่สุด

เมื่อพิจารณาจำแนกกฎหมายด้านต่าง ๆ พบว่า

1) กฎหมายด้านการบริหารจัดการ ผู้บริหารและครูโรงเรียนเอกชนร้อยละ 34.7 เห็นว่าการกำหนดให้โรงเรียนเอกชนเป็นนิติบุคคลเป็นปัญหา ร้อยละ 29.7 เห็นว่าการกำหนดให้โรงเรียนเอกชนขึ้นอยู่กับเขตพื้นที่การศึกษาเป็นปัญหา และร้อยละ 5.9 เห็นว่าองค์กรประกอบของคณะกรรมการบริหารสถานศึกษาในโรงเรียนเอกชนเป็นปัญหา

2) กฎหมายด้านการอุดหนุน พบว่า ผู้บริหารและครูโรงเรียนเอกชนจำนวนมากถึงร้อยละ 97.6 เห็นด้วยกับนโยบายการอุดหนุนโรงเรียนเอกชนในด้านต่าง ๆ แต่ร้อยละ 25.0 เห็นว่าการให้การอุดหนุนค่าใช้จ่ายรายหัวแก่นักเรียนโรงเรียนเอกชนไม่เท่าเทียมกับนักเรียนในสถานศึกษาของรัฐส่งผลกระทบต่อโรงเรียนเอกชนในสาระสำคัญ และร้อยละ 20.6 เห็นว่าการเบิกเงินอุดหนุนให้โรงเรียนเอกชนล่าช้าทำให้เกิดความเสียหาย

3) กฎหมายด้านสวัสดิการ พบว่า ผู้บริหารและครูโรงเรียนเอกชนมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 99.4 เห็นว่ากฎหมายและระเบียบข้อบังคับด้านสวัสดิการที่กำหนดให้เบิกจ่ายเงินสวัสดิการค่ารักษาพยาบาลจากกองทุนสงเคราะห์ไม่เกิน ปีละ 20,000 บาทเป็นปัญหาดังกล่าวมาแล้ว และร้อยละ 24.7 เห็นว่าการเบิกจ่ายเงินสวัสดิการล่าช้า

4) กฎหมายด้านการเงินและภาษี พบว่า ผู้บริหารและครูโรงเรียนเอกชนร้อยละ 25.6 เห็นว่ารัฐควรยกเว้นหรือลดหย่อนภาษีด้านต่าง ๆ ส่วนการทำระบบการเงิน

และการบัญชีระบบใหม่ และการยกเว้นหรือลดหย่อนพิกัดอัตราศุลกากร มีผู้เห็นด้วยร้อยละ 20.0 เท่ากันทั้งสองด้าน

5) กฎหมายด้านการกำกับดูแล และมาตรฐานการศึกษา พบว่า ผู้บริหาร และครูโรงเรียนเอกชนร้อยละ 31.2 เห็นว่าการกำกับดูแลด้านการบริหารจัดการตาม กฎหมายที่ใช้ในปัจจุบันไม่เหมาะสม ร้อยละ 25.0 เห็นว่าการกำกับดูแลด้านการประเมิน คุณภาพภายในตามกฎหมายที่ใช้ในปัจจุบันไม่เหมาะสม ร้อยละ 9.7 เห็นว่าการกำกับดูแล ด้านวิชาการตามกฎหมายที่ใช้ปัจจุบันไม่เหมาะสม และร้อยละ 7.3 เห็นว่าการกำกับดูแล ด้านการประเมินคุณภาพภายนอกตาม สมศ. ไม่เหมาะสม

ตอนที่ 3 ผลการประชุมกลุ่มย่อย (Focus group) และการสัมภาษณ์

ภายหลังสรุปผลการวิจัยจากแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์และเข้าร่วมประชุมกลุ่มย่อยเพื่อรับฟังการแสดงความคิดเห็นของผู้บริหารและบุคลากรของสถานศึกษาเอกชนในการประชุมสัมมนาที่จัดโดยหน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องกับการบริหารการศึกษาเอกชน เช่น กระทรวงศึกษาธิการ สมาคมสมาพันธ์โรงเรียนราษฎร์ คณะกรรมการการศึกษา ศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม วุฒิสภา สมาคมโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนแห่งประเทศไทย ชมรมการศึกษาเอกชนจังหวัดราชบุรี ชมรมผู้บริหารการศึกษาเอกชนจังหวัดปทุมธานี เป็นต้น ในการประชุมสัมมนาดังกล่าว ผู้เข้าร่วมประชุมได้แลกเปลี่ยนข้อคิดเห็น นำเสนอปัญหาอุปสรรคในการดำเนินการกิจการเนื่องมาจากการที่พระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชนยังไม่ได้รับการแก้ไข ปัญหาจากกฎระเบียบที่กระทรวงศึกษาธิการได้ออกมาบังคับใช้ และข้อสรุปที่ผู้บริหารโรงเรียนเอกชนจะนำเสนอต่อกระทรวงศึกษาธิการเพื่อหาทางแก้ไขช่วยเหลือสถานเอกชนให้สามารถบริหารต่อไปได้โดยไม่ต้องปิดกิจการ

เมื่อรวบรวมปัญหาและอุปสรรคของกฎหมายและระเบียบข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับการบริหารการจัดการศึกษาแล้ว อาจสรุปประเด็นปัญหาหลัก ๆ ได้ดังต่อไปนี้

1. ปัญหาที่เกิดจากบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มาตรา 43 กำหนดให้รัฐต้องจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้ 12 ปี โดยประชาชนไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย ซึ่งการกำหนดเช่นนี้กลับกลายเป็นภาระของรัฐที่ไม่มีเงินงบประมาณมากเพียงพอที่จะจัดสรรเป็นค่าใช้จ่ายตามความเป็นจริง จึงทำให้มีผลกระทบแก่โรงเรียนทั้งของรัฐและเอกชน แต่โรงเรียนเอกชนจะประสบปัญหาที่หนักกว่า เนื่องจากรัฐจัดสรรเงินค่าใช้จ่ายรายหัวที่เท่ากันหมดไม่ว่าเด็กนักเรียนจะเรียนโรงเรียนของรัฐหรือเอกชน ในขณะที่โรงเรียนของรัฐครุมีเงินเดือนเนื่องจากเป็นข้าราชการของรัฐ แต่โรงเรียนเอกชน เจ้าของกิจการเป็นผู้ถือใบอนุญาตต้องจ่ายเงินเดือนครูโรงเรียนเอกชนเอง ยกเว้นแต่ในโรงเรียนที่ได้รับการอุดหนุนก็อาจจะเกิดปัญหาในเรื่องนี้น้อยลง ดังนั้นรัฐจึงควรจะต้องพิจารณาปรับหรือแก้ไขปัญหาโดยต้องตั้งเกณฑ์ใหม่ในการคิดค่าใช้จ่ายรายหัวที่เป็นธรรมและสะท้อนความเป็นจริงในการบริหารจัดการโรงเรียน

นอกจากนี้ในการปฏิรูปการศึกษานั้นเป็นผลมาจากรัฐธรรมนูญมาตรา 81 ซึ่งบัญญัติให้รัฐต้องจัดให้มีกฎหมายการศึกษาแห่งชาติ เมื่อมีพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ขึ้น โดยผลักดันให้มีสำนักงานการปฏิรูปการศึกษา (สปศ.) ขึ้น

มาแล้ว สปศ. ก็ดำเนินการปฏิรูปโดยคำนึงถึงสถานศึกษาส่วนใหญ่ซึ่งเป็นของราชการ และ สปศ. มิได้คำนึงถึงหรือให้ความสำคัญแก่การจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชน ทั้งๆ ที่บทบัญญัติในมาตรา 87 แห่งรัฐธรรมนูญ ฉบับปัจจุบัน ได้บัญญัติคุ้มครองการจัดการศึกษาของเอกชนไว้ แต่การปฏิรูปการศึกษาก็ยังให้ความสำคัญแก่การจัดการศึกษาเอกชนในระดับโรงเรียนน้อยเกินไป เช่นดูได้จากกรณีที่ได้ให้โรงเรียนเอกชนมีส่วนร่วมในเขตพื้นที่การศึกษา โดยดูได้จากองค์ประกอบของคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษาจะไม่มีตัวแทนของการศึกษาเอกชนอยู่ในคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา หากจะอ้างว่าในบางเขตพื้นที่การศึกษาอาจจะไม่มีโรงเรียนเอกชนเลยก็ยังไม่อาจอ้างได้ เพราะหากมีการตั้งตัวแทนเอกชนอยู่ในคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษาแล้ว ในทางปฏิบัติไม่มีโรงเรียนในเขตพื้นที่นั้น ก็ให้กรรมการตำแหน่งนั้นว่างไปโดยไม่ต้องมีตัวแทนเลยก็ได้ และหากเริ่มมีโรงเรียนเอกชนในเขตพื้นที่การศึกษาเมื่อใดก็อาจจะตั้งตัวแทนโรงเรียนเอกชนเป็นกรรมการในคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษาได้เลย

2. ปัญหาที่เกิดจากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ในเรื่องการกำหนดคณะกรรมการสถานศึกษาโดยใช้หลักเกณฑ์เดียวกับคณะกรรมการสถานศึกษาในโรงเรียนของรัฐนั้นไม่เหมาะสม เนื่องจากเงินค่าใช้จ่ายที่รัฐจ่ายรายหัวนักเรียน เพื่อกิจการของโรงเรียนของรัฐนั้นมาจากเงินงบประมาณแผ่นดินซึ่งมาจากภาษีอากรของรัฐอันเป็นเงินของประชาชนโดยส่วนรวม แต่เงินที่โรงเรียนเอกชนใช้จ่ายส่วนใหญ่มาจากเงินของเจ้าของโรงเรียนหรือผู้รับใบอนุญาตที่ต้องลงทุนด้านอาคารสถานที่และอุปกรณ์ต่าง ๆ การที่ให้ผู้อื่น เช่น ผู้แทนองค์กรชุมชน ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งไม่มีส่วนได้เสียกับโรงเรียน หรือแม้ผู้แทนครู ผู้แทนปกครอง ซึ่งมีส่วนได้เสียอยู่บ้าง เมื่อรวมกันแล้วมีจำนวนมากกว่าฝ่ายเจ้าของหรือผู้รับใบอนุญาตก็จะทำให้เกิดความยากลำบากในการบริหาร เพราะในบางเรื่องอาจต้องตัดสินใจไปในทางที่ฝ่ายเจ้าของหรือผู้รับใบอนุญาตต้องเสียประโยชน์ จึงทำให้โรงเรียนเอกชนได้รับผลกระทบอย่างมากจากการที่ต้องยินยอมให้บุคคลอื่นที่ไม่มีส่วนได้เสียมาร่วมตัดสินใจในการบริหารจัดการโรงเรียนประกอบด้วยแนวโน้มที่จะออกกฎหมายใหม่ที่จะทำให้โรงเรียนเอกชนทุกโรงเรียนนิติบุคคล และโรงเรียนใดที่ตั้งขึ้นใหม่ภายหลังกฎหมายโรงเรียนเอกชนฉบับใหม่ออกมาบังคับใช้ก็อาจจะต้องโอนทรัพย์สินของผู้รับใบอนุญาตให้เป็นของโรงเรียนเอกชนซึ่งจะเป็นเรื่องที่ขัดกับความรู้สึกของผู้รับใบอนุญาต ที่จะต้องโอนทรัพย์สินให้แก่โรงเรียนแล้วยอมให้ผู้อื่นมาบริหารกิจการและทรัพย์สินเหล่านั้น สำหรับในประเด็นปัญหา

ข้อนี้คณะผู้วิจัยเห็นว่า การให้โรงเรียนเป็นนิติบุคคลนั้นเป็นการดีที่มีการแยกทรัพย์สินของเจ้าของหรือผู้รับใบอนุญาตออกจากโรงเรียนซึ่งเป็นนิติบุคคล เพราะที่ผ่านมา เจ้าของบางคนนำเอาเงินและทรัพย์สินของโรงเรียนไปใช้จ่ายหรือไปลงทุนจนเกิดปัญหาแก่โรงเรียนก็เคยมี แต่ในประเด็นดังกล่าวนี้ทำอย่างไรจึงจะเกิดความพอดีและเป็นธรรมแก่เจ้าของโรงเรียน คณะผู้วิจัยมีความเห็นว่าน่าจะคงหลักการเดิมที่ใช้ในพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2525 คือเจ้าของหรือผู้รับใบอนุญาตไม่ต้องโอนทรัพย์สินให้โรงเรียน แต่จะต้องยินยอมให้โรงเรียน (ซึ่งเป็นนิติบุคคลต่างหากจากตัวเจ้าของหรือผู้รับใบอนุญาต) เช่าทรัพย์สิน เช่น ที่ดิน อาคาร สิ่งปลูกสร้าง โดยทำสัญญาเช่าระยะยาวอย่างน้อย 10 ปีขึ้นไป หรือจดทะเบียนให้โรงเรียนมีสิทธิเหนือพื้นดินเป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่า 10 ปีขึ้นไป เป็นต้น เมื่อเป็นเช่นนี้เจ้าของหรือผู้รับใบอนุญาตก็ไม่ต้องโอนทรัพย์สินให้แก่โรงเรียน ก็คงจะลดปัญหาไปได้ในส่วนของนี้ และในส่วนคณะกรรมการสถานศึกษาควรมีการปรับปรุงโครงสร้างของคณะกรรมการเสียใหม่ให้เหมาะสม โดยอาจจะเสนอโครงการของคณะกรรมการใหม่ในร่างพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชนฉบับใหม่ ซึ่งจะนำเสนอต่อรัฐสภาในเร็ว ๆ นี้ โดยตัดองค์ประกอบกรรมการที่ไม่มีส่วนได้เสียกับโรงเรียนและการจัดการศึกษาโดยตรงออกไป ก็อาจจะทำให้ปัญหาคณะกรรมการสถานศึกษาในโรงเรียนเอกชนหมดไป และสร้างความพึงพอใจให้แก่ผู้ประกอบการโรงเรียนเอกชนมากขึ้น

บทที่ 6

สรุปและเสนอแนะแนวทางการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายและระเบียบ ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารการจัดการศึกษาของเอกชน

ตอนที่ 1 สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องกฎหมายและระเบียบข้อบังคับที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาศักยภาพ การจัดการศึกษาของเอกชนมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรคในการจัดการศึกษา ของสถานศึกษาเอกชนอันเนื่องมาจากกฎหมาย และระเบียบข้อบังคับ ศึกษาสาระของ กฎหมาย และระเบียบข้อบังคับที่สำคัญเกี่ยวกับการจัดการศึกษาของเอกชนที่เป็นอุปสรรค ต่อการจัดการศึกษาเอกชน และนำเสนอแนวทางในการจัดทำข้อเสนอนโยบายด้านกฎหมาย ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารและการจัดการศึกษาของเอกชน

ผลการสำรวจความคิดเห็นของผู้บริหารและครูโรงเรียนเอกชนจำนวน 340 คน พบว่ามีผู้เห็นว่าการปฏิรูปการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชน เป็นประโยชน์ต่อการจัดการศึกษาเอกชนในจำนวนใกล้เคียงกับผู้ที่ไม่เป็นประโยชน์ (ร้อยละ 45.9 และ 40.6 ตามลำดับ) ในภาพรวม แม้ว่าผู้บริหารและครูโรงเรียนเอกชนจะ เห็นว่ากฎหมายด้านต่าง ๆ ส่วนใหญ่ไม่เป็นปัญหา แต่เมื่อเทียบกฎหมายด้านต่าง ๆ พบว่า กฎหมายและระเบียบข้อบังคับที่เห็นว่าเป็นปัญหามากเรียงตามลำดับ คือ

- กฎหมายด้านการบริหารจัดการ (ร้อยละ 35.9)
- กฎหมายด้านการกำกับ ดูแล และมาตรฐานการศึกษา (ร้อยละ 26.8)
- กฎหมายด้านสวัสดิการ (ร้อยละ 12.1)
- กฎหมายด้านการเงินและภาษี (ร้อยละ 11.5)
- กฎหมายด้านการอุดหนุน (ร้อยละ 11.2)

เมื่อพิจารณาจำแนกกฎหมายด้านต่าง ๆ พบว่า

กฎหมายด้านการบริหารจัดการ ผู้บริหารและครูโรงเรียนเอกชนร้อยละ 34.7 เห็นว่าการกำหนดให้โรงเรียนเอกชนเป็นนิติบุคคลเป็นปัญหา ร้อยละ 29.7 เห็นว่าการ กำหนดให้โรงเรียนเอกชนขึ้นอยู่กับเขตพื้นที่การศึกษาเป็นปัญหา และร้อยละ 5.9 เห็นว่า องค์ประกอบของคณะกรรมการบริหารสถานศึกษาในโรงเรียนเอกชนเป็นปัญหา

กฎหมายด้านการอุดหนุน ผู้บริหารและครูโรงเรียนเอกชนจำนวนมากถึงร้อยละ 97.6 เห็นด้วยกับนโยบายการอุดหนุนโรงเรียนเอกชนในด้านต่าง ๆ แต่ร้อยละ 25.0

เห็นว่า การให้การอุดหนุนค่าใช้จ่ายรายหัวแก่นักเรียนโรงเรียนเอกชนไม่เท่าเทียมกับนักเรียนในสถานศึกษาของรัฐส่งผลกระทบต่อโรงเรียนเอกชนในสาระสำคัญ และร้อยละ 20.6 เห็นว่าการเบิกเงินอุดหนุนให้โรงเรียนเอกชนล่าช้าทำให้เกิดความเสียหาย

กฎหมายด้านสวัสดิการ ผู้บริหารและครูโรงเรียนเอกชนเกือบทั้งหมด (ร้อยละ 99.4) เห็นว่ากฎหมายและระเบียบข้อบังคับด้านสวัสดิการที่กำหนดให้เบิกจ่ายเงินสวัสดิการค่ารักษาพยาบาลจากกองทุนสงเคราะห์ไม่เกิน ปีละ 20,000 บาทเป็นปัญหา ร้อยละ 24.7 เห็นว่าการเบิกจ่ายเงินสวัสดิการล่าช้า

กฎหมายด้านการเงินและภาษี ผู้บริหารและครูโรงเรียนเอกชนร้อยละ 25.6 เห็นว่ารัฐควรยกเว้นหรือลดหย่อนภาษีด้านต่างๆ ร้อยละ 20.0 เห็นด้วยกับการทำระบบการเงินและการบัญชีระบบใหม่ และการยกเว้นหรือลดหย่อนพิกัดอัตราศุลกากร

กฎหมายด้านการกำกับดูแล และมาตรฐานการศึกษา ผู้บริหารและครูโรงเรียนเอกชนเห็นว่ากฎหมายที่ใช้ในปัจจุบันไม่เหมาะสมในด้านต่างๆ เรียงลำดับ คือ การกำกับดูแลด้านการบริหารจัดการ (ร้อยละ 31.2) การกำกับดูแลด้านการประเมินคุณภาพภายใน (ร้อยละ 25.0) การกำกับดูแลด้านวิชาการ (ร้อยละ 9.7) การกำกับดูแลด้านการประเมินคุณภาพภายนอกตามที่ สมศ. กำหนด (ร้อยละ 7.3)

เมื่อประมวลความคิดเห็นของผู้บริหารและครูโรงเรียนเอกชนประกอบการวิเคราะห์สาระของกฎหมายหลักในการจัดการศึกษาเอกชน พบว่ามีปัญหาสรุปได้ดังนี้

1. ปัญหาที่เกิดจากบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 โดยเฉพาะมาตรา 43 ที่ให้รัฐมีภาระด้านการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างน้อย 12 ปี โดยประชาชนไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย แต่การที่รัฐไม่มีงบประมาณเพียงพอที่จะจัดสรรเป็นค่าใช้จ่ายตามความเป็นจริง และการที่รัฐจัดสรรเงินค่าใช้จ่ายรายหัวที่เท่ากันโดยไม่คำนึงว่าเป็นนักเรียนโรงเรียนรัฐหรือเอกชน ทำให้โรงเรียนเอกชนประสบปัญหาหนักกว่าโรงเรียนรัฐเพราะมีภาระค่าใช้จ่ายมากกว่า แต่ไม่อาจเก็บเงินเพิ่มอีกได้

2. ปัญหาที่เกิดจากพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2525 แม้รัฐจะมีนโยบายในการสนับสนุนให้เอกชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาในระดับต่าง ๆ แต่เมื่อวิเคราะห์แล้วพบว่ามีปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นจากพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2525 (ซึ่งมีผลบังคับใช้อยู่ในขณะที่ทำการวิจัย) รวมทั้ง กฎกระทรวง ระเบียบ ประกาศ ที่ออกตามความในพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชนฉบับดังกล่าวรวมทั้งหมด 24 ประเด็น คือ

- 1) ปัญหานิยามความหมายของ “โรงเรียน”

- 2) ปัญหานิยามความหมายของ “ครู”
- 3) ปัญหาการไม่เชื่อมต่อขององค์กรตามกฎหมายในส่วนที่เกี่ยวข้องกับ “คณะกรรมการการศึกษาเอกชน” และการที่พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 กำหนดให้แบ่งส่วนราชการ “สำนักบริหารงานส่งเสริมการศึกษาเอกชน” โดยไม่มีฐานะเป็นกรมเหมือนกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนเดิม
- 4) ปัญหาลักษณะของโรงเรียนตามมาตรา 15
- 5) ปัญหามาตรฐานของโรงเรียนเอกชน มาตรา 17 (1)
- 6) ปัญหาองค์ประกอบและอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการอำนวยการตามมาตรา 24 แห่งพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2525 และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามมาตรา 40 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542
- 7) ปัญหาที่ดินที่ใช้เป็นสถานที่จัดตั้งโรงเรียนเอกชน
- 8) ปัญหาการจัดตั้งโรงเรียน ผู้ขอรับใบอนุญาตจะต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง ออกตามความในมาตรา 18
- 9) ปัญหาการที่ผู้รับใบอนุญาตตาย
- 10) ปัญหากรณีคุณสมบัติของผู้รับใบอนุญาตให้จัดตั้งโรงเรียน
- 11) ปัญหาผู้จัดการโรงเรียนนานาชาติต้องมีสัญชาติไทยโดยการเกิด
- 12) ปัญหาการบัญญัติให้ผู้จัดการ ครูใหญ่ หรือครูมีหน้าที่และความรับผิดชอบร่วมกัน ทำให้หน้าที่และความรับผิดชอบของแต่ละคนไม่ชัดเจน
- 13) ปัญหาการเข้าเป็นครูในโรงเรียนเอกชน
- 14) ปัญหาการบรรจุบุคคลที่ได้รับอนุญาตให้เป็นครูในโรงเรียน
- 15) ปัญหาการเรียกเก็บค่าธรรมเนียมการเรียนและค่าธรรมเนียมอื่น
- 16) ปัญหาการเปิดสอนผ่านอินเทอร์เน็ต
- 17) ปัญหาสำคัญจากการที่ราชการหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ไม่ได้ตรวจตราและบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัด คือ การสอนศาสนาในโรงเรียน ปอเนาะ หรือการสอนลัทธิอื่นในสถานที่บางแห่งที่อาจเป็นภัย หรือเป็นภัยต่อความมั่นคง หรือความปลอดภัยของประเทศ หรือขัดต่อความสงบเรียบร้อย หรือศีลธรรมอันดีของประชาชน

- 18) ปัญหาการอุดหนุนและส่งเสริมโรงเรียน
- 19) ปัญหาเรื่องกองทุนสงเคราะห์
- 20) ปัญหาการไม่มีระเบียบหรือข้อบังคับในการขึ้นเงินเดือนครูโรงเรียนเอกชน
- 21) ปัญหาคณะกรรมการคุ้มครองการทำงานไม่สามารถปฏิบัติงานได้รวดเร็ว ทันการณ์
- 22) ปัญหาการออกคำสั่งเพิกถอนใบอนุญาตโดยผู้อนุญาต
- 23) ปัญหาการอุทธรณ์คำสั่งต่าง ๆ โดยเฉพาะการอนุญาตหรือไม่ออกใบอนุญาต
- 24) ปัญหาที่ไม่อาจลงโทษผู้รับใบอนุญาตหลังเลิกกิจการโรงเรียนเอกชนแล้ว

3. ปัญหาที่เกิดในการเปลี่ยนแปลงกฎหมายอันเนื่องมาจากการปฏิรูปการศึกษา พบว่ามีปัญหาสำคัญ 7 ประเด็น คือ ปัญหาโครงสร้างการบริหารงานใหม่ของกระทรวงศึกษาธิการยังไม่สอดคล้องกับการปฏิบัติในปัจจุบัน ปัญหาเรื่องอำนาจหน้าที่ของสำนักงานเขตพื้นที่ ปัญหาความเข้าใจของผู้ขอรับใบอนุญาตประกอบการโรงเรียนเอกชน ต่อการที่จะบังคับให้โรงเรียนเป็นนิติบุคคล ปัญหาโครงสร้างคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษาที่ไม่มีตัวแทนของโรงเรียนเอกชนในคณะกรรมการฯ ปัญหาเรื่องกรรมการสถานศึกษาไม่สอดคล้องกับสภาพของโรงเรียนเอกชน ปัญหาเรื่องการเก็บค่าเล่าเรียนในโรงเรียนเอกชน และปัญหาเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนอาชีวศึกษาในโรงเรียนเอกชน

ตอนที่ 2 ข้อเสนอแนะทางการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการบริหารการจัดการศึกษาของเอกชน

เมื่อวิเคราะห์ปัญหา อุปสรรคอันเนื่องมาจากกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาเอกชน ผู้วิจัยเห็นควรนำเสนอแนวทางแก้ไขดังต่อไปนี้

1. ปัญหาการประสานงาน การสั่งการ และบริการในสถานศึกษาเอกชน เกิดความสับสนและล่าช้า อันอาจจะเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างหน่วยงานภายในกระทรวงศึกษาธิการที่มีหน้าที่รับผิดชอบโรงเรียนเอกชนโดยตรง เหมือนเช่นที่เคยปฏิบัติ ปัจจุบันมีการแบ่งเขตพื้นที่การศึกษา ซึ่งสภาพความเป็นจริงที่เป็นอยู่ การดูแลการกำกับเขตพื้นที่การศึกษาในส่วนภูมิภาคมีขั้นตอนการบริหารโดยผ่านจังหวัด ซึ่งต้องมี

การนำเสนอผู้ว่าราชการจังหวัด ทั้ง ๆ ที่จริงแล้ว มีผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเป็นผู้รับผิดชอบดำเนินการ และในเรื่องเกี่ยวกับการเงิน ยังมีขั้นตอนการเบิกจ่ายหลายขั้นตอนต้องผ่านหน่วยงานที่รับผิดชอบพิจารณาหลายแห่งจึงจะครบวงจร และมีเอกสารใบสำคัญประกอบการเบิกจ่ายมากมาย

ข้อเสนอแนะ ควรมีหน่วยงานในเขตพื้นที่รับผิดชอบโดยเฉพาะ เป็น One stop services และใช้เทคโนโลยีเครื่องคอมพิวเตอร์ในการติดต่อประสาน ตรวจสอบ ประวัตินักเรียน และข้อเท็จจริงที่เกี่ยวข้องได้ตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการทะเบียนประวัติของโรงเรียนและทะเบียนครู (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2535 ทั้งให้การตรวจสอบความถูกต้องได้ชัดเจน เพราะบุคลากรโรงเรียนเอกชนทุกคน ต้องมีประวัติอยู่กับหน่วยงานของทางราชการที่ควบคุมการศึกษาเอกชนอยู่แล้ว เช่น ที่ สำนักงานการศึกษาเอกชน (สช.) ได้เคยเป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบการศึกษาเอกชน

2. ปัญหาที่เกิดจากการใช้กฎหมายที่ไม่ทันสมัย เพราะในปัจจุบัน พระราชบัญญัติการศึกษาเอกชนยังคงใช้ฉบับปี พ.ศ. 2525 อยู่ ยังไม่มีการปรับแก้รายละเอียดใน พระราชบัญญัติการศึกษาเอกชนฉบับนี้ ซึ่งทำให้การบริหารจัดการ โครงสร้างระบบการบริหารของกระทรวงศึกษาธิการเปลี่ยนแปลงไป หน่วยงานที่รับผิดชอบต่อสถานศึกษาเอกชนก็ปรับเปลี่ยนไป จึงทำให้เกิดความสับสนและไม่คล่องตัวต่อการปฏิบัติงาน และบุคลากรที่มารับผิดชอบก็ยังไม่ใหม่ ความชำนาญก็ยังมีน้อย จึงต้องยึดระบบปฏิบัติเดิมไปก่อน พร้อมกับทยอยปรับแก้กฎระเบียบปฏิบัติและแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นไปพลางก่อน โดยเฉพาะผู้แทนกระทรวงหรือผู้ประสานงานระหว่างกระทรวงกับส่วนราชการส่วนภูมิภาคซึ่งอดีตจะเป็นศึกษาธิการจังหวัดช่วยประสานงาน ปัจจุบันยุบหน่วยงานที่รับผิดชอบไป แล้วตั้งหน่วยงานขึ้นมาแทนแต่ไม่มีเครือข่ายองค์กรระดับจังหวัดและอำเภอมารองรับงาน

ข้อเสนอแนะ ควรที่จะเร่งฝึกอบรมเจ้าหน้าที่บริการและประสานงานให้รู้จักบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบ และสร้างบุคลากรให้รู้จักบทบาทหน้าที่ รู้จักภาระงาน การศึกษาเอกชน ขั้นตอนการปฏิบัติงานกับสถานศึกษาและครูเอกชนได้อย่างถูกต้อง เจ้าหน้าที่ไม่ควรโอนความรับผิดชอบ สร้างความเข้าใจผิด ไขว้เขว เพราะเหตุที่ไม่กล้าตัดสินใจ ควรเร่งออกพระราชบัญญัติการศึกษาเอกชนฉบับใหม่ เพื่อลดปัญหาที่เกิดจากความไม่สอดคล้องระหว่างสิ่งที่ปฏิบัติอยู่เดิมกับการปฏิบัติหลังปฏิรูปการศึกษา พร้อมทั้งแก้ไขปัญหาดังกล่าวมาในบทที่ 4

3. ปัญหา นโยบายของกระทรวงศึกษา ไม่เอื้ออำนวยต่อการจัดการศึกษา อบรมและสนับสนุนให้เอกชนจัดการศึกษาได้ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ถึงแม้รัฐบาลจะมีนโยบายส่งเสริมให้เอกชนได้มีโอกาสลงทุนทางการศึกษามากขึ้นก็ตาม นโยบายของกรมต่าง ๆ ในกระทรวงศึกษาธิการก็ยังมีฐานความคิดว่า รัฐต้องดำเนินการจัดการศึกษาเองเกือบทุกอย่าง ไม่เปิดโอกาสให้โรงเรียนเอกชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอย่างเต็มรูปแบบและยังไม่มีส่วนร่วมกันในการกำหนดนโยบาย กฎระเบียบต่าง ๆ ทำให้กฎระเบียบต่าง ๆ ที่กำหนดขึ้นมานั้นเป็นการควบคุมมากกว่า ส่งเสริม บางครั้งนโยบายก็เปลี่ยนแปลง แยกกันเอง เช่น การรับนักเรียนเข้าศึกษาใน โรงเรียนของรัฐก็เปิดโอกาสให้โรงเรียนของรัฐรับนักเรียนได้เกินจำนวนที่กำหนดไว้ ทำให้ ล้นห้องเรียน แต่โรงเรียนเอกชนจะรับเกินจำนวนที่กำหนดในแต่ละชั้นเรียนไม่ได้ ซึ่งเป็น การเปิดโอกาสให้เด็กเข้าโรงเรียนรัฐมากจะเหลือเด็กไปเข้าโรงเรียนเอกชนมีจำนวนน้อย ส่งผลกระทบต่อโรงเรียนเอกชนทั้งด้านการบริหารจัดการ งบประมาณรายได้ของโรงเรียน เอกชนซึ่งจะมีรายได้น้อยกว่ารายจ่าย และยังส่งผลไปถึงเงินอุดหนุนที่รัฐอุดหนุนให้ก็น้อย ตามไปด้วย แต่ค่าใช้จ่ายของโรงเรียนเอกชนมีเท่าเดิม เป็นต้น อีกกรณีหนึ่งคือ นโยบาย เรื่องการกำหนดอายุเด็กเข้าเรียนอนุบาลในโรงเรียนเอกชนก็เช่นกัน ต้องมีอายุครบตาม กำหนดจริง ๆ จะขาดไปวันก็ไม่ได้ มีความผิดเพราะไม่มีการยืดหยุ่น เป็นต้น

4. ปัญหาการให้เงินอุดหนุนแก่โรงเรียนเอกชน เหลือมล้าไม่เท่าเทียมกับ โรงเรียนของรัฐ ทั้ง ๆ ที่โรงเรียนเอกชนต้องลงทุนเองทุกอย่าง ตั้งแต่ที่ดิน อาคารเรียน สถานที่ประกอบการ อุปกรณ์การเรียนการสอน เงินเดือนครู การพัฒนาวิชาการ ได้รับเงิน อุดหนุนค่าใช้จ่ายรายหัวนักเรียนได้รับน้อยกว่าที่รัฐให้กับโรงเรียนรัฐบาล และรัฐไม่ให้เงิน อุดหนุนชั้นอนุบาลรวมทั้งนักเรียนที่มีอายุไม่ครบ 4 ปี แต่เงินเดือนครูโรงเรียนเอกชนก็ ต้องจ่ายให้ อีกทั้งการเบิกจ่ายเงินอุดหนุนล่าช้าไม่เป็นไปตามกำหนดเวลา ส่งผลกระทบต่อ การดำเนินงานของโรงเรียนเอกชน จนบางครั้งต้องไปพึ่งธนาคารเพื่อมาสำรองจ่าย

ข้อเสนอแนะ ถ้ารัฐจะสนับสนุนการศึกษาสร้างเด็กไทยให้มีการศึกษาโดย ถ้วนหน้า ก็ควรที่จะให้การสนับสนุนเงินอุดหนุนช่วยเหลือโรงเรียนเอกชนเท่าเทียมกับที่ให้ เงินอุดหนุนโรงเรียนรัฐบาล ผู้บริหารโรงเรียนเอกชนจะได้มีทุนที่จะพัฒนาวิชาการได้ เต็มที่ และมาช่วยสร้างเด็กไทยให้มีระดับและคุณภาพการศึกษาสูงขึ้น เพื่อชื่อเสียงของ โรงเรียนเอกชนจำเป็นที่จะต้องสร้างเด็กที่มีคุณภาพการศึกษาขึ้น จึงจะสามารถดึงดูด

นักเรียนเข้ามาศึกษาในโรงเรียนได้ รัฐเองก็就不用ลงทุนในเรื่องทรัพย์สิน อาคาร สถานที่ และเงินเดือนครู แต่กลับจะได้ประโยชน์ เนื่องจากมีคนมาช่วยทำงาน สร้าง การศึกษาของชาติแทน

นอกจากนี้ ทั้งรัฐบาลส่วนกลางและองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นควรลดหย่อน หรือการยกเว้นภาษีโรงเรือนและที่ดิน และให้สิทธิประโยชน์ในการศึกษาแก่สถานศึกษา เอกชนเพิ่มมากขึ้น ทั้งส่งเสริมและสนับสนุนด้านวิชาการให้สถานศึกษาเอกชนมีมาตรฐาน และสามารถแข่งขันกับสังคมโลก และควรมีการจัดตั้งกองทุนเพื่อพัฒนาการศึกษาของรัฐ และเอกชน (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ มาตรา 9, 14, 35, 43, 45, 46, 60, 61 และพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการฯ มาตรา 17 และ กฎกระทรวง) รวมทั้งควรลดหย่อนอัตราการเก็บค่าน้ำ ค่าไฟฟ้า ค่าสาธารณูปโภคอื่นๆ ใน อัตราต่ำ และควรอนุญาตให้โรงเรียนเอกชนเรียกเก็บค่าธรรมเนียมบางอย่างที่จำเป็นต่อ การพัฒนาการศึกษาได้ รัฐควรเพิ่มเงินอุดหนุนเงินเดือนครูโรงเรียนเอกชนให้มีอัตรา เงินเดือนใกล้เคียงกับเงินเดือนครูโรงเรียนรัฐบาล รวมถึง สวัสดิการอื่นๆ ให้เท่าเทียมกับ สวัสดิการที่รัฐให้ครูโรงเรียนรัฐบาลเพื่อความ เป็นธรรม ครูโรงเรียนเอกชนจะได้ไม่ เดือดร้อนมีปัญหาในครอบครัว จะได้มีขวัญกำลังใจทำงานอาชีพครูอย่างสมเกียรติ

อีกประการหนึ่ง ผู้บริหารและครูโรงเรียนเอกชนเห็นว่าควรมีหน่วยงานหรือ องค์กรกลางทำหน้าที่ดูแลพิทักษ์สิทธิของครูในด้านสวัสดิการ สิทธิประโยชน์ และ ความก้าวหน้าทางวิชาชีพครูเอกชนให้ได้รับการส่งเสริมสนับสนุนอย่างเท่าเทียมกับ ข้าราชการครูและบุคคลทางการศึกษาภาครัฐให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษา แห่งชาติ พ.ศ. 2542

5. ปัญหาเขตพื้นที่การศึกษา เมื่อพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขปรับปรุง พ.ศ. 2545 ให้มีคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษามีอำนาจหน้าที่ใน การกำกับดูแล จัดตั้ง ยุบรวม หรือเลิกสถานการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพื้นที่การศึกษา ประสานงาน ส่งเสริมสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา แต่เนื่องจากเป็นหน่วยงานใหม่ บุคลากรใหม่ทำให้การประสานงาน ดำเนินการปฏิบัติงานต่าง ๆ โรงเรียนเอกชนไม่ได้รับการ ความสะดวก เกิดความล่าช้า สับสน เกิดปัญหาอุปสรรคในการทำงานหลายเรื่อง ดังนี้

- 1) หน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบการศึกษาเอกชนยังไม่มี ความชัดเจน เรื่องการเป็นนิติบุคคล เป็นหน่วยงานใหม่ บุคลากรใหม่ ลักษณะการ บริหารงานจะเป็นงานฝาก

- 2) เจ้าหน้าที่ประจำเขตพื้นที่ยังไม่มีความเข้าใจงานสถานศึกษาเอกชนมาก เพราะเพิ่งเริ่มมารับผิดชอบงานนี้
- 3) สถานศึกษาเอกชนต้องปรับตัวให้เข้ากับกฎระเบียบของเขตพื้นที่ การศึกษา การประสานงาน การเดินทางที่อาจจะไกลเพื่อมาติดต่อกับเขตพื้นที่การศึกษา
- 4) ความเชื่อมโยงและความเรียบร้อยของเอกสารหลักฐานของหน่วยงาน เดิมกับหน่วยงานใหม่ที่ได้รับผิดชอบแทน

ข้อเสนอแนะ

1) ให้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (หรือสำนักบริหารงานส่งเสริมการศึกษาเอกชนในปัจจุบัน) เป็นหน่วยงานกลางที่เป็นอิสระ เป็นนิติบุคคล บริหารงานในรูปแบบของคณะกรรมการโดยให้มีภาคเอกชนเป็นกรรมการกึ่งหนึ่งและของรัฐอีกกึ่งหนึ่ง ทำหน้าที่ส่งเสริมและประสานงานการศึกษาเอกชนในระดับประเทศ ดูแลการบริหารงานบุคคลของครู บุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนเอกชนทุกระดับ ทุกประเภท ให้เป็นไปตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 และนโยบายของรัฐบาล

2) ให้มีกลุ่มส่งเสริมการศึกษาเอกชนประจำเขตพื้นที่การศึกษา สำหรับเขตพื้นที่การศึกษาที่มีโรงเรียนเอกชนทุกระดับ ทุกประเภทประมาณ 10 โรงขึ้นไป มีอำนาจหน้าที่ในการช่วยคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา ดูแล สถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพื้นที่ฯ ประสาน ส่งเสริม สนับสนุนสถานศึกษาเอกชนในกลุ่มโรงเรียนเอกชนแต่ละกลุ่ม

3) การใช้อำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการดำเนินงานของโรงเรียนเอกชนทุกระดับ ทุกประเภท สำหรับโรงเรียนเอกชนส่วนกลาง ให้เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาเอกชนหรือผู้อำนวยการสำนักบริหารงานส่งเสริมการศึกษาเอกชนเป็นผู้รับผิดชอบ สำหรับโรงเรียนเอกชนส่วนภูมิภาค กระทรวงศึกษาธิการอาจมอบให้ผู้ว่าราชการจังหวัด หรือผู้แทนที่ได้รับมอบหมายเป็นผู้รับผิดชอบแทน

คณะผู้วิจัยหวังว่า ข้อเสนอแนะแนวทางการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการการศึกษาของเอกชนดังกล่าวมานี้ จะเป็นประโยชน์ต่อการบริหารจัดการโรงเรียนเอกชน และอาจจะเป็นประโยชน์ในการแก้ไขกฎหมายว่าด้วยโรงเรียนเอกชนในโอกาสต่อไป

บรรณานุกรม

คณะกรรมการอำนวยการปฏิรูปการศึกษา สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, ข้อเสนอ ยุทธศาสตร์การปฏิรูปการศึกษา, กรุงเทพมหานคร : บริษัท 21 เซ็นจูรี่ จำกัด, 2547.

รายงานผลการประชุมรับฟังความคิดเห็นเพื่อจัดทำข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการอาชีวศึกษา เอกชน วันที่ 4 กันยายน 2546 ณ โรงแรมรอยัลริเวอร์ กรุงเทพมหานคร

รายงานการประเมินผลการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนเอกชน เอกสารประกอบการสัมมนา เรื่อง การประเมินผลการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนเอกชน, วันที่ 29 กรกฎาคม 2547 จัดโดย สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ณ โรงแรมเอเชีย กรุงเทพมหานคร

วัลลภ สุวรรณดี, รายงานการวิจัยประกอบร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ... เรื่อง การศึกษาเอกชน, กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี, 2541.

สำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน สำนักงานปลัดกระทรวง ศึกษาธิการ กระทรวงศึกษาธิการ, รวมกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องกับ โรงเรียนเอกชน, กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ดอกเบี๋ย, ม.ป.พ.

สำนักพัฒนากฎหมายการศึกษา สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, รวมกฎหมายลำดับรอง ออกตามความในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 พระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ. 2545 (ฉบับปรับปรุง ครั้งที่ 1/2547)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี ร่วมกับ สำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาเอกชน กระทรวงศึกษาธิการ, รายงานการวิจัยเรื่อง ประสิทธิภาพในการจัดการศึกษาของเอกชน, พฤศจิกายน 2532.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี ร่วมกับ สำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาเอกชน กระทรวงศึกษาธิการ สมาพันธ์สมาคม การศึกษาเอกชนแห่งประเทศไทย, รายงานการสัมมนา เรื่อง แนวทางการ ดำเนินงานตามแนวนโยบายการจัดการศึกษาเอกชน : ระดับต่ำกว่าปริญญาตรี, วันที่ 10 พฤษภาคม 2536 ณ ศูนย์การประชุมแห่งชาติสิริกิติ์

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี, รายงานสภาวะการศึกษาไทย ปี 2540, กรุงเทพมหานคร : อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน), 2541.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี, พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี, ภาพอนาคตของโรงเรียนเอกชน ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542, กรุงเทพมหานคร : บริษัท คอมฟอร์ต จำกัด, 2543.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี, การศึกษาเอกชนในประเทศไทย, กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์พัฒนาศึกษา จำกัด, สิงหาคม 2546.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, ข้อเสนอยุทธศาสตร์การปฏิรูปการศึกษา : การมีส่วนร่วมของเอกชนในการจัดการศึกษา, ม.ป.พ.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, รายงานการติดตามและประเมินผล การปฏิรูปการบริหารและการจัดการศึกษา ภาพรวม ปีงบประมาณ 2546, กรุงเทพมหานคร : ห้างหุ้นส่วนจำกัด ภาพพิมพ์, 2547.

ภาคผนวก

ภาคผนวก 1

รายชื่อกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการบริหารและการจัดการศึกษาเอกชน

1. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มาตรา 43 มาตรา 81 และ มาตรา 87
2. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545
3. กฎหมายภาษีโรงเรือนและที่ดิน
4. พระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2525
5. กฎกระทรวงฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2529) ออกตามความในพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2525
6. กฎกระทรวงฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2529) ออกตามความในพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2525
7. กฎกระทรวงฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2529) ออกตามความในพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2525
8. กฎกระทรวงฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2529) ออกตามความในพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2525
9. กฎกระทรวงฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2529) ออกตามความในพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2525
10. กฎกระทรวงฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2529) ออกตามความในพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2525
11. กฎกระทรวงฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2529) ออกตามความในพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2525
12. กฎกระทรวงฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2529) ออกตามความในพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2525
13. กฎกระทรวงฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2529) ออกตามความในพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2525
14. ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่องการกำหนดประเภท ระดับโรงเรียนเอกชน
15. ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการขอใช้ชื่อเพื่อจัดตั้งหรือเปลี่ยนแปลงชื่อโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2537

16. ประกาศสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน เรื่องหลักเกณฑ์การใช้ตราของโรงเรียนเอกชน
17. ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงโรงเรียนให้ผิดไปจากที่ระบุไว้ในใบอนุญาตให้จัดตั้งโรงเรียน พ.ศ. 2542
18. ประกาศสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน เรื่องหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขว่าด้วยการขอเปลี่ยนแปลงโรงเรียนให้ผิดไปจากที่ระบุไว้ในใบอนุญาตให้จัดตั้งโรงเรียน
19. ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงโรงเรียนเอกชน โดยการรวมกิจการ พ.ศ. 2542
20. หลักเกณฑ์วิธีการ และเงื่อนไขการรวมกิจการโรงเรียน แขนงทำระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงกิจการโรงเรียนเอกชน โดยการรวมกิจการ พ.ศ. 2542 (แผนการรวมกิจการโรงเรียน)
21. ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการขอโอน และรับโอนโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2530
22. ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยคณะกรรมการอำนวยการโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2527
23. ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยคณะกรรมการอำนวยการโรงเรียนเอกชน (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2532
24. คำสั่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ที่ 52/2529 เรื่องการมอบอำนาจ และแต่งตั้งผู้ทำการแทนผู้รับใบอนุญาตให้จัดตั้งโรงเรียน
25. ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยกลุ่มโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษา พ.ศ. 2532
26. ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการคุ้มครองการทำงานของครูใหญ่และครูโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2542
27. แบบสัญญาการเป็นครูใหญ่ และครูทำระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการคุ้มครองการทำงานของครูใหญ่และครูโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2542
28. ประกาศคณะกรรมการคุ้มครองการทำงาน เรื่องการกำหนดหลักเกณฑ์หรือสภาพของการทำงานที่ให้เรียกหรือรับเงินประกันของครู
29. แบบสัญญาประกันความเสียหายของครูตามประกาศคณะกรรมการคุ้มครองการทำงานเรื่องการกำหนดหลักเกณฑ์หรือสภาพของการทำงานที่ให้เรียกหรือรับเงินประกันจากครู

30. ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วย การส่งลงโทษครูใหญ่ หรือครูโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2526
31. ระเบียบคุรุสภาว่าด้วยจรรยาบรรณครู พ.ศ. 2539
32. ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยจรรยา มรรยาท วินัย และหน้าที่ของผู้รับใบอนุญาตผู้จัดการ ครูใหญ่ หรือครูโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2526
33. ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการกำหนดตำแหน่งทางวิชาการของผู้บริหาร และครูโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2542
34. ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการกำหนดความรู้ของผู้ขอรับใบอนุญาตให้ จัดตั้งโรงเรียนและผู้ขอรับใบอนุญาตให้เป็นผู้จัดการ พ.ศ. 2526
35. ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการกำหนดความรู้ และประสบการณ์ของผู้ขอรับใบอนุญาตให้เป็นครูใหญ่ และความรู้ของผู้ขอรับใบอนุญาตให้เป็นครูโรงเรียน เอกชน พ.ศ. 2526
36. ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการกำหนดความรู้ และประสบการณ์ของผู้ขอรับใบอนุญาตให้เป็นครูใหญ่ และความรู้ของผู้ขอรับใบอนุญาตให้เป็นครูโรงเรียน เอกชน (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2526
37. ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการกำหนดความรู้ และประสบการณ์ของผู้ขอรับใบอนุญาตให้เป็นครูใหญ่ และความรู้ของผู้ขอรับใบอนุญาตให้เป็นครูโรงเรียน เอกชน (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2529
38. ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการกำหนดความรู้ และประสบการณ์ของผู้ขอรับใบอนุญาตให้เป็นครูใหญ่ และความรู้ของผู้ขอรับใบอนุญาตให้เป็นครูโรงเรียน เอกชน (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2531
39. ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการกำหนดความรู้ และประสบการณ์ของผู้ขอรับใบอนุญาตให้เป็นครูใหญ่ และความรู้ของผู้ขอรับใบอนุญาตให้เป็นครูโรงเรียน เอกชน (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2534
40. ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงผู้จัดการ ครูใหญ่ หรือครู พ.ศ. 2531
41. ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการยกเว้นความรู้ภาษาไทยของผู้ขอรับใบอนุญาตให้เป็นผู้ทำการสอนในโรงเรียนเอกชน ตามมาตรา 15(2) ประเภท เฉพาะกาล(นานาชาติ) พ.ศ. 2531
42. ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการสอบความรู้ภาษาไทยเทียบชั้นประถมศึกษา สำหรับผู้ขอรับใบอนุญาตให้เป็นผู้สอนในโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2526

43. ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการทะเบียนประวัติของโรงเรียน และทะเบียนครู พ.ศ. 2534
44. ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการทะเบียนประวัติของโรงเรียน และทะเบียนครู (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535
45. ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการขอบรรจุบุคคลผู้ได้รับใบอนุญาตให้เป็นครู เข้าเป็นครูในโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2536
46. ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการเปิดภาคเรียนฤดูร้อนในสถานศึกษาของ กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2538
47. ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยปีการศึกษา การเปิด และปิดสถานศึกษา พ.ศ. 2538
48. ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยปีการศึกษา การเปิด และปิดสถานศึกษา (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2543
49. ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการกำหนดมาตรฐานโรงเรียนอนุบาลเอกชน พ.ศ. 2531
50. ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการกำหนดมาตรฐานโรงเรียนอนุบาลเอกชน (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2544
51. ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการกำหนดมาตรฐานโรงเรียนอนุบาลเอกชน (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545
52. กฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์ และวิธีการนับอายุเด็กเพื่อเข้ารับการศึกษาระดับภาคบังคับ พ.ศ. 2545
53. ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการกำหนดมาตรฐานโรงเรียนเอกชนประเภท สามัญศึกษาระดับประถมศึกษา และระดับมัธยมศึกษา พ.ศ. 2528
54. ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการกำหนดมาตรฐานโรงเรียนเอกชนประเภท สามัญศึกษาระดับประถมศึกษา และระดับมัธยมศึกษา (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535
55. ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการกำหนดมาตรฐานโรงเรียนเอกชนประเภท สามัญศึกษาระดับประถมศึกษา และระดับมัธยมศึกษา (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2538
56. ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำสำหรับโรงเรียน ราษฎร์ประเภทอาชีวศึกษาที่เปิดสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการ ระดับ ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง พ.ศ. 2522
57. ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำสำหรับโรงเรียน ราษฎร์ประเภทอาชีวศึกษาที่เปิดสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการ ระดับ

- ประกาศนียบัตรวิชาชีพเทคนิค พ.ศ. 2525
58. ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการกำหนดมาตรฐานชั้นต่ำสำหรับโรงเรียนราษฎรประเภทอาชีวศึกษาที่เปิดสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการ ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ พ.ศ. 2525
 59. ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการกำหนดมาตรฐานที่ดินที่ใช้จัดตั้งโรงเรียนเอกชน ประเภทอาชีวศึกษาที่เปิดสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2538
 60. ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการจัดการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน พุทธศักราช 2541 พ.ศ. 2542
 61. ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน พุทธศักราช 2541 พ.ศ. 2542
 62. ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน พุทธศักราช 2541 พ.ศ. 2542
 63. หลักเกณฑ์การสอบเทียบประสบการณ์ หรือสอบเทียบความรู้ และการขอเทียบประสบการณ์งานอาชีพทำยระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วย การประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2538 พ.ศ. 2542
 64. ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง พุทธศักราช 2540 พ.ศ. 2542
 65. หลักเกณฑ์การสอบเทียบประสบการณ์ หรือสอบเทียบความรู้ และการขอเทียบประสบการณ์งานอาชีพทำยระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วย การประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นสูง พุทธศักราช 2540 พ.ศ. 2542
 66. ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา พ.ศ. 2532
 67. ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการกำหนดมาตรฐานโรงเรียนเอกชน ประเภทการศึกษาสงเคราะห์ และการศึกษาพิเศษ พ.ศ. 2533
 68. ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการกำหนดมาตรฐานโรงเรียนเอกชน ประเภทการศึกษาสงเคราะห์ และการศึกษาพิเศษ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2538

69. ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยโรงเรียนฝึกสอนลี้ลาศ พ.ศ. 2505
70. ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการกำหนดมาตรฐานโรงเรียนเอกชน ระดับมัธยมศึกษาที่เปิดสอนวิชาศาสนาอิสลาม และวิชาสามัญ พ.ศ. 2538
71. ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการกำหนดมาตรฐานโรงเรียนเอกชน ประเภท กวดวิชา พ.ศ. 2545
72. ประกาศสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน เรื่องการคืนเงินค่าธรรมเนียมการเรียนของโรงเรียนเอกชน มาตรา 15(2) ประเภทกวดวิชา
73. มาตรการในการป้องกันอัคคีภัยในโรงเรียนกวดวิชา
74. ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการกำหนดมาตรฐานโรงเรียนเอกชนประเภท การศึกษาสงเคราะห์ และการศึกษาพิเศษ พ.ศ. 2533
75. ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการกำหนดมาตรฐานโรงเรียนเอกชนประเภท อาชีวศึกษาและประเภทศิลปศึกษา หลักสูตรของโรงเรียน พ.ศ. 2546
76. ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการเป็นตัวแทน หรือสาขาของสถาบันหรือ สถานศึกษาในต่างประเทศ พ.ศ. 2541
77. หลักเกณฑ์การขอทำการเป็นตัวแทน หรือสาขาของสถาบันหรือสถานศึกษาใน ต่างประเทศ ตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการเป็นตัวแทน หรือสาขา ของสถาบัน หรือสถานศึกษาในต่างประเทศ พ.ศ. 2541
78. ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการประเมินผลการเรียนหลักสูตรวิชาชีพระยะสั้น พ.ศ. 2522
79. ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยค่าธรรมเนียมการเรียน และค่าธรรมเนียมอื่น ของโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2534
80. ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยค่าธรรมเนียมการเรียน และค่าธรรมเนียมอื่น ของโรงเรียนเอกชน (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535
81. ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยค่าธรรมเนียมการเรียน และค่าธรรมเนียมอื่น ของโรงเรียนเอกชน (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2542
82. ประกาศสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน เรื่องหลักเกณฑ์ วิธีการ และ เงื่อนไขการขออนุญาตเก็บค่าธรรมเนียมการเรียน และค่าธรรมเนียมอื่นของ โรงเรียนเอกชนตามมาตรา 15(1) และมาตรา 15(3) แห่งพระราชบัญญัติโรงเรียน เอกชน พ.ศ. 2525 สำหรับภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2545
83. ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยค่าธรรมเนียมการเรียน และค่าธรรมเนียมอื่น ของโรงเรียนเอกชน ตามมาตรา 15(2) พ.ศ. 2537

84. หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข การขออนุญาตเก็บค่าธรรมเนียมการเรียน และค่าธรรมเนียมอื่นของโรงเรียนเอกชน ตามมาตรา 15(2) พ.ศ. 2537
85. ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยทะเบียนนักเรียน พ.ศ. 2535
86. ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการแก้ วัน เดือน ปีเกิด ของนักเรียน และนักศึกษา พ.ศ. 2529
87. ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยหลักฐานวันเดือนปีเกิดในการรับนักเรียน นักศึกษาเข้าเรียนในสถานศึกษา พ.ศ. 2535
88. คำสั่งกระทรวงศึกษา ที่ วก 001/2529 เรื่องการขอแก้ไข เปลี่ยนแปลง หรือเพิ่มเติม แบบรายงานผลการเรียนของผู้ที่จบหลักสูตร
89. ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยใบสุทธิ และใบรับรองของสถานศึกษา พ.ศ. 2517
90. ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยใบสุทธิ และใบรับรองของสถานศึกษา (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2518
91. ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยใบสุทธิ และใบรับรองของสถานศึกษา (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2519
92. ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยใบสุทธิ และใบรับรองของสถานศึกษา (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2519
93. ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยใบสุทธิ และใบรับรองของสถานศึกษา (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2520
94. ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยใบสุทธิ และใบรับรองของสถานศึกษา (ฉบับที่ 6) พ.ศ. 2520
95. ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยใบสุทธิ และใบรับรองของสถานศึกษา (ฉบับที่ 7) พ.ศ. 2525
96. ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการออกประกาศนียบัตร พ.ศ. 2539
97. ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการออกประกาศนียบัตรของโรงเรียนราษฎร์ ประเภทโรงเรียนอาชีวศึกษา พ.ศ. 2533
98. ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการอุดหนุน และส่งเสริมโรงเรียน และช่วยเหลือครูโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2533
99. หลักเกณฑ์ และวิธีการปฏิบัติในการขอรับเงินอุดหนุน ตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการอุดหนุนและส่งเสริมโรงเรียนและช่วยเหลือครูโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2533

100. ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการอุดหนุน และส่งเสริมโรงเรียนเอกชนการกุศล พ.ศ. 2535
101. ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการอุดหนุน และส่งเสริมโรงเรียนเอกชนการกุศล (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2538
102. หลักเกณฑ์การอุดหนุน และส่งเสริมโรงเรียนเอกชนการกุศล
103. ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการอุดหนุน และส่งเสริมโรงเรียนเอกชนที่จัดการศึกษาตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งเปิดสอนวิชาศาสนาควบคู่วิชาสามัญ พ.ศ. 2535
104. ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการอุดหนุน และส่งเสริมโรงเรียนเอกชนที่จัดการศึกษาตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งเปิดสอนวิชาศาสนาควบคู่วิชาสามัญ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2536
105. ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการอุดหนุน และส่งเสริมโรงเรียนเอกชนที่จัดการศึกษาตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งเปิดสอนวิชาศาสนาควบคู่วิชาสามัญ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2536
106. แนวปฏิบัติในการให้การอุดหนุนโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม มาตรา 15(1)
107. ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการอุดหนุน และส่งเสริมโรงเรียนเอกชนเป็นบัตรค่าเล่าเรียน พ.ศ. 2539
108. ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการอุดหนุน และส่งเสริมโรงเรียนเอกชนเป็นบัตรค่าเล่าเรียน (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2539
109. หลักเกณฑ์ และวิธีการปฏิบัติในการขอรับเงินอุดหนุน ตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการอุดหนุน และส่งเสริมโรงเรียนเอกชนเป็นบัตรค่าเล่าเรียน พ.ศ. 2539
110. ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการอุดหนุน และส่งเสริมโรงเรียนเอกชนโดยการให้อุปกรณ์การศึกษา พ.ศ. 2542
111. หลักเกณฑ์ และแนวทางการจัดสรรงบประมาณโดยการให้อุดหนุนอุปกรณ์การศึกษาของโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษา มาตรา 15(1) และมาตรา 15(3) ینگบประมาณ 2542
112. ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการอุดหนุนนักเรียนพิการในโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2543
113. ประกาศสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน เรื่องหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข การขอรับการอุดหนุนนักเรียนพิการ พ.ศ. 2543

114. ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการอุดหนุนเป็นค่าอาหารเสริม (นม) ของนักเรียนในโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2543
115. ประกาศสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน เรื่องหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข ว่าด้วยเงินอุดหนุนเป็นค่าอาหารเสริม (นม)
116. ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการอุดหนุน และส่งเสริมโรงเรียนเอกชนเป็นกรณีพิเศษ พ.ศ. 2536
117. ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการอุดหนุนเป็นเงินค่าใช้จ่ายรายหัวนักเรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนในโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2545
118. ประกาศสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน เรื่องหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข การอุดหนุนเป็นเงินค่าใช้จ่ายรายหัวนักเรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนในโรงเรียนเอกชน
119. ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการสงเคราะห์ครูใหญ่ และครูโรงเรียนเอกชน เป็นเงินทุนเลี้ยงชีพ พ.ศ. 2527
120. ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการสงเคราะห์ครูใหญ่ และครูโรงเรียนเอกชน เป็นเงินทุนเลี้ยงชีพ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2527
121. ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการนำเงินกองทุนสงเคราะห์ไปใช้จ่ายเพื่อการบริหารงานของกองทุนสงเคราะห์ พ.ศ. 2530
122. ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการนำเงินกองทุนสงเคราะห์ไปใช้จ่ายเพื่อการบริหารงานของกองทุนสงเคราะห์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2540
123. ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการนำเงินกองทุนสงเคราะห์ไปใช้จ่ายเพื่อการบริหารงานของกองทุนสงเคราะห์ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2545
124. ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการนำเงินกองทุนสงเคราะห์ครูใหญ่และครูโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2543
125. ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการนำเงินกองทุนสงเคราะห์ครูใหญ่ และครูโรงเรียนเอกชน (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545
126. ประกาศสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน เรื่องหลักเกณฑ์ และวิธีการส่งเงินสมทบกองทุนสงเคราะห์
127. ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการสงเคราะห์ครูใหญ่ และครูโรงเรียนเอกชน ในกรณีเจ็บป่วยและคลอดบุตร พ.ศ. 2544
128. ประกาศสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน เรื่องหลักเกณฑ์ และวิธีการสงเคราะห์ครูใหญ่ และครูโรงเรียนเอกชนในกรณีเจ็บป่วย และคลอดบุตร สำหรับ

- ครูโรงเรียนเอกชนตามมาตรา 15 (1)
129. แนวปฏิบัติในการเบิกเงินค่ารักษาพยาบาลในวงเงิน 20,000 บาทต่อปี ของครูโรงเรียนเอกชนตามมาตรา 15(1) และ (3) แห่งพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2525
 130. ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการสงเคราะห์ครูใหญ่ และครูโรงเรียนเอกชน เป็นเงินทดแทน พ.ศ. 2545
 131. ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการสงเคราะห์ครูใหญ่ และครูโรงเรียนเอกชน เป็นเงินทดแทน (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545
 132. ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการสงเคราะห์อื่นเพื่อสวัสดิการครูโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2544
 133. ประกาศสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน เรื่องหลักเกณฑ์ และวิธีการสงเคราะห์อื่นสำหรับครูโรงเรียนเอกชนตามมาตรา15(1) และ (3) แห่งพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2525
 134. ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยเงินทุนหมุนเวียนเพื่อพัฒนาการศึกษาโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2545
 135. ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยเงินทุนหมุนเวียนเพื่อวิทยาคารสงเคราะห์สำหรับโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามภาคใต้ พ.ศ. 2538
 136. ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยเงินทุนหมุนเวียนเพื่อวิทยาคารสงเคราะห์สำหรับโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามภาคใต้ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2538
 137. ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยเงินทุนหมุนเวียนเพื่อวิทยาคารสงเคราะห์สำหรับโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามภาคใต้ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2538
 138. หลักเกณฑ์การถอดอักษรไทยเป็นอักษรโรมันแบบถ่ายเสียง ราชบัณฑิตยสถาน
 139. ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยเครื่องแบบนักเรียน และนักศึกษา พ.ศ. 2527
 140. ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยเครื่องแบบนักเรียน และนักศึกษา (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2540
 141. ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยเครื่องแบบนักเรียน และนักศึกษา (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2542
 142. ประกาศสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน เรื่องกำหนดรายละเอียดชนิด และแบบของเครื่องแบบ และเครื่องหมายของโรงเรียนเอกชน
 143. ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการพานักเรียนนักศึกษาไปนอกสถานศึกษา พ.ศ. 2529

144. ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการอนุญาตให้นักเรียนดูงาน หรือฝึกปฏิบัติงาน พ.ศ. 2529
145. ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการลงโทษนักเรียนหรือนักศึกษา พ.ศ. 2543
146. ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการจัดทำผลการเรียนเฉลี่ย (GPA) และค่าลำดับที่ในกลุ่ม (PR) ของโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2542
147. ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการจัดทำบัญชีการเงิน และบัญชีอื่นของโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2533
148. ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยรางวัลพระราชทานแก่โรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียน ครู และนักเรียนโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในเขตการศึกษา 2, 3, และ 4 พ.ศ. 2542
149. ประกาศสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน เรื่องการกำหนดเลขที่และการส่งชื่อประกาศนียบัตร
150. ประกาศสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน เรื่องการกำหนดเลขที่และการส่งชื่อประกาศนียบัตร (ฉบับที่ 2)
151. ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการนำร่องเพื่อพัฒนาการบริหาร และการจัดการศึกษาในรูปแบบโรงเรียนเป็นนิติบุคคลตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 พ.ศ. 2543
152. ประกาศสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน เรื่องหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขว่าด้วยการนำร่องเพื่อพัฒนาการบริหาร และการจัดการศึกษาในรูปแบบโรงเรียนเป็นนิติบุคคล
153. หลักเกณฑ์การพิจารณาขอพระราชทานเครื่องราชอิสยาภรณ์ให้แก่บุคลากรของโรงเรียนเอกชนและสถาบันอุดมศึกษาเอกชน
154. ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการออกประกาศนียบัตรสำหรับโรงเรียนราษฎร์สอนศาสนาอิสลาม พ.ศ. 2525
155. ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการจัดส่งครูไปช่วยสอนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามภาคใต้ พ.ศ. 2527
156. ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยกำหนดเวลาทำงานของข้าราชการครูในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามภาคใต้ พ.ศ. 2530
157. ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยกำหนดความรู้ของผู้ขอรับใบอนุญาตให้จัดตั้งโรงเรียน ขอรับใบอนุญาตให้เป็นผู้จัดการ ผู้ขอรับใบอนุญาตให้เป็นครู ความรู้ และประสบการณ์ ของผู้ขอรับใบอนุญาตให้เป็นผู้ใหญ่โรงเรียนเอกชนสอนอิสลาม

พ.ศ. 2533

158. ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยกำหนดมาตรฐานโรงเรียนเอกชน ระดับมัธยมศึกษาที่เปิดสอนวิชาศาสนาอิสลาม และวิชาสามัญ พ.ศ. 2536
159. ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการประเมินผลเรียนตามหลักสูตรอิสลามศึกษา ตอนต้น (อับติคาลัยะฮ์) พุทธศักราช 2523 พ.ศ. 2524
160. ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการประเมินผลเรียนตามหลักสูตรอิสลามศึกษา ตอนกลาง (มุกตาวัชชีเตาะฮ์) พุทธศักราช 2523 พ.ศ. 2524
161. ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการประเมินผลเรียนตามหลักสูตรอิสลามศึกษา ตอนปลาย (ชานาวียะฮ์) พุทธศักราช 2523 พ.ศ. 2524
162. ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการควบคุมดูแลการใช้รถโรงเรียน พ.ศ. 2536
163. ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการส่งเสริม และช่วยเหลือให้ครูโรงเรียนราษฎร์ในการศึกษาต่อภายในประเทศและต่างประเทศ พ.ศ. 2523
164. ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่องแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ ตามพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2525

ภาคผนวก 2

แบบสอบถาม

ข้อคิดเห็นต่อกฎหมาย และระเบียบข้อบังคับ

ที่เป็นปัญหา/อุปสรรคต่อการบริหารและการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชน

คำชี้แจง

๑. โปรดระบุปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างชัดเจน ข้อคิดเห็นของท่านจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายและระเบียบข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาของภาคเอกชน ทั้งนี้ เพื่อให้เกิดการส่งเสริมการบริหารและการจัดการศึกษาของเอกชนอย่างแท้จริง
๒. โปรดระบุชื่อกฎหมายและ/หรือข้อความในกฎหมายและระเบียบข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับปัญหาต่อการบริหารและการจัดการศึกษาของเอกชน (ถ้าสามารถอ้างถึง/ระบุได้)
๓. หากพื้นที่ในแบบสอบถามไม่เพียงพอสำหรับคำตอบ ท่านสามารถใช้กระดาษอื่นๆ เพิ่มเติมได้ โดยแนบมาพร้อมกับแบบสอบถามชุดนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

โรงเรียน.....

เขตพื้นที่การศึกษา..... จังหวัด.....

สถานภาพผู้ให้ข้อคิดเห็น

- ผู้รับใบอนุญาต
- ผู้จัดการ
- ครูใหญ่
- ครู
- อื่นๆ (โปรดระบุ)

ประเภทของโรงเรียน

- นานาชาติ (international school)
- สองภาษา (bilingual school)
- สามัญศึกษา
- การกุศล
- นอกระบบ
- อื่นๆ (โปรดระบุ)

๕. ด้านการกำกับ ดูแล และมาตรฐานการศึกษา

ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้น หรือคาดว่าจะเกิดขึ้น
<p>๕.๑ ท่านเห็นว่าการกำกับดูแลด้านการบริหารจัดการที่ใช้ตามกฎหมายปัจจุบัน มีความเหมาะสมหรือไม่ เพียงใด (โปรดระบุเป็นเรื่อง ๆ พร้อมเหตุผล)</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>
<p>๕.๒ ท่านเห็นว่าการกำกับดูแลด้านวิชาการที่ใช้ตามกฎหมายปัจจุบัน มีความเหมาะสมหรือไม่ เพียงใด (โปรดระบุเป็นเรื่อง ๆ พร้อมเหตุผล)</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>
<p>๕.๓ ท่านเห็นว่าการกำกับดูแลด้านการประเมินคุณภาพภายในที่ใช้ตามกฎหมายปัจจุบัน มีความเหมาะสมหรือไม่ เพียงใด (โปรดระบุเป็นเรื่อง ๆ พร้อมเหตุผล)</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>
<p>๕.๔ ท่านเห็นว่าการกำกับดูแลด้านการประเมินคุณภาพภายนอก (ตามที่ สมศ. กำหนด) ที่ใช้ตามกฎหมายปัจจุบัน มีความเหมาะสมหรือไม่ เพียงใด (โปรดระบุเป็นเรื่อง ๆ พร้อมเหตุผล)</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>

คณะผู้จัดทำ

ที่ปรึกษา

ดร.อำรุง จันทวานิช

เลขาธิการสภาการศึกษา

นายนพพร สุวรรณรุจิ

ผู้อำนวยการสำนักพัฒนาคุณภาพการศึกษา

คณะวิจัย

รศ.ศรียาชา เจริญพานิช

รศ.ดร.ชนิตา รัชต์พลเมือง

นายธีระพันธ์ พุทธิสวัสดิ์

นางอรุณศรี เจริญพานิช

ผู้ประสานงานวิจัย

นางสาววาณี ทัพพะปุระณะ

ดร.ประภิน วีระศิลป์

นายเนติ รัตนากร

บรรณาธิการ

นางสาววาณี ทัพพะปุระณะ

ดร.ประภิน วีระศิลป์

นายเนติ รัตนากร